

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

Π. Μ. Σ « Εκπαίδευση & Πολιτισμός»

Κατεύθυνση «Διοίκηση & Διαχείριση Εκπαιδευτικών Μονάδων»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*«Καταγραφή στάσεων και αντιλήψεων Διευθυντών Σχολικών
Μονάδων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με τη λειτουργία
της Σχολικής Επιτροπής»*

ΓΟΥΒΑΛΗΣ ΘΩΜΑΣ

ΑΘΗΝΑ 2015

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Σαϊτη, Άννα, Καθηγήτρια, Χαροκόπειου Πανεπιστημίου Αθηνών
(Επιβλέπουσα Καθηγήτρια)

Σαϊτης, Χρ., Ομότιμος Καθηγητής ΠΤΔΕ, Εθνικού Καποδιστριακού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Βαμβακάρη, Μαλβίνα, Αν. Καθηγήτρια, Χαροκόπειου Πανεπιστημίου Αθηνών

Στη Βίβλ

.....

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική μελέτη επικεντρώθηκε στη συγκέντρωση στοιχείων προκειμένου να καταγραφούν οι απόψεις, οι αντιλήψεις, και οι στάσεις των διευθυντών σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Περιφέρειας Αττικής σχετικά με τη λειτουργία της σχολικής επιτροπής όπως διαμορφώνεται μέσα από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

Η έρευνα έγινε με στρωματοποιημένη τυχαία δειγματοληψία σε 151 Διευθυντές σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσια, ΓΕ.Λ, ΕΠΑ.Λ) των οκτώ Περιφερειακών Ενοτήτων της Περιφέρειας Αττικής, κατά τους μήνες Φεβρουάριο-Μάρτιο 2015.

Από τα δεδομένα της έρευνας προκύπτουν κάποια βασικά συμπεράσματα:

Η εμπειρία στο χώρο της εκπαίδευσης από τα μέλη της Σ.Ε. αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την αποτελεσματικότητα της.

Η συγκρότηση Συμβουλίου Σχολικής Κοινότητας ως οργάνου κοινωνικής λογοδοσίας και οικονομικής διαχείρισης της σχολικής μονάδας συμβάλλει στην αρμονική συνεργασία σχολικής μονάδας και Σ.Ε.

Summary

This diploma study focused on data collection in order to record the views, perceptions, and attitudes of Attica Region secondary schools directors on the operation of the School Committee (S.C.S.) as shaped by the current institutional framework.

The research embodied random sampling of 151 secondary schools directors (Gymnasia, GL,T.V.S) of eight Regional Units of Attica Region, in the months February-March 2015.

From the survey data some basic conclusions were obtained: The experience in education of the S.C. members is the key factor to its effectiveness.

The establishment of the School Community Council as social accountability and financial management medium of the school unit contributes to the harmonious cooperation between the school unit and the School Committee.

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή	8
Συνοτομογραφίες	12

ΜΕΡΟΣ I: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Η Προβληματική της Έρευνας

1.1	Περίληψη	14
1.2	Διατύπωση του ερευνητικού προβλήματος	14
1.3	Σκοπός της έρευνας	17
1.4	Υποθέσεις της έρευνας	18
1.5	Αναγκαιότητα - Σπουδαιότητα της έρευνας	19
1.6	Οριοθέτηση του Προβλήματος	20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας

2.1	Περίληψη	22
2.2	Ερευνητικά δεδομένα για τη Σχολική Επιτροπή	22
2.3	Θεωρητική Προσέγγιση στη συλλογική διοίκηση	26
2.4	Διοίκηση στην Εκπαίδευση	29
2.5	Ο θεσμός του Συμβούλιου Σχολικής Κοινότητας	33
2.6	Η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης στην Ελλάδα	34
2.7	Η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση	39
2.7.1	Η περίπτωση της Ολλανδίας	43
2.7.2	Η περίπτωση της Σουηδίας	44
2.7.3	Η περίπτωση της Φιλανδίας	45
2.8	Ο Θεσμός της Σχολικής Επιτροπής στην Ελλάδα	45
2.8.1	Ιστορική Αναδρομή	48
2.8.2	Σύσταση- Συγκρότηση-Σκοπός	49
2.8.3	Χρηματοδότηση	52
2.8.4	Παράγοντες Αποτελεσματικής Λειτουργίας	53

ΜΕΡΟΣ II: Η ΕΡΕΥΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Μεθοδολογική Προσέγγιση

3.1	Περίληψη	55
-----	----------	----

3.2	Το δείγμα	55
3.3	Ερευνητικό Εργαλείο	56
3.4	Μεθοδολογία της Έρευνας	57
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας	
4.1	Περίληψη	59
4.2	Ατομικά χαρακτηριστικά	59
4.3	Επαγγελματικά χαρακτηριστικά	60
4.4	Χαρακτηριστικά σχολικής μονάδας	63
4.5	Αντιλήψεις σχετικά με τη λειτουργικότητα της Σ.Ε	64
4.6	Αντιλήψεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα της Σ.Ε	69
4.7	Παράγοντες που επηρεάζουν τη λειτουργία της Σ.Ε.	70
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: Ερμηνεία των αποτελεσμάτων	
5.1	Περίληψη	73
5.2	Ανάλυση των ατομικών χαρακτηριστικών των διευθυντών	73
5.3	Ανάλυση των επαγγελματικών χαρακτηριστικών των διευθυντών	74
5.4	Σχολική μονάδα	75
5.5	Λειτουργικότητα – Αποτελεσματικότητα της Σ.Ε.	75
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: Συμπεράσματα - Προτάσεις	
6.1	Συμπεράσματα - Προτάσεις	82

ΜΕΡΟΣ III:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία	88
Παράρτημα: Ερωτηματολόγιο- Πίνακες	95

Εισαγωγή

Γενικά

Γενική παραδοχή είναι ότι εκπαίδευση αποτελεί στην ουσία και στην πράξη μια από τις βασικότερες λειτουργίες της κοινωνίας. Αποτελεί κατά κύριο λόγο το μέσο με το οποίο η κοινωνία δημιουργεί και ανανεώνει συνεχώς τις προϋποθέσεις ύπαρξής της.

Τα σχολεία, ως οργανωμένοι φορείς της εκπαιδευτικής διαδικασίας, θα πρέπει να προσφέρουν ποιοτικά αναβαθμισμένες εκπαιδευτικές υπηρεσίες και ίσες ευκαιρίες μάθησης σε όλους. Η εκπαιδευτική διαδικασία είναι μια δυναμική έννοια η οποία πρέπει να προσαρμόζεται στα εκάστοτε περιβαλλοντικά δεδομένα (Σαΐτης, 1997).

Στο ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον είναι παγιωμένη πλέον, η αντίληψη ότι η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη μιας χώρας συναρτάται με την ποιοτική λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος. Μια τέτοια λειτουργία βέβαια προϋποθέτει, εκτός των άλλων, την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό των δομών οργάνωσης και διοίκησης της εκπαίδευσης.

Αφετηρία για την αναβάθμιση αυτή αποτελεί η υπέρβαση της «παραδοσιακής» θεώρησης της διοίκησης του εκπαιδευτικού συστήματος ως γραφειοκρατικού οργανισμού που λειτουργεί ως εκτελεστικό όργανο της κεντρικής διοίκησης και η αντιμετώπισή της ως ένα δυναμικό σύστημα που η αποκεντρωμένη λειτουργία του συνίσταται στην ορθολογική χρησιμοποίηση των διαθέσιμων ανθρώπινων και υλικών πόρων για την πραγματοποίηση των εκπαιδευτικών στόχων ενός κράτους.

Σ' αυτό το πλαίσιο ο ρόλος και ο βαθμός συμμετοχής της Τοπικής Αυτοδιοίκησης θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική παράμετρος της εύρυθμης και αποτελεσματικής λειτουργίας ενός εκπαιδευτικού οργανισμού, κυρίως της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Με το νόμο 1566/85 η σχολική περιουσία ανήκει στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) και η διαχείριση της γίνεται μέσω των σχολικών επιτροπών (Σ.Ε.), γεγονός που δείχνει τάσεις αποσυγκέντρωσης ορισμένων αρμοδιοτήτων και ταυτόχρονη ενίσχυση του ρόλου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Τ.Α.) και ενίσχυση της δημοκρατικής διοίκησης.

Με το άρθρο 103 του Ν. 3852/2010 (Καλλικράτης) οι σχολικές επιτροπές κάθε δήμου συγχωνεύονται σε δύο νομικά πρόσωπα, ένα για τις σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας και ένα για τις σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ειδικότερα, έργο της Σ.Ε. είναι η διαχείριση των πιστώσεων, που της διατίθενται για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας των αντίστοιχων σχολείων (θέρμανσης, φωτισμού, ύδρευσης, τηλεφώνου, αποχέτευσης, αγοράς αναλώσιμων υλικών κ.λπ.), η αμοιβή καθαριστριών, η εκτέλεση έργων για την επισκευή και συντήρηση των αντίστοιχων σχολείων και του κάθε είδους εξοπλισμού τους, η εισήγηση προς τις αντίστοιχες διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τον εφοδιασμό των αντίστοιχων σχολείων με έπιπλα και εξοπλιστικά είδη από τον Οργανισμό «Κτιριακές Υποδομές ΑΕ», η διαχείριση των εσόδων από την ενδεχόμενη εκμετάλλευση των σχολικών κυλικείων καθώς και η λήψη κάθε άλλου μέτρου που κρίνεται αναγκαίο για τη στήριξη της διοικητικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων

Η πράξη όμως έδειξε ότι από τη σύστασή της μέχρι σήμερα, εξακολουθούν να υπάρχουν σοβαρά προβλήματα όσον αφορά τη λειτουργικότητα των σχολείων της χώρας μας. Η ύπαρξή τους συνδέεται τόσο με την οργάνωση και λειτουργία της Σ.Ε. όσο και με τη διαχείριση των πενιχρών κονδυλίων που διατίθενται για τα λειτουργικά έξοδα των σχολείων (Σαϊτής, 2000).

Ένας άλλος τομέας, στον οποίο έχει παρατηρηθεί δυσλειτουργία της Σ.Ε., έχει να κάνει με τον τρόπο συγκρότησης της και τα μέλη της καθώς, όντας ένα δημοκρατικό συλλογικό όργανο, δεν υπάρχει κάποιος έλεγχος στον τρόπο επιλογής των μελών της από τη δημοτική αρχή και έτσι δεν διασφαλίζεται η συμμετοχή προσώπων με διοικητικές γνώσεις ούτε και η αξιοκρατική επιλογή τους (Κατσαρός, 2008).

Έχει παρατηρηθεί, επίσης, μεγάλη καθυστέρηση στην αποκατάσταση λειτουργικών προβλημάτων και φθορών των σχολικών μονάδων, από πλευράς Ο.Τ.Α. γεγονός που εμποδίζει, σε πολλές περιπτώσεις τη λειτουργία τους ενώ παράλληλα, δημιουργείται πρόβλημα στην αρμονική συνεργασία Σ.Ε. και σχολικής μονάδας (Σαϊτής, 2000).

Τα παραπάνω δεδομένα σε συνδυασμό με τη βιβλιογραφία και το γεγονός ότι δεν υπάρχουν παρόμοιες έρευνες μετά την εφαρμογή του Ν. 3852/2010

(Καλλικράτης) έως σήμερα, μας οδήγησαν στην πραγματοποίηση της παρούσας έρευνας.

Σκοπός της εργασίας είναι να καταγράψουμε τοις στάσεις και αντιλήψεις διευθυντών των διευθυντών σχολικών μονάδων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφέρειας Αττικής για την λειτουργικότητας της Σχολικής Επιτροπής.

Δομή της εργασίας

Η εργασία αυτή διαιρείται σε τρία μέρη. Το πρώτο μέρος αποτελείται από δύο κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο σκιαγραφείται η προβληματική της συλλογικής διοίκησης στην εκπαίδευση, με ιδιαίτερη αναφορά στη Σχολική Επιτροπή και επιχειρείται η διατύπωση των σχετικών ερευνητικών υποθέσεων. Στο δεύτερο κεφάλαιο επιδιώκεται η εννοιολογική αποσαφήνιση βασικών όρων και εξετάζεται η λειτουργία της Σχολικής Επιτροπής στο γενικότερο θεωρητικό πλαίσιο. Ακολουθεί η προσέγγιση του θεσμού στη χώρα μας, η ιστορική του εξέλιξη και η θεσμοθέτηση. Στο τέλος, συνοψίζονται όλες οι σχετικές με το θέμα έρευνες και μελέτες. Επίσης, γίνεται αναφορά στη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το δεύτερο μέρος αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια. Στο τρίτο κεφάλαιο παρατίθεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στην έρευνα, η περιγραφή της διαδικασίας συλλογής των δεδομένων της έρευνας και προσδιορίζεται ο συνολικός πληθυσμός και το αντίστοιχο μέγεθος του δείγματος. Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας, επιχειρείται επίσης και η περαιτέρω ανάλυση των δεδομένων. Στο επόμενο κεφάλαιο αναλύονται τα δεδομένα της έρευνας.

Η μελέτη ολοκληρώνεται στο έκτο κεφάλαιο με την καταγραφή των σημαντικότερων στοιχείων από τα κεφάλαια που προηγήθηκαν και τη διατύπωση των συμπερασμάτων από τη συνολική προσέγγιση της έρευνας. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την παρουσίαση προτάσεων προς την κατεύθυνση της αποτελεσματικότερης λειτουργίας της Σχολικής Επιτροπής.

Στο τρίτο και τελευταίο μέρος της, παρουσιάζεται η ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία και αρθρογραφία, το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε για τις ανάγκες της έρευνας καθώς και πίνακες στοιχείων.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όλους εκείνους, οι οποίοι με οποιονδήποτε τρόπο συνέβαλαν στη διαμόρφωση αυτής της εργασίας.

Πιο συγκεκριμένα θα ήθελα να ευχαριστήσω:

Την κ. Άννα Σαϊτή, Καθηγήτρια του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, επιβλέπουσα της εργασίας, για τη καθοριστική συμβολή της, το αμέριστο ενδιαφέρον της και τις χρήσιμες υποδείξεις της στη διάρκεια της συγγραφής της.

Τον ομότιμο Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Χρίστο Σαϊτή, για την επιστημονική καθοδήγηση, συμβάλλοντας έτσι στην πληρέστερη παρουσίαση του θέματος.

Την Καθηγήτρια του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου Μαλβίνα Βαμβακάρη για τη συμβολή της στις στατιστικές αναλύσεις της εργασίας.

Τη διδάκτορα, κυρία Σοφία Προβατάρη, για τη συνεχή στήριξη, τις πολύτιμες συμβουλές της και την ιδιαίτερη συμβολή της στην ολοκλήρωση της εργασίας.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τις συναδέλφους Άντα Χρυσικού, Κωνσταντίνα Μαυροειδή, Ερρίκα Κολοβού, και ιδιαίτερα τη Νάσια Μουγγού υποψήφια διδάκτορα του University of Louvain για την πολύτιμη βοήθεια που μου παρείχαν στο γράψιμο της εργασίας.

Θα ήταν παράλειψή μου να μην ευχαριστήσω όλους τους συναδέλφους διευθυντές της Περιφέρειας Αττικής που ανταποκριθήκαν και συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο της έρευνας, συμβάλλοντας έτσι καθοριστικά στη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να απευθύνω στο φίλο και συνάδελφο Αθανάσιο Μπίτη για το αμείωτο ενδιαφέρον του, την προθυμία του και τη συμπαράστασή του κατά τη συγγραφή της εργασίας.

Συντομογραφίες

ΑΕΠ:	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΠΣ:	Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών
ΔΚΚ:	Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας
ΕΕ:	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΤΑΑ:	Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης Α.Ε.
Ε.Κ.Κ.Ε	Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Επιστημών
ΕΠ:	Επιτροπή Παιδείας του Δήμου
ΙΟΒΕ	Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών
ΙΤΑ:	Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΚΑΠ:	Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι
ΚΕΔΕ:	Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας
ΚΠΣ:	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
ΚΥΑ:	Κοινή Υπουργική Απόφαση
Ν. ή ν.:	Νόμος
ΟΟΣΑ:	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΣΚ:	Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων
ΟΤΑ:	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΠΕΠ:	Περιφερειακό <i>Επιχειρησιακό Πρόγραμμα</i>
ΠΔ:	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΔΕ	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
ΠΣ:	Πρόγραμμα Σπουδών
ΣΑΤΑ:	Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΣΜ:	Σχολική Μονάδα.
ΣΕ:	Σχολική Επιτροπή
ΤΑ:	Τοπική Αυτοδιοίκηση
ΥΑ:	Υπουργική Απόφαση
ΥΠΟΠΑΙΘ:	Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας & Θρησκευμάτων
ΦΕΚ:	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως

ΜΕΡΟΣ Ι:
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η Προβληματική της Έρευνας

1.1 Περίληψη

Σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι η καταγραφή του ρόλου της Σχολικής Επιτροπής ως προς την εκτέλεση του έργου της, δηλαδή της βελτίωσης της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου μέσω της επίλυσης των τρεχουσών αναγκών των σχολικών μονάδων. Ειδικότερα, αναζητείται ο ρόλος του Διευθυντή κατά τη φάση της λειτουργίας της, καθώς και το πλέγμα των σχέσεων που αναπτύσσεται μεταξύ των φυσικών προσώπων που παρίστανται ως εκπρόσωποι θεσμικών φορέων.

1.2 Διατύπωση Ερευνητικού Προβλήματος

Τα τελευταία χρόνια καταγράφεται έντονα το ενδιαφέρον προς τον επανασχεδιασμό της εκπαιδευτικής πολιτικής σε εθνικό επίπεδο (ΟΟΣΑ, 2011). Το συγκεκριμένο θέμα, βέβαια, απασχολούσε ενίοτε όλες τις πολιτικές ηγεσίες της χώρας από τη μεταπολίτευση και έπειτα. Η διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής στη χώρα συχνά ταυτιζόταν με τις «προσωπικές πεποιθήσεις» της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας, απουσία ενός αληθινού εθνικού στρατηγικού σχεδιασμού. Κατά καιρούς δόθηκε έμφαση σε διάφορες πτυχές της εκπαιδευτικής διαδικασίας με χρονίζοντα και δυσεπίλυτα προβλήματα προκαλώντας συγκρούσεις με ισχυρές ομάδες συμφερόντων (μαθητές, καθηγητές, κόμματα) (Μπουζάκης, 2002).

Ισχυρό εμπόδιο αποτελεί για την βελτίωση της αποδοτικότητας και των θετικών επιδόσεων του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος η διατήρηση της διαχείρισης του από δομή διοίκησης κεντρική. Αποτέλεσμα της κεντρικής δομής διοίκησης είναι να παρέχονται μειωμένα κίνητρα σε κάθε επίπεδο του συστήματος- τον διευθυντή,

τους δημοτικούς και περιφερειακούς λειτουργούς, τον εκπαιδευτικό, τις διάφορες υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας - έτσι ώστε να βελτιώσουν την επίδοση και αποτελεσματικότερη χρήση των διαθέσιμων πόρων(ΟΟΣΑ, 2011).

Έντονα χαρακτηριστικά συγκεντρωτικού συστήματος έχει το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα με τη στρατηγική να χαράσσεται σε κεντρικό επίπεδο, ενώ η υλοποίηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων καθώς και επιμέρους δευτερεύουσες δραστηριότητες καταλήγουν να ασκούνται από τα στελέχη της διοίκησης των σχολικών μονάδων. Η λειτουργία και η δράση του σχολείου, ως εκπαιδευτικής μονάδας, εμφανίζει χαρακτηριστικά γνωρίσματα ενός κοινωνικού οργανισμού (π.χ. εκκλησία, στρατός, παρέα κ.ά.) σε διαρκή αλληλεπίδραση και δυναμική με το περιβάλλον του. Μολαταύτα, οι σκοποί ενός κερδοσκοπικού οργανισμού διαφέρουν από εκείνους των δημοσίων οργανισμών και ιδιαίτερος των εκπαιδευτικών (Σαϊτης, 2002: σελ. 23).

Μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας η εκπαιδευτική μονάδα μετασχηματίζει τα στοιχεία που λαμβάνει από το περιβάλλον και διαμορφώνει παράλληλα τα “προϊόντα” της (Μιχόπουλος, 1998α, σελ. 77), ενώ με το μηχανισμό της επανατροφοδότησης καταφέρνει να βελτιώνει τις εισροές και τις διαδικασίες και να διορθώσει τα οργανωτικά και λειτουργικά της λάθη (Ζαβλανός, 2003, σελ. 122).

Η αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος και η σχολική αυτονομία είναι ένα θέμα που έχει απασχολήσει τις κυβερνήσεις και τους φορείς που ασχολούνται με τις πολιτικές για τη βελτίωση της εκπαίδευσης και την ενδυνάμωση του σχολείου. Η σχολική αυτονομία, ή αλλιώς, η αυτονομία της σχολικής μονάδας, αποτελεί σημείο αναφοράς για την επιτυχία των προσπάθειών στην αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Είναι εμφανές πως, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όλο και περισσότερες κυβερνήσεις αναγνωρίζουν τη σημασία της σχολικής αυτονομίας και προχωρούν σε αλλαγές που ενισχύουν αυτή την αυτονομία στη διαχείριση των σχολικών μονάδων (Eurydice, 2007). Ο μεγαλύτερος βαθμός αυτονομίας στις σχολικές μονάδες, ωστόσο, συνεπάγεται και μεγαλύτερες ευθύνες από τους εμπλεκόμενους, καθώς και διαφορετική μορφή λογοδοσίας (Day, 2003). Επιπρόσθετα, αρκετές ευρωπαϊκές χώρες έχουν θέσει ως στόχο να βελτιώσουν την εκπαίδευση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών παρέχοντάς τους αναγκαία στήριξη για τη διδασκαλία τους (Eurydice, 2012).

Στη διοίκηση των σχολικών μονάδων μετέχουν ουσιαστικά τέσσερις διαφορετικοί παράγοντες, ως προς το είδος των αποφάσεων που λαμβάνονται με διακριτές αρμοδιότητες στη δικαιοδοσία του καθενός:

- Ο Διευθυντής, ο υποδιευθυντής και ο Σύλλογος των Διδασκόντων ασκούν τη διοικητική λειτουργία.
- Ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων και οι Μαθητικές Κοινότητες με συμβουλευτικό, κυρίως, προσανατολισμό ως προς διάφορα θέματα που αφορούν τη σχολική μονάδα.
- Το Σχολικό Συμβούλιο που λειτουργεί σε κάθε σχολείο και αποτελείται από το Σύλλογο των Διδασκόντων, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου Γονέων κι έναν εκπρόσωπο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Έργο του είναι η στήριξη της σχολικής λειτουργίας.
- Η Σχολική Επιτροπή, με κυριότερο μέλημα την οικονομική διαχείριση του σχολείου.

Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη Σχολική Επιτροπή (Σ.Ε.) και τη λειτουργία της.

Βασικός σκοπός της Σ.Ε. είναι η διαχείριση των πιστώσεων για την αντιμετώπιση των λειτουργικών αναγκών των σχολικών μονάδων και η ανάληψη δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη διαπίστωση ή επίλυση όλων των προβλημάτων, που προκύπτουν κατά τη λειτουργία των σχολικών μονάδων.

Ωστόσο, η πραγματική εικόνα του θεσμού της Σ.Ε. εμφανίζει αρκετές ελλείψεις και μειονεκτήματα σε πολλούς τομείς. Έχει παρατηρηθεί πως ο τρόπος κατανομής των πιστώσεων εμφανίζει έντονη βραδύτητα σε ό,τι αφορά το χρόνο διάθεσης καθώς και μεγάλη πολυπλοκότητα σε ό,τι αφορά τον τρόπο που εκταμιεύονται, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις, οι πιστώσεις είναι περιορισμένες και αδυνατούν να καλύψουν όλες τις ανάγκες των σχολικών μονάδων (Κατσαρός, 2008).

Ο τρόπος συγκρότησής της δε διασφαλίζει απαραίτητα τη συμμετοχή προσώπων που βρίσκονται σε συνεργασία, διαθέτουν γνώσεις, ευαισθησία για τα θέματα της παιδείας και του σχολείου τους ή και διοικητικές ικανότητες, κάτι που συχνά την οδηγεί σε αναποτελεσματική λειτουργία και αδρανοποίηση.

Η επιλογή του προέδρου και δύο μελών από τη δημοτική αρχή και η επιλογή του εκπροσώπου των γονέων χωρίς αξιολογικά κριτήρια, επιτρέπουν την παρεμβολή σκοπιμοτήτων, άσχετων προς τους στόχους και το έργο του οργάνου και δημιουργεί αμφιβολίες για την ποιοτική σύνθεσή του (Κατσαρός, 2008). Έχει παρατηρηθεί πως η Σ.Ε. είναι ενεργή σε όλο και μεγαλύτερο αριθμό σχολείων. Ωστόσο, ο μεγάλος αριθμός των μελών της συχνά οδηγεί σε χρονοβόρες και αναποτελεσματικές διαδικασίες, σε συμβιβαστικές αποφάσεις και, εν τέλει, στην αδρανοποίησή της (Κατσαρός, 2008).

Ο ρόλος των περισσότερων μελών της Σ.Ε. φαίνεται να είναι: «τυπικός» και κατά κάποιο τρόπο «υποτονικός», γιατί οι προσπάθειές τους επικεντρώνονται περισσότερο στην τήρηση των λογιστικών- γραφειοκρατικών διαδικασιών και ελάχιστα στην ανάπτυξη δημιουργικών πρωτοβουλιών, ώστε το σχολείο να επιλύσει φθηνότερα και έγκαιρα τα λειτουργικά του προβλήματα και να αισθανθεί τη ζωντανή παρουσία του κοινωνικού περιγύρου (Σαϊτης, 2008).

Τα ανωτέρω δεδομένα οδήγησαν στην πραγματοποίηση της παρούσας έρευνας, η οποία αποσκοπεί στο να καλύψει την έλλειψη δεδομένων για τη λειτουργικότητα της Σ.Ε. μετά την εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης, «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης». Αναμένεται πως τα συμπεράσματα που θα συνάγουμε θα αποδειχθούν χρήσιμα στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της Σ.Ε.

1.3 Σκοπός της Έρευνας

Στο κέντρο της εργασίας τοποθετείται η λειτουργία της Σχολικής Επιτροπής (Σ.Ε.). Αναλυτικότερα επιδιώκεται:

- α) Η καταγραφή και μελέτη των αντιλήψεων των Διευθυντών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τη λειτουργία της Σχολικής Επιτροπής.
- β) Ο εντοπισμός των βέλτιστων πρακτικών στη μέχρι τώρα λειτουργία των Σχολικών Επιτροπών στην Περιφέρεια Αττικής.
- γ) Η καταγραφή των όποιων δυσλειτουργιών και εμποδίων που παρουσιάζονται στη δράση των Επιτροπών.

δ) Ο προσδιορισμός των παραγόντων που μπορούν να συμβάλουν στην εξέλιξη του θεσμού, ώστε να υπηρετεί πιο ουσιαστικά τους σκοπούς για τους οποίους δημιουργήθηκε.

ε) Η χαρτογράφηση και η δυναμική των σχέσεων μεταξύ των ομάδων συμφερόντων που ασκούν διοίκηση στις σχολικές μονάδες και ιδιαίτερα μεταξύ εκείνων που απαρτίζουν τη Σχολική Επιτροπή, ως εκπρόσωποι φορέων και θεσμών.

στ) Η καταγραφή του κεντρικού ρόλου του Διευθυντή του σχολείου στο πλαίσιο λειτουργίας της Σχολικής Επιτροπής.

ζ) Η διατύπωση προτάσεων, σύμφωνα με τα ερευνητικά αποτελέσματα, με στόχο τη λειτουργική βελτίωση της Σ.Ε. που θα συμβάλλει στην καλύτερη λειτουργία των σχολικών μονάδων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

1.4 Υποθέσεις της Έρευνας

Αναλυτικότερα οι ερευνητικές υποθέσεις τις οποίες η έρευνα προσπαθεί να επιβεβαιώσει είναι οι εξής:

Υ1. Οι διευθυντές των σχολικών μονάδων θεωρούν ότι το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας των Σχολικών Επιτροπών επιτρέπει τη συμμετοχή περιορισμένου αριθμού διευθυντών.

Υ2. Ο αριθμός των μελών της Σχολικής Επιτροπής που έχει θεσμοθετηθεί για τη λειτουργία της, θεωρείται επαρκής από τους διευθυντές των σχολικών μονάδων.

Υ3. Καθοριστικοί για τη λειτουργία της Σχολικής Επιτροπής θεωρούνται από τους διευθυντές των σχολείων οι οικονομικοί πόροι με τους οποίους επιχορηγείται.

Υ4. Επικρατεί η αντίληψη από τους διευθυντές των σχολικών μονάδων ότι με την διαχείριση πολλών σχολικών μονάδων από την σχολική επιτροπή δυσχεραίνεται το έργο της.

Υ5. Οι διευθυντές των σχολικών μονάδων αναδεικνύουν τη σημασία της εμπειρίας στο χώρο της εκπαίδευσης για την αποτελεσματικότητα της Σχολικής Επιτροπής.

Υ6. Οι διευθυντές των σχολικών μονάδων θεωρούν πως η σύσταση μιας Σχολικής Επιτροπής, ως όργανο λαϊκής συμμετοχής, βοηθά στη σωστή και δίκαιη κατανομή των πόρων στις σχολικές μονάδες.

Υ7. Οι διευθυντές γνωρίζουν τον τρόπο λειτουργίας της Σχολικής Επιτροπής.

Υ8. Η συμμετοχή στο διοικητικό συμβούλιο σχολικής επιτροπής συνδέεται με την άμεση αντιμετώπιση λειτουργικών προβλημάτων της σχολικής σας μονάδας.

Υ9. Η αρμονική συνεργασία της Σχολικής Επιτροπής με τη σχολική μονάδα συνδέεται με τη συγκρότηση του «Συμβουλίου Σχολικής Κοινότητας».

1.5 Αναγκαιότητα -Σπουδαιότητα της Έρευνας

Μια σχολική οργάνωση είναι ένα πολύπλοκο δυναμικό κατασκεύασμα το οποίο είναι αδύνατο να περιγραφεί και να οριστεί σε όλη του την έκταση (Σαϊτής, 2005). Σύμφωνα με τον Σαϊτή, το σχολείο ως κοινωνικός οργανισμός δεν πρέπει να περιοριστεί στα στενά πλαίσια του εσωτερικού του περιβάλλοντος, αλλά να αναπτύξει συνεργασίες με την κοινωνία στην οποία ανήκει, για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη επίτευξη των επιδιώξεων του. Τα αποτελέσματα της επίτευξης των στόχων κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, γίνονται αρχικά εμφανή στους κόλπους της τοπικής ή ευρύτερης κοινότητας της σχολικής μονάδας.

Κατ' επέκταση, προκαλείται αρχικά το ενδιαφέρον και στη συνέχεια μια άγραφη υποχρέωση της παρακολούθησης και συμμετοχής των θεσμών της κοινωνίας στη διαδικασία της εκπαίδευσης, μέσω των αντίστοιχα θεσμικά κατοχυρωμένων οργάνων και διαδικασιών. Η διαδικασία της εμπλοκής αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα μιας παγκόσμιας προβληματικής κατάστασης που αναπτύχθηκε με απώτερο στόχο την κάθε είδους αρωγή στη σχολική μονάδα έως το κορυφαίο κύτταρο στην εκπαίδευση.

Σε εθνικό επίπεδο πραγματοποιήθηκε μια προσπάθεια για αποκεντρωμένη λήψη αποφάσεων, στα μέσα της δεκαετίας του 80 (μέσω του ν.1566) ακολουθώντας τις αντίστοιχες παγκόσμιες, αλλά και ευρωπαϊκές πρακτικές, όπου η τοπική αυτοδιοίκηση έχει αποκτήσει σοβαρά ερείσματα στις πρώτες βαθμίδες της εκπαίδευσης εντός των χωρικών της ορίων.

Ιδιαίτερη σημασία είχε η συμμετοχή των λαϊκών ομάδων στις αποφάσεις της σχολικής μονάδας, αλλά και η παράλληλη μεταφορά των αναγκών πόρων και κεφαλαίου στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με σκοπό να ενισχυθεί ο ρόλος τους στη διοίκηση των σχολείων. Παράλληλα, οι σχέσεις εκπαιδευτικών και

συλλόγων γονέων και κηδεμόνων ενισχύονται περισσότερο και με την ίδρυση και λειτουργία των σχολικών επιτροπών. Η δικτύωση μεταξύ τους μεγαλώνει τόσο στο εύρος της όσο και στο βάθος. Τέλος, η κεντρική διοίκηση επιδιώκει συνάμα και την κριτική υποδοχή της κεντρικά διαμορφούμενης εκπαιδευτικής πολιτικής από τους τελικούς αποδέκτες αυτής (Μαυρογιώργος, 2004).

Συχνές είναι οι αναφορές για αδιαφάνεια και εξυπηρέτηση μικροκομματικών σκοπιμοτήτων στον τρόπο επιλογής των μελών της Σχολικής Επιτροπής, από την ηγεσία των Δήμων (Σαϊτής, 2000). Η Σχολική Επιτροπή γίνεται το μέσο για την πραγμάτωση πολιτικών επιδιώξεων και όχι όργανο για την διευκόλυνση στην παραγωγή του εκπαιδευτικού έργου του σχολείου, που άλλωστε ενδιαφέρει πρώτιστα και την ίδια την τοπική κοινωνία.

Στην παρούσα χρονική και οικονομική συγκυρία, θα μπορούσε να υποστηριχθεί πως η εξέλιξη του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος παρουσιάζεται ως επιτακτική ανάγκη και ως τρόπος που δυνητικά θα μπορούσε να οδηγήσει στην έξοδο από την κρίση (ΟΟΣΑ, 2011). Πρωταρχικός στόχος των κρατικών παρεμβάσεων θα πρέπει να είναι η αναβάθμιση της παιδείας συνολικά, έτσι ώστε ανεξαρτήτως οικονομικής κατάστασης, κάθε Έλληνας/Ελληνίδα να έχει πρόσβαση σε ένα σχολείο που να τον/την προετοιμάζει για τις απαιτήσεις του μέλλοντος (IOBE, 2011: σελ. 12).

Η κεντρική διοίκηση προβάλλοντας και αναγνωρίζοντας τον αυξημένο ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εισάγει συμμετοχικές μεταρρυθμίσεις που αποτυπώνονται με την καθιέρωση τοπικών επιτροπών για τους πολίτες, τους μετανάστες, καθώς και με την εισαγωγή τοπικών δημοψηφισμάτων. Η δημιουργία και οι δράσεις της Σχολικής Επιτροπής φαίνεται να εντάσσονται σ' αυτό το γενικότερο πνεύμα αποκέντρωσης και της εκπαιδευτικής πολιτικής. Οι φορείς και οι χρήστες της εκπαιδευτικής υπηρεσίας προσεγγίζονται ως συνδιαμορφωτές της και επιδιώκοντας τη διαρκή ποιοτική της εξέλιξη.

Η κεντρική παρουσία του Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας αποτελεί σημείο αναφοράς στη διοίκηση της. Η καταγραφή των απόψεων των διευθυντών των σχολικών μονάδων σχετικά με το ρόλο της Σχολικής Επιτροπής αποτελεί μια κρίσιμη παράμετρο, ως προς την τελική επίτευξη του θεσμικού ρόλου της Σ.Ε.

Η έλλειψη θεωρητικών και εμπειρικών εργασιών σχετικά με τη λειτουργία του νέου θεσμού της Σ.Ε. στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Περιφέρειας Αττικής, αποτέλεσε την αφετηρία της παρούσας έρευνας.

1.6 Οριοθέτηση της Έρευνας

Η παρούσα εργασία δεν θα επεκταθεί στις άλλες εμπλεκόμενες πλευρές που συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα στην σχολική επιτροπή, όπως οι γονείς, οι μαθητές, οι πολίτες και οι αιρετοί των Ο.Τ.Α., αλλά θα επικεντρωθεί στην καταγραφή των απόψεων των Διευθυντών Σχολικών Μονάδων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφέρειας Αττικής, σχετικά με τη λειτουργία της Σχολικής Επιτροπής.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας

2.1 Περίληψη

Στο παρόν κεφάλαιο επιχειρείται η θεωρητική προσέγγιση, των εννοιών της διοικητικής επιστήμης, οι οποίες εμπλέκονται με τη λειτουργία της Σ.Ε. Συγκεκριμένα, παρατίθενται ερευνητικά δεδομένα, πραγματοποιείται ανάλυση του επιτροπικού συστήματος διοίκησης και της λειτουργίας των συλλογικών οργάνων λαϊκής συμμετοχής καθώς και αναφορά στο θεσμό της αποκέντρωσης. Τέλος γίνεται ανάλυση του θεσμού της Σ.Ε. μέσα από την οποία εντοπίζονται οι παραπάνω μέθοδοι διοίκησης και αναφορά στο σύστημα χρηματοδότησης της εκπαίδευσης στην Ελλάδα και την Ευρώπη.

2.2 Ερευνητικά δεδομένα για τη Σχολική Επιτροπή

Στο χώρο της σχολικής εκπαίδευσης ο γενικός σκοπός των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι *«η ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών ...»*. Το θεσμικό πλαίσιο αφήνει περιθώρια σχετικής αυτονομίας στη σχολική μονάδα σε θέματα, όπως η εφαρμογή καινοτόμων προγραμμάτων, η ενισχυτική διδασκαλία, η συμμετοχή σε δράσεις και προγράμματα άλλων σχολείων από άλλες περιοχές και από άλλες χώρες, οι διδακτικές επισκέψεις, η αντισταθμιστική αγωγή, η οργάνωση του ολοήμερου σχολείου κ.ά. (Παπαδημητρακόπουλος, 2006).

Η σχολική μονάδα σύμφωνα με τη λειτουργική προσέγγιση μπορεί να αντιμετωπισθεί με πέντε διαφορετικούς και συμπληρωματικούς τρόπους:

- ένας τύπος εκπαίδευσης ή ένας τύπος κατάρτισης και εισαγωγής (ένταξης) στην αγορά εργασίας
- ένας παράγοντας ανάπτυξης στην περιοχή
- ένας παράγοντας υλοποίησης δημόσιων πολιτικών
- ένας τύπος κοινωνικής ζωής

- μια οργάνωση διοικούμενη και καθοδηγούμενη¹.

Οι προηγούμενες εκφάνσεις της σχολικής μονάδας υπογραμμίζουν τη δυναμική σχέση που αναπτύσσει με τις ομάδες συμφερόντων στο περιβάλλον της αλλά και την ανάγκη για τη χάραξη και εφαρμογή συγκεκριμένης στρατηγικής ώστε έτσι να μπορέσει να ανταποκριθεί στο στόχο της. Ο προγραμματισμός, ως βασική λειτουργία της διοίκησης, σχετίζεται με την αναγκαιότητα διερεύνησης των παραγόντων που μελλοντικά να επιδράσουν στη λειτουργία της, καθώς και των επιθυμητών στόχων μιας που επιθυμεί η μονάδα να επιδιώξει. Παράλληλα, βοηθά τα στελέχη μιας εκπαιδευτικής μονάδας, που επιχειρούν να δουν ποιοι εσωτερικοί και εξωτερικοί παράγοντες θα ενθαρρύνουν ή θα εμποδίσουν την επίτευξη των στόχων, να σκέπτονται ευρύτερα και να προετοιμάζουν τις εξελίξεις αντί να τις ακολουθούν (Σαΐτης Χ., 2002, σελ. 78).

Όπως έχει ήδη αναφερθεί οι αρμοδιότητες της μονάδας ασκούνται τοπικά και ως προς το είδος των αποφάσεων που λαμβάνονται στο εσωτερικό της, διακρίνονται τρία όργανα: τα διοικητικά (διευθυντής, υποδιευθυντής, σύλλογος διδασκόντων), εκείνα που άπτονται διαχειριστικής φύσεως (σχολική επιτροπή) και τα υποστηρικτικής φύσεως (σχολικό συμβούλιο, σύλλογος γονέων και μαθητών) (Χατζηπαναγιώτης, 2003).

Η συμμετοχή των λαϊκών οργάνων στα εκπαιδευτικά τεκταινόμενα σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο αποβλέπει στην ενημέρωση της κεντρικής διοίκησης μέσω των εισηγήσεων που καταθέτουν και στη διευκόλυνση της παροχής του εκπαιδευτικού έργου (Αθανασούλα-Ρέππα, 1999).

Αναγκαίες προϋποθέσεις για τη συμμετοχή διαφόρων θεσμοθετημένων οργάνων στη διοίκηση της σχολικής μονάδας ώστε να αποκτήσουν ουσιαστικό λόγο και αρμοδιότητες είναι η αναγνώριση των συγκεκριμένων ορίων και βαθμίδων στα πλαίσια των οποίων επιτρέπεται η συμμετοχή τους, η ευρύτατη μαζική συμμετοχή των φυσικών μελών στα αντίστοιχα όργανα και τέλος η αναγνώριση των δημοκρατικών αρχών που διέπουν το σύστημα της συλλογικότητας και της αντιπροσωπευτικότητας (Μαυρογιώργος, 1999, σελ. 149).

¹ ¹ Καζαντζής Χ., Εκπαιδευτικός ΔΕ., Υπεύθυνος ΓΡΑΣΕΠ Παλαιολόγος Ι., Εκπαιδευτικός Δ.Ε., Med, http://srv-ipeir.pde.sch.gr/educonf/1/14_.pdf

Έμφαση στη σημασία της χρηματοδότησης των σχολικών επιτροπών δίνεται και από τον Γ. Μπουλάκη (2000). Το συμπέρασμα της μελέτης του αναδεικνύει την ανάγκη για ουσιαστικό εκσυγχρονισμό του συστήματος εφόσον περαιτέρω στόχος αποτελεί και η ποιοτική αναβάθμιση του σχολείου. Προτείνεται επίσης, η αύξηση των διαθέσιμων πόρων ώστε να ανταποκρίνεται πλήρως και στην ετήσια συντήρηση των αναγκών των σχολικών συγκροτημάτων. Τέλος, εντοπίζει και την ανάγκη αλλαγών και στο σύστημα κατανομής ως προς το προσωπικό που το διαχειρίζεται και που θα πρέπει να αποτελείται πως πρόσωπα που γνωρίζουν το χώρο της εκπαίδευσης. Λίγο αργότερα στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγει και η Σαίτη (2001), επισημαίνοντας την ανάγκη για αλλαγή στο τρόπο χρηματοδότησης της δημόσιας εκπαίδευσης σε ότι αφορά το ύψος των παρεχόμενων πιστώσεων και στο τρόπο με τον οποίο αυτοί υλοποιούνται. Την αναγκαιότητα του εξορθολογισμού των κριτηρίων για την κατανομή των διαθέσιμων πιστώσεων επισημαίνει και ο Κατσαρός (2006). Στην ίδια έρευνα προκρίνονται παράλληλα και διαδικασίες ελέγχου και κοινωνικής λογοδοσίας, ως μέτρο για την αποδοτική αξιοποίηση των διαθέσιμων κεφαλαίων.

Τον περιορισμένο, διαχειριστικό και ουσιαστικά συμβουλευτικό χαρακτήρα της σχολικής επιτροπής διαπιστώνει και ο Σαπουνάς (2003). Παρά το γεγονός ότι η παρουσία της επέλυσε τα άμεσα προβλήματα της εκπαίδευσης σε ότι αφορά την υλικοτεχνική υποδομή εντούτοις υπολείπεται σημαντικά σε ότι αφορά αποφάσεις που σχετίζονται σε τα δρώμενα στο χώρο της σχολικής μονάδας. Διαπίστωσε πως ο περιορισμένος ρόλος των λαϊκών οργάνων σημαίνει και περιορισμό του πολίτη στη λήψη αποφάσεων στο χώρο της εκπαίδευσης.

Η διαδικασία της συγκρότησης της υποσκάπτει τον ποιοτικό χαρακτήρα του έργου της και την αποτελεσματικότητά της ως θεσμού. Επιλογή προσώπων που μπορεί να μην έχουν κατάλληλες γνώσεις, πραγματικό ενδιαφέρον για την εκπαίδευση και στοιχειώδη διάθεση για συνεργασία από το Δημοτικό Συμβούλιο ναρκοθετούν τη συνέχεια του θεσμού (Κατσαρός, 2008). Το γεγονός αυτό μαζί με την ελάχιστη δυνατότητα που της δίνεται ώστε να παρεμβαίνει κεντρικά κατά τη διαδικασία καθορισμού των πιστώσεων που καταβάλλονται, καθιστούν αναποτελεσματική τη συμβολή της στη λειτουργία των σχολείων. (Αλεξίου, 2006). Τονίζεται πως οι κοινωνικοί φορείς που συμμετέχουν αδυνατούν να αποτυπώσουν ολοκληρωμένες πολιτικές και επεξεργασμένες απόψεις ενώ στις αδυναμίες των μηχανισμών

συγκатаλέγονται και η απουσία κατάλληλου μηχανισμού αξιολόγησης τους. Ο μηχανισμός θα λειτουργεί στη διαδικασία του ελέγχου των αποτελεσμάτων ώστε να διορθώνονται οι λειτουργικές αδυναμίες και τα γενικότερα προβλήματα που παρουσιάζονται. Τέλος, επισημαίνεται και η περιορισμένη συμμετοχή και αδιαφορία των γονέων στα αντιπροσωπευτικά όργανα στη σχολική μονάδα και στη συνέχεια σε όργανα με μεγαλύτερο εύρος δραστηριοποίησης.

Αποτέλεσμα του περιορισμού των απαραίτητων πόρων, οι οποίοι διοχετεύονται στην Επιτροπή μέσω των ΟΤΑ και μέσα από χαρακτηριστικά αργές γραφειοκρατικές διαδικασίες είναι η αδυναμία έγκαιρης ανταπόκρισης (απουσία στρατηγικού προγραμματισμού) από τις αρμόδιες τεχνικές υπηρεσίες των Δήμων στην υποστήριξη της συντήρησης των σχολικών μονάδων (Σαίτης, 2008).

Όπως σημειώνεται από τον Κατσαρό (2008), ο μεγάλος αριθμός των μελών της σε συνδυασμό με τον ολοένα και μεγαλύτερο αριθμό των σχολικών μονάδων που εντάσσονται στην διακριτή επίβλεψη της κατέστησαν στην ουσία το όργανο αδρανοποιημένο.

Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και η άποψη που εκφράζουν οι εκπαιδευτικοί σχετικά με τα όργανα εκπροσώπησης θεσμών εκτός του εκπαιδευτικού συστήματος (Πιπιλής, 2006). Η λειτουργία τους είναι παρωχημένη και δε συμβάλει στην επίλυση των προβλημάτων της σχολικής μονάδας. Ίδιες αντιλήψεις εκφράζονται και για το ρόλο της Σχολικής Επιτροπής σχετικά με την συμβολή της στην αντιμετώπιση των αναγκών στις Σχολικές μονάδες .(Saiti , 2005).

Επιπροσθέτως, έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια άλλων μεταπτυχιακών μελετών (Αλεξίου, 2006, Σαμαρά, 2010, Μπατή, 2011) με στοχευμένο πληθυσμό και σε συγκεκριμένο χωρικό περιβάλλον ανέδειξαν τις ίδιες αδυναμίες και προβλήματα που επισημάνθηκαν και νωρίτερα. Οι έρευνες βέβαια, πραγματοποιήθηκαν με βάση το προηγούμενο νομοθετικό πλαίσιο των Σχολικών Επιτροπών.

2.3 Θεωρητική Προσέγγιση στη Συλλογική Διοίκηση

Σύμφωνα με τη συστημική θεωρία, ως σύστημα λογίζεται ένα σύνολο επιμέρους συστημάτων τα οποία επικοινωνούν ποικιλοτρόπως μεταξύ τους καθώς και με το εξωτερικό περιβάλλον τους. Μέσα σ' αυτήν την έντονη δυναμική σχέση οτιδήποτε εισέρχεται στο σύστημα θεωρείται ως εισροή ενώ εκείνο που αποβάλλεται στο εξωτερικό περιβάλλον εκλαμβάνεται ως εκροή. Η αδιάλειπτη λειτουργία του συστήματος ελέγχεται μέσω της ύπαρξης ενός μηχανισμού ανατροφοδότησης. Ο μηχανισμός αποβλέπει σε διορθωτικές κινήσεις εφόσον παρατηρείται απόκλιση από τους στόχους και για τη διασφάλιση καναλιών επικοινωνίας με το εξωτερικό περιβάλλον, ώστε ο οργανισμός να αντιδρά και να προσαρμόζεται επιτυχώς, στις αλλαγές που συμβαίνουν.

Όταν η εξουσία στα πλαίσια των κοινωνικών οργανώσεων ασκείται από πολυμελή όργανα, αποτελεί και εχέγγυο της δημοκρατικής τους λειτουργίας. Εφόσον βέβαια, τα όργανα διέπονται και προτάσσουν συνάμα τις αρχές της ισότητας, της ισονομίας, της ελευθερίας της έκφρασης και της αντικειμενικότητας στη λήψη των αποφάσεων τους. Η συλλογική διοίκηση ενθαρρύνει τη συμμετοχή των μελών, την ανάληψη πρωτοβουλιών και ευθύνης, την βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ των μελών της οδηγώντας στην εδραίωση ενός φιλικού κλίματος και υγιούς κλίματος για την εμπέδωση των στόχων της.

Με τον όρο Συλλογική Διοίκηση είναι η διοίκηση ενός οργανισμού από συλλογικό όργανο (όπως ο Σύλλογος Διδασκόντων στο σχολείο), δηλαδή από ομάδα άνω των δυο ατόμων που έχουν ίση εξουσία μεταξύ τους και στοχεύουν στην επίτευξη συγκεκριμένων στόχων, λειτουργώντας βάσει προκαθορισμένων κανόνων νομιμότητας. Οι αποφάσεις λαμβάνονται από όλα τα μέλη της ομάδας με βάση την αρχή της πλειοψηφίας (Σαϊτής, 2001).

Ο όρος «λειτουργικότητα» ή «λειτουργία» εκλαμβάνεται ως το αποτέλεσμα της δραστηριότητας του Συλλόγου Διδασκόντων μιας σχολικής μονάδας και συνδέεται τόσο με τη λήψη προγραμματισμένων αποφάσεων σχετικά με την οργάνωση και την επίλυση διαφόρων λειτουργικών ζητημάτων του σχολείου (π.χ. η κατάρτιση ωρολογίου προγράμματος, η κατανομή του διδακτικού και εξωδιδακτικού έργου κ.ά.), όσο και με τη λήψη απρογραμμάτιστων αποφάσεων σχετικά με τη σχολική

δημιουργικότητα (π.χ. η ανάπτυξη καινοφανών ιδεών, η ανάληψη δραστηριοτήτων με φορείς της τοπικής κοινωνίας, η οργάνωση αθλητικών και καλλιτεχνικών εκδηλώσεων κ.ά.) (Σαϊτής, 2001).

Η «αποτελεσματικότητα» είναι μια πολυδιάστατη έννοια στη βάση της οποίας ενυπάρχει η μεγιστοποίηση των γνώσεων και της γενικότερης εκπαίδευσης των μαθητών και συνδέεται άμεσα με πολλές παραμέτρους, όπως το κλίμα εργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών, η σχέση σχολείου κοινωνικού περιβάλλοντος, κ.λ.π. Σύμφωνα με τους Hoy και Ferguson (1989) ένα σχολείο είναι αποτελεσματικό όταν υπάρχει αντιστοιχία στόχων και αποτελεσμάτων. Οι παράγοντες σχολικής αποτελεσματικότητας, όπως αναφέρονται στους (Σαϊτή & Σαϊτής, 2012; Σαϊτής, 2007; Μυλωνάς, 2005) είναι οι ακόλουθοι:

- Εκπαιδευτική ηγεσία
- Υψηλές προσδοκίες – Συμπεριφορά Εκπαιδευτικού
- Έμφαση στη διδασκαλία
- Σχολικό κλίμα
- Μέτρηση και αξιολόγηση επίδοσης
- Συνεργασία και ενεργός συμμετοχή των γονέων.

Στο σύγχρονο περιβάλλον το σχολείο ως ανοικτό σύστημα δεν περιορίζεται στα τεκταινόμενα του στενού εκπαιδευτικού του ρόλου (εφαρμογή προγραμμάτων σπουδών, τήρηση ωραρίου κ.α.) αλλά εγκαθιστά και ενεργοποιεί ένα σύνολο σχέσεων με διάφορες κοινωνικές ομάδες και φορείς που δρουν εκτός του σχολείου. Πολλές φορές ο στόχος των σχέσεων αποσκοπεί στην αντιμετώπιση διαφόρων προβλημάτων που απασχολούν και την εκπαιδευτική κοινότητα όπως π.χ. η παραβατικότητα, η υπο-επίδοση, ο αποκλεισμός και η εγκατάλειψη του σχολείου, τα ναρκωτικά κ.ά. (Σαϊτής, Φέγγαρη & Βούλγαρης, 1997, σελ. 89).

Σοβαρός παράγοντας για την αποτελεσματικότητα της σχολικής μονάδας, μεταξύ των άλλων (χρηματοοικονομικοί πόροι, ικανό ανθρώπινο δυναμικό κ.α.) είναι η διοίκηση. Κεντρικό ρόλο στη διοίκηση του σχολείου ασκεί ο Διευθυντής, ο Υποδιευθυντής και ο Σύλλογος των Διδασκόντων. Ο ρόλος του Συλλόγου είναι εξαιρετικά σημαντικός αφού οι αποφάσεις καλύπτουν μεγάλο μέρος της δράσης και της εσωτερικής λειτουργίας του σχολείου καθώς και τη σύνδεση του με την τοπική κοινωνία (Μαυρογιώργος, 2004, σελ. 23). Αναγνωρίζεται, επίσης, πως επιμέρους

παράγοντες επηρεάζουν με τη σειρά τους την ίδια τη λειτουργία του Συλλόγου των Διδασκόντων (όπως η κινητικότητα του εκπαιδευτικού προσωπικού, Σαϊτής, 1997).

Επιπλέον σε ατομικό επίπεδο, η παρουσία του εκπαιδευτικού και ο ρόλος που ασκεί είναι ποικίλος και αναντικατάστατος. Με καθημερινό προγραμματισμό και εξαιρετική οργάνωση για το έργο που απαιτείτε να ολοκληρώσει καλείται να πάρει αποφάσεις με βάσει διάφορες μεταβλητές. Η έκδοση της ΥΑ στις 16/10/2002 έρχεται να επικυρώσει το διευρυμένο ρόλο του εκπαιδευτικού στις σχολικές μονάδες. Γίνεται πλέον συμμετοχος στις αποφάσεις που λαμβάνονται στο πλαίσιο του σχολείου, έχοντας λόγο για θέματα σχετικά με την οργάνωση του, συμβάλλοντας στο σχεδιασμό, υλοποιώντας αποφάσεις και εγκαταλείποντας πλέον το ρόλο του εκτελεστικού οργάνου (Ξηροτύρη–Κουφίδου, 2003, σελ. 58). Επιπλέον, ένα ακόμη χαρακτηριστικό για την αποτελεσματικότητα του έργου των εκπαιδευτικών είναι η διαμόρφωση συλλογικής κουλτούρας μεταξύ των συναδέλφων εκπαιδευτικών. Η συνεργατική κουλτούρα δημιουργεί μια συλλογική επαγγελματική εμπιστοσύνη, στηριζόμενη στην οποία οι εκπαιδευτικοί αλληλεπιδρούν και συνεργάζονται με τρόπο που να δημιουργούνται πηγές ανατροφοδότησης και συλλογισμού της πρακτικής τους (Harris, 2002), αξιολόγησης και σχεδιασμού διδακτικών υλικών και κοινού προγραμματισμού. Δημιουργούνται με αυτόν τον τρόπο συνεργασίες και τα αποτελέσματα των προσπαθειών τους αυξάνονται δραματικά. Η συνεργασία δεν αφορά μόνο θέματα πρακτικής διδασκαλίας αλλά άπτεται και θεμάτων διοίκησης και ηγεσίας. Ο ηγέτης της συνεργατικής κουλτούρας, καθώς αποτελεί παράδειγμα συνεργασιακής συμπεριφοράς, περιορίζει ο ίδιος την εξουσία του. Τα μέλη του προσωπικού δυνητικά μπορούν να αναλάβουν την ηγεσία, παράλληλα, και απαραίτητα σε κάθε απόπειρα μεταβολής και βελτίωσης της σχολικής μονάδας. Η ομαδική λήψη αποφάσεων και η ανάληψη ουσιαστικών ευθυνών εκ μέρους όλου του προσωπικού συμβάλλει αποφασιστικά στην ενδυνάμωση της συνεργασίας, την περαιτέρω δράση, τη συλλογική κατεύθυνση και την ομαδική προσπάθεια.

Έχει διατυπωθεί η άποψη (Σαϊτή & Σαϊτής, 2012; Μαυρογιώργος, 1999) πως στη βάση της ορθής λειτουργίας της σχολικής μονάδας οφείλει να βρίσκεται ένα πλαίσιο λειτουργίας που θα στηρίζεται στη συνεργασία και την ανάδειξη και αξιοποίηση των εμπειριών και των ανησυχιών-προβληματισμών όλων των εκπαιδευτικών. Το στοιχείο αυτό, σε συνδυασμό με την ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευτικών στη λήψη

αποφάσεων, διάθεση τους για ανάληψη ευθύνης και την καθημερινή εμπλοκή τους στην εκπαιδευτική πράξη θα οδηγήσουν από κοινού και στην αξιοποίηση της σχετικής αυτονομίας της σχολικής μονάδας. Άλλωστε συμμετοχή σημαίνει πνευματική και συναισθηματική σχέση των εκπαιδευτικών που υπηρετούν σ' ένα σχολείο. (Καμπουρίδης, 2002, σελ 86). Έτσι δομείται με το χρόνο συνεργατική κουλτούρα, αμοιβαία εμπιστοσύνη και ασφάλεια, με παράλληλη αναγνώριση της ιδιαιτερότητας του ατόμου αλλά και της ομάδας στην οποία το άτομο αναπτύσσεται. (Χατζηπαναγιώτου, 2005, σελ. 65).

Στο σύνολο τους οι προαναφερόμενες συνθήκες συμβάλλουν ώστε να δημιουργηθεί μια κουλτούρα συνεργασίας στην εκπαιδευτική μονάδα. Η κουλτούρα αυτή στηρίζεται στην αναγνώριση της αξίας των ατόμων και της ομάδας με τρόπο που αφενός να επιτυγχάνονται αποτελεσματικά οι στόχοι του οργανισμού και αφετέρου να καλλιεργείται ένα κλίμα αμοιβαίου σεβασμού, εμπιστοσύνης και ασφάλειας

Συμπερασματικά το σχολείο ως κοινωνική οργάνωση δε βρίσκεται στο κενό. Αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου συστήματος, δηλαδή του εκπαιδευτικού συστήματος, το οποίο επηρεάζεται από το κοινωνικό περιβάλλον του. Ο επηρεασμός αυτός δεν αφορά μόνο τις εξελίξεις στις θεωρίες μάθησης, τις μεθόδους διδασκαλίας κ.ά., αλλά και στη μεταφορά συγχρόνων απόψεων για τη διοίκηση των εκπαιδευτικών οργανισμών (Σαϊτίης, 2001, σελ. 22).

2.4 Διοίκηση στην Εκπαίδευση

Η σχολική μονάδα είναι ο τελευταίος δέκτης στο εθνικό συγκεντρωτικό εκπαιδευτικό σύστημα. Κατόπιν τούτου το ίδιο το σχολείο στερείται της δυνατότητας να αποκτήσει εμπειρία πάνω στη λήψη αποφάσεων σχετικά με την εκπαιδευτική πολιτική. Η τροποποίηση του υπάρχοντος συστήματος θα είχε ως αποτέλεσμα την εκ βάθρων αλλαγή του ρόλου σχολικής μονάδας, αφού θα τη μετέτρεπε σε όργανο που θα λάμβανε ουσιαστικές και καίριες αποφάσεις σε θέματα συνεργασίας, έρευνας αλλά και σε διάφορες δράσεις της σχολικής μονάδας. Αυτό σημαίνει πως οι βασικές αρχές του μάνατζμεντ (προγραμματισμός, οργάνωση, διεύθυνση και έλεγχος) θα ασκούνται από την ίδια, σε σχετικά μικρής χρονικής διάρκειας τουλάχιστον ορίζοντα. Αναφερόμαστε λοιπόν, σε μια ποιοτική αναβάθμιση της σχολικής μονάδας ως

απόρροια εποικοδομητικής εκπαιδευτικής αποκέντρωσης σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο.

Η διοίκηση των ανθρωπίνων πόρων μέσα στο σχολείο χρήζει ιδιαίτερης προσοχής. Το διοικητικό και εκπαιδευτικό προσωπικό από το οποίο στελεχώνεται ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα περιέχει ποικίλες κοινωνικές και επαγγελματικές δομές και αποτελείται κυρίως από μαθητές, δασκάλους και μη παιδαγωγικό προσωπικό.

Αποτελεσματικό σχολικό μάνατζμεντ σημαίνει μια ανοιχτή διοίκηση, στηριζόμενη στην αρχή ανάμειξης όλων των κατηγοριών του προσωπικού που προαναφέρθηκαν, άλλων περισσότερο και άλλων λιγότερο, σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Μια αρχή που άλλοτε διευκολύνει και άλλοτε περιπλέκει το έργο της διοίκησης. Ο επικεφαλής της διοίκησης –ο διευθυντής– οφείλει να χειριστεί αυτό το εργαλείο με επιδεξιότητα και αποφασιστικότητα, έτσι ώστε να ενθαρρύνει το προσωπικό και να το παρακινήσει σε συνεργασία χωρίς να χρονοτριβεί σε ατέρμονες και ατελέσφορες συζητήσεις.

Η Σχολική Διοίκηση που βασίζεται σε έργο είναι η ενοποίηση της προσέγγισης της διοίκησης έργου στη διοίκηση του σχολείου. Η επίβλεψη των δραστηριοτήτων σε εκπαιδευτικούς οργανισμούς είναι δυσεπίτευκτο έργο, επειδή οι περισσότεροι στόχοι είναι γενικοί και δύσκολα υπολογίσιμοι. Η μέθοδος Σχολικής Διοίκησης μέσω έργου (*Project-Based School Management - PBSM*) μπορεί να χρησιμοποιηθεί ευρέως ως μέσο εξέλιξης των σχολείων. Εκμεταλλευόμενοι τη διοίκηση που βασίζεται σε έργο, οι διευθυντές σχολείων θα είναι ικανοί να αντιληφθούν σφαιρικά όλες τις διαστάσεις και παραμέτρους του σχολείου. Τα αναπτυξιακά σχέδια και οι δραστηριότητες του σχολείου θα είναι μετρήσιμα και πιο άμεσα ανιχνεύσιμα.

Τέλος, το προτεινόμενο σύστημα διοίκησης αναμένεται ότι θα καταστήσει ικανούς τους διευθυντές να παρακολουθούν και να αξιολογούν τις σχολικές διαδικασίες και παράλληλα θα συντελέσει ώστε: 1) να αποσαφηνιστούν οι στόχοι και η υπάρχουσα κατάσταση, 2) να προσδιοριστούν με σαφήνεια τα βασικά στοιχεία, 3) να διευκολυνθεί η επικοινωνία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων και 4) να συλληφθούν μέθοδοι μέτρησης της επιτυχίας ή της αποτυχίας των σχολείων. (Καρακατσάνη Δ., Προβατά Α., Παπαλόη Ε., 2010).

Στις αρχές του αιώνα, οι περισσότεροι οργανισμοί βασίζονταν σε συνεχείς καθημερινές εργασίες που παρήγαγαν μια ποικιλία προϊόντων. Ο Frederick Taylor ανέλυσε την επιστημονική θεωρία διοίκησης, που ασπάζεται τον προσεκτικό προσδιορισμό με τη μέτρηση όλων των εργασιών οργάνωσης. Οι εργασίες συστηματοποιήθηκαν στο μέγιστο βαθμό. Οι εργάτες επιδοκιμάζονταν ή αποδοκιμάζονταν. Αυτή η προσέγγιση φάνηκε να λειτουργεί εποικοδομητικά για τους οργανισμούς με γραμμές συναρμολόγησης και άλλες μηχανιστικές δραστηριότητες ρουτίνας (McNamara). Ο Taylor υπεραμύνθηκε της ανάπτυξης της επιστημονικής διοίκησης με καθαρά διατυπωμένους κανόνες και νόμους, την επιστημονική επιλογή και εκπαίδευση των εργατών και τον καταμερισμό των εργασιών και των καθηκόντων μεταξύ των εργατών και της διοίκησης. (Σαϊτή & Σαϊτής , 2012)

Μία άλλη πεποίθηση που επικράτησε είναι ότι ο οργανισμός ορθοποδεί, όταν τα μέλη του προοδεύουν. Οι οργανισμοί άρχισαν να διαρθρώνονται με τμήματα Ανθρωπίνων Πόρων. Οι επιστήμες της συμπεριφοράς, επίσης, συνέβαλαν σημαντικά στην κατανόηση και την ευθυγράμμιση των αναγκών των εργατών (McNamara).

Ο ιδρυτής του κινήματος των Ανθρωπίνων Σχέσεων, Elton Mayo, επισημαίνει ότι οι υπάλληλοι είναι άνθρωποι που διαθέτουν ανάγκες και προσδοκίες. Σύμφωνα με τις έρευνές του, οι οργανισμοί έχουν ένα «ανθρώπινο» πρόσωπο και η εργατική ιδεολογία συνδέεται άρρηκτα με την ποιότητα της επίβλεψης και διοίκησης. Τα κίνητρα των εργατών όμως διαμορφώνονται και από ένα πλήθος άλλων παραγόντων εκτός από το εργασιακό περιβάλλον. Οι εργάτες σχηματίζουν «ανεπίσημες ομάδες» μέσα στον οργανισμό, οι οποίες επηρεάζουν αξιόλογα τη διαγωγή των μελών τους.

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα χαρακτηρίζεται ως το πλέον συγκεντρωτικό σε σχέση με τα εκπαιδευτικά συστήματα των ευρωπαϊκών χωρών. Η λήψη αποφάσεων λαμβάνεται κεντρικά, επιβάλλοντας τη συμμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων με συγκεντρωτικούς κανόνες χωρίς ουσιαστική παραχώρηση εξουσιών, αρμοδιοτήτων στο επίπεδο της ίδιας της σχολικής μονάδας.

Αντίθετα, οι περισσότερες χώρες στην Ευρώπη και οι χώρες με τις υψηλότερες επιδόσεις στο πρόγραμμα PISA έχουν επαναπροσδιορίσει τους ρόλους σε κάθε

εκπαιδευτική βαθμίδα ,αποκεντρώνοντας την ευθύνη και τη λογοδοσία για τη μάθηση των μαθητών στο επίπεδο της σχολικής μονάδας.

Σε ότι αφορά τις αρμοδιότητες που ασκούνται κεντρικά η Ελλάδα διατηρεί τα σκήπτρα σε παγκόσμιο επίπεδο. Όλες οι εκπαιδευτικές πολιτικές (προγράμματα σπουδών ,τοποθέτηση εκπαιδευτικού προσωπικού κτλ.) είναι συγκεντρωμένες σε κεντρικό επίπεδο. Οι υφιστάμενες εκπαιδευτικές μονάδες καλούνται απλώς να υλοποιήσουν τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις του εκάστοτε Υπουργείου Παιδείας χωρίς ενεργό συμμετοχή στο σχεδιασμό τους .

Το γεγονός ότι μεσολαβούν πολλά επίπεδα μεταξύ κεντρικής υπηρεσίας του Υπουργείου και των σχολικών μονάδων καθιστά δυσλειτουργικές τις περιφερειακές και τοπικές εκπαιδευτικές δομές καθώς οι αρμοδιότητες τους αλληλεπικαλύπτονται με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η επικοινωνία με την κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας . (ΟΟΣΑ,2011).

2.5 Ο θεσμός του Συμβούλιο Σχολικής Κοινότητας .

Με τον ισχύοντα νόμο έγινε απόπειρα να αποκεντρωθεί η εκπαιδευτική διαδικασία σύμφωνα με το πρότυπο άλλων ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών πρακτικών. Παράλληλα, θεσμοθετήθηκαν διάφορα συλλογικά όργανα ώστε να επεκταθεί και να εδραιωθεί η έννοια της αποκεντρωμένης διαχείρισης των σχολικών μονάδων που επιθυμούσαν οι κεντρικές θεσμικές αρχές του Υπ. Παιδείας. Η διοίκηση του σχολείου ασκείται πλέον από το Διευθυντή και τον Υποδιευθυντή καθώς και από τον αντίστοιχο Σύλλογο Διδασκόντων. Τα λαϊκά όργανα που συνδέονται πλέον με τη διοίκηση των σχολικών μονάδων, είναι η Σχολική Επιτροπή με το Συμβούλιο Σχολικής Κοινότητας, και το Σχολικό Συμβούλιο. Ένας από τους λόγους που τα παραπάνω όργανα εισήχθησαν στην εκπαιδευτική διαδικασία θεωρήθηκε και η προσπάθεια δημιουργίας ενός είδους συνεργατικής κουλτούρας, μεταξύ διαφόρων ομάδων συμφερόντων του εξωτερικού και του εσωτερικού περιβάλλοντος του σχολείου.

Σύμφωνα με τον "Καλλικράτη" ορίζεται ότι με απόφαση των οικείων Σχολικών Επιτροπών, σε δήμους όπου υπάρχουν πάνω από δύο σχολικές μονάδες ή σχολικά

συγκροτήματα ανά βαθμίδα, λειτουργεί για κάθε σχολείο ή σχολικό συγκρότημα, «Συμβούλιο Σχολικής Κοινότητας», το οποίο αποτελείται από 3 έως 5 μέλη. Το Συμβούλιο απαρτίζουν οπωσδήποτε ο διευθυντής σχολείου και ένας τουλάχιστον εκπρόσωπος γονέων, ένας εκπρόσωπος του συλλόγου διδασκόντων και τέλος ένας εκπρόσωπος των μαθητικών κοινοτήτων για τα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Το Συμβούλιο Σχολικής Κοινότητας θεσμοθετείται με σκοπό να λογοδοτεί απέναντι στην κοινωνία και να αναλάβει την οικονομική διαχείριση της σχολικής μονάδας. Έτσι λοιπόν, καταγράφει τις ανάγκες και τα προβλήματα που δημιουργούνται στη λειτουργία των σχολείων και διατυπώνει σχετικές προτάσεις στην οικεία Σχολική Επιτροπή για την καλύτερη στήριξη της λειτουργίας τους. Ο Διευθυντής ως κύριο μέλος του «Συμβουλίου Σχολικής Κοινότητας» διαχειρίζεται το ποσό που τίθεται στη διάθεση του για την αντιμετώπιση λειτουργικών αναγκών των σχολικών μονάδων.

Αναλυτικότερα το Συμβούλιο Σχολικής Κοινότητας:

- Συντελεί στο να καθοριστεί το πλαίσιο εντός του οποίου θα κατευθύνονται οι δράσεις της σχολικής μονάδας, με στόχο την επικοδομητική υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου και την βελτίωση της οργάνωσης και λειτουργίας του σχολείου.
- Λειτουργεί επικουρικά προς τον υπεύθυνο της οικονομικής διαχείρισης, αναλαμβάνει ενεργό ρόλο στην οργάνωση πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων, καθώς και στη διαμόρφωση προϋποθέσεων για την επιτυχή διοργάνωση εκπαιδευτικών επισκέψεων, εκδρομών και ενδοσχολικών και εξωσχολικών δραστηριοτήτων ,
- Δέχεται, διαβιβάζει προς το διευθυντή του σχολείου και συμβάλλει στη διεκπεραίωση αιτημάτων του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων ή μεμονωμένων μελών του, αναφορικά με την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία του σχολείου,
- σχεδιάζει, επικαιροποιεί κατ' έτος και προωθεί προς επικύρωση από το Σύλλογο Διδασκόντων το σχέδιο για την αντιμετώπιση κρίσεων στη σχολική μονάδα.
- επικουρεί το Διευθυντή στην υλοποίηση του σχεδίου, τόσο στις παρεμβάσεις προληπτικού χαρακτήρα, όσο και κατά τη διαχείριση των κρίσεων.

Ο διευθυντής, το σχολικό συμβούλιο και το συμβούλιο σχολικής κοινότητας οφείλουν να αποτελέσουν τους συνδετικούς κρίκους μεταξύ της σχολικής μονάδας και της ευρύτερης κοινότητας, μέρος της οποίας συναποτελεί και το σχολείο. Το σχολείο διαδραματίζει ισχυρό κοινωνικό ρόλο και μετασχηματίζεται από κλειστή δομή, που εξυπηρετεί μόνο για μερικές ώρες της ημέρας τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών, σε τοπικό πολυδύναμο κέντρο γνώσης, με εργαστήρια, βιβλιοθήκες, χώρους πολιτισμού, αθλητικές υποδομές, κ.λπ., το οποίο θα μπορεί να καλύπτει εξολοκλήρου τις ανάγκες για πολιτισμό και δια - βίου εκπαίδευση της ευρύτερης τοπικής κοινωνίας, με απώτερο στόχο να συγκεντρωθούν οι τοπικές κοινωνίες γύρω από το σχολείο και να το χρησιμοποιήσουν για τις δικές τους ανάγκες (προγράμματα επιμόρφωσης, ενημερωτικές διαλέξεις, αναψυχή, πολιτισμός, άθληση).

2.6 Η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Οι επενδύσεις στην εκπαίδευση έχουν μακροπρόθεσμες αποδόσεις, οι οποίες είναι δύσκολα υπολογίσιμες. Υπό το πρίσμα αυτό, τις επενδύσεις στο χώρο της εκπαίδευσης αναλαμβάνει ο δημόσιος τομέας, χωρίς ωστόσο να αποκλείονται τυχόν κεφάλαια του ιδιωτικού τομέα που θα επιθυμούσαν να δραστηριοποιηθούν στο χώρο.

Οι κυρίαρχες έννοιες που προσδιορίζουν την ορθή διαχείριση του κρατικού προϋπολογισμού και της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας και των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων είναι ο όρος της αποδοτικότητας (efficiency) και του αισθήματος δικαίου (equity) (European Commission, 2004α). Η αποδοτικότητα συνδέεται με τις «εισροές-εκροές» του εκπαιδευτικού συστήματος ενώ η δεύτερη με τη συνολική προσπάθεια δημιουργίας ίσων προϋποθέσεων για όλους εκείνους που συμμετέχουν στη διαδικασία ανεξαρτήτως ιδιαίτερων χαρακτηριστικών (European Commission, 2004β).

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο και με βασικό εργαλείο τους δείκτες που έθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την ποιότητα της προσφερόμενης εκπαίδευσης, παρατίθενται στη συνέχεια στοιχεία που αφορούν στην Ελλάδα σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες (Eurydice, 2005). Οι δείκτες αυτοί είναι: α) Οι δημόσιες δαπάνες στην εκπαίδευση και κατάρτιση ως ποσοστό του Α.Ε.Π. β) Η κατάρτιση ως ποσοστό

του Α.Ε.Π των ιδιωτικών δαπανών στην εκπαίδευση και. γ) Το σύνολο των δαπανών ανά μαθητή/σπουδαστή ανά βαθμίδα εκπαίδευσης σε εκπαιδευτικές μονάδες.

Η έγκριση προϋπολογισμού είναι η μέθοδος που χρησιμοποιείται από τα εντεταλμένα υπουργεία στην Ελλάδα για τη χορήγηση πόρων που κατανέμονται στις ενδιαμέσες αρχές που συμμετέχουν στη χρηματοδότηση των σχολείων. Στη συνέχεια, οι δήμοι προβαίνουν σε αξιολογήσεις των αναγκών των σχολείων και τους παρέχουν τους κατάλληλους πόρους (π.χ. με τη χρήση της μεθόδου της διακριτικής ευχέρειας). Επιπλέον, κρατικοί οργανισμοί, οι οποίοι επιχορηγούνται από τα αρμόδια υπουργεία, παρέχουν στα σχολεία αγαθά και υπηρεσίες. Το ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ (Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων), είναι αρμόδιο για την εκτύπωση και τη διανομή των βιβλίων στα σχολεία, ενώ η εταιρεία Κτιριακές Υποδομές Α.Ε. αναλαμβάνει τα έξοδα για άλλους τύπους αγαθών και υπηρεσιών (π.χ. εξοπλισμός, υπηρεσίες επισκευής και συντήρησης παλαιών κτιρίων, αγορά εκτάσεων γης και κατασκευή νέων κτιρίων), (Eurydice,2014).

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, με το Ν.1566/1985 οι δήμοι και οι κοινότητες ανέλαβαν, μέσω των σχολικών επιτροπών, την οικονομική διαχείριση της λειτουργίας των σχολείων και την επισκευή και συντήρηση των σχολικών κτιρίων.

Με το Ν.1828/1989 καθορίστηκε ότι, στο νέο σύστημα κρατικής χρηματοδότησης των ΟΤΑ, με τους κεντρικούς αυτοτελείς πόρους, ενσωματώθηκαν οι επιχορηγήσεις του ΥΠ.Ε.Π.Θ. για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών των σχολείων.

Με νεότερες νομοθετικές ρυθμίσεις (Ν.1892/90 και 1946/91) προσδιορίστηκε με ακρίβεια, ώστε να μην εγείρονται αμφισβητήσεις τόσο από πλευράς ΟΤΑ όσο και από το ΥΠ.Ε.Π.Θ., το τμήμα των Κ.Α.Π. το οποίο οι ΟΤΑ υποχρεούνται να διαθέτουν για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών των σχολείων. Συγκεκριμένα δεσμεύτηκε το 12% των 2/3 του 20% του Φ.Ε.Φ.Ν.Π. και όλες οι ετήσιες Κ.Υ.Α. για την κατανομή των Κ.Α.Π., περιλαμβάνουν το ποσό που αναλογεί στη ρύθμιση αυτή. Η επιχορήγηση αυτή αποτελεί πλέον ειδικευμένο έσοδο των ΟΤΑ που δεν μπορεί να διατεθεί για την κάλυψη άλλων αναγκών.

Με το Ν. 3274/2004 άλλαξε η διαδικασία κατανομής των σχετικών πιστώσεων και μεσολαβεί πλέον μία επιτροπή σε κάθε νομό, που συστήνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας και αποτελείται από:

- Τον προϊστάμενο της οικείας Διεύθυνσης Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης ή Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης του νομού, ως εκπρόσωπο της Περιφέρειας, ο οποίος και προεδρεύει.
- Δύο εκπροσώπους της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων του νομού, που ορίζονται με απόφαση του διοικητικού της συμβουλίου και
- Τους προϊσταμένους των οικείων Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Οι επιτροπές γνωμοδοτούν στον Υπουργό για το σύστημα κατανομής και στη συνέχεια κατανέμονται οι σχετικές επιχορηγήσεις απευθείας στους ΟΤΑ.

Οι πιστώσεις για τις επισκευές και συντηρήσεις των σχολικών κτιρίων αποτελούν τμήμα του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων (Π.Δ.Ε.), επειδή αφορούν έργα και προμήθειες και απαιτούν τις περισσότερες φορές μελέτες για να υλοποιηθούν. Από το 2001 οι πιστώσεις αυτές εγγράφονται στον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων του ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. (Ε.Ε.Τ.Α.Α, 2008).

Με βάση το προσωρινό σύστημα κατανομής, το 70% - 75% της ετήσιας πίστωσης κατανέμεται από το ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. απευθείας στους ΟΤΑ, ενώ το υπόλοιπο 25% - 30% κατανέμεται από τις ΤΕΔΚ.

Το ΥΠ.Ε.Π.Θ. παρέχει επίσης εξειδικευμένες επιχορηγήσεις στις σχολικές επιτροπές για να καλυφθούν οι εξής δαπάνες :

- προμήθεια εξοπλισμού και διδακτικών μέσων
- κίνηση, συντήρηση επισκευή κλπ των αυτοκινήτων που ανήκουν στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής
- αγορά ξενόγλωσσων βιβλίων για τα γυμνάσια
- προμήθεια εξοπλισμού και διδακτικού υλικού για τα ολοήμερα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Οι σχολικές επιτροπές επιχορηγούνται επίσης από διάφορους φορείς του δημόσιου τομέα σε θέματα της αρμοδιότητάς τους π.χ. επιχορηγήσεις από τη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, την Περιφέρεια, τον Ο.Σ.Κ. και άλλους εποπτευόμενους φορείς του ΥΠ.Ε.Π.Θ. Οι επιχορηγήσεις αυτές έχουν έκτακτο χαρακτήρα και συνδέονται συνήθως με επείγουσες ανάγκες ή υλοποίηση εθνικών προγραμμάτων περιορισμένης διάρκειας. (Ε.Ε.Τ.Α.Α, 2008).

Οι δήμοι και οι κοινότητες έχουν επίσης τη δυνατότητα να επιχορηγούν τις σχολικές επιτροπές μέσω των τακτικών τους εσόδων ή να πληρώνουν δαπάνες για λογαριασμό τους, εφόσον βέβαια δεν επαρκούν οι προηγούμενες πηγές εσόδων ή ο ΟΤΑ επιθυμεί να συμβάλλει στην αναβάθμιση των σχολείων του.

Ημι-εθελοντική εργασία προσφέρουν οι σχολικοί τροχονόμοι με αντικείμενο την ασφάλεια στο δρόμο των πεζών μαθητών όταν μετακινούνται προς και από τα σχολεία. Ειδική επιτροπή τους επιλέγει την οποία αποτελούν ο πρόεδρος της σχολικής επιτροπής, ο διευθυντής του σχολείου και εκπρόσωπος του συλλόγου γονέων. Από την επιχορήγηση των Κ.Α.Π., οι σχολικές επιτροπές, αποδίδουν αποζημίωση ανά μήνα για την κάλυψη των εξόδων κίνησης τους.

Το 2002 άρχισε το ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. την εφαρμογή ενός προγράμματος για την άνοδο του ποιοτικού επιπέδου των σχολικών αυλών με σκοπό τη μετατροπή τους σε χώρους πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων. Έιχαν δικαίωμα στο πρόγραμμα αυτό δήμοι, πρωτεύουσες νομών, Θεσσαλονίκης και Αττικής. Για κάθε έργο δόθηκαν από το κράτος 88.000€ και μπήκαν στο πρόγραμμα 736 σχολεία. Η διάρκεια του προγράμματος είναι τετραετής με συνολικό προϋπολογισμό 66.000.000€..(Ε.Ε.Τ.Α.Α ,2006).

Φορέας υλοποίησης της δράσης «Ενεργειακές επενδύσεις σε σχολεία για υποκατάσταση συμβατικών καυσίμων με φυσικό αέριο» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» έχει οριστεί το ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. Το συνολικό κόστος ανέρχεται σε 12.000.000€ και η προβλεπόμενη χρηματοδότηση 1.600 σχολείων υπολογίζεται σε δήμους της Αττικής, της Θεσσαλονίκης και της Θεσσαλίας θα ξεκινήσει το 2005 (αλλαγή καυστήρων, δημιουργία εγκαταστάσεων).

Λοιπά έσοδα, όπως: α) έσοδο της σχολικής επιτροπής αποτελούν τα μισθώματα από την εκμετάλλευση του σχολικού κυλικείου και διατίθενται για την κάλυψη λειτουργικών

δαπανών, β) δωρεές και οι κάθε είδους εισφορές, συνήθως από τους συλλόγους γονέων, γ) τα μισθώματα από τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων που ανήκουν στο σχολείο, συνήθως από δωρεές ή κληροδοσίες κ.α.

Τελειώνοντας, για την χρηματοδότηση των σχολικών μονάδων (λειτουργικές δαπάνες και έργα) υφίσταται ένα φορολογικό έσοδο των ΟΤΑ, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί. Ο λόγος γίνεται για το φόρο ηλεκτροδοτούμενων χώρων, ο συντελεστής του οποίου δύναται να αυξηθεί κατά 25%, προκειμένου το επιπλέον αυτό έσοδο να μπορεί να διατεθεί αποκλειστικά για τη συντήρηση των σχολείων και την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών (άρθρο 13, παρ. 6β του Ν.1892/1990).

Σε έρευνες που πραγματοποιήθηκαν για τη χρηματοδότηση των σχολικών μονάδων, φανερώθηκε η σοβαρή αντίφαση που υπάρχει μεταξύ των διαφόρων ομάδων συμφερόντων (Στελέχη του Υπ. Παιδείας, Διευθυντές Σχολικών Μονάδων, Μέλη Επιτροπών Παιδείας κ.α.) που σχετίζονται με την εκπαιδευτική διαδικασία. Ο κύριος ρόλος οφείλεται στην έλλειψη σαφών κριτηρίων για τη διάθεση των κονδυλίων. Σε αυτές τις έρευνες τονίζεται πως δεν υπάρχει η τάση των εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης (Ευρωπαϊκά ή Διεθνή Πρόγραμμα, Χορηγίες και άλλα). Παρατηρείται περισσότερο ενεργητική η συμμετοχή των λαϊκών οργάνων όπως του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων σε ένα μικρό αριθμό λειτουργίας των σχολείων και συμπεραίνεται μια αλλαγή στην κατεύθυνση εκμετάλλευσης και αναζήτησης διαφορετικών πηγών για την εξασφάλιση χρημάτων για τη λειτουργία των σχολείων. Κυρίως διάφορα χορηγικά προγράμματα από επιχειρήσεις αλλά και οι προσωπικές συνεισφορές από μέλη του Συλλόγου Γονέων, ανήκουν στην κατηγορία αυτή. Τα σημαντικά κενά που εμφανίζονται στη χρηματοδότηση των σχολείων, δεν μπορεί να λύσει καμιά βέβαια, από τις προηγούμενες εν δυνάμει πηγές χρηματοδότησης, χωρίς αυτό το γεγονός να μειώνει την ένταση της αποτελεσματικότητας των ενεργειών τους. Σ' αυτό το σημείο ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να γίνει στη συμμετοχή διαφόρων σχολικών μονάδων σε προγράμματα της Ευρώπης, που τους δίνει τη δυνατότητα να αποκτήσουν επιπρόσθετο εξοπλισμό εκτός της ίδιας της συμμετοχής τους. Κατά τη φάση της προετοιμασίας σε τέτοιου είδους προγράμματα απαιτείται δυστυχώς, εξειδικευμένη γνώση, αλλά και διάθεση κι έτσι δεν δίνεται η ευκαιρία για ευρύτερη συμμετοχή. Σημαντικό ρόλο στο σύνολο των διαδικασιών που αναφέρθηκαν προηγουμένως έχει ο ίδιος ο Διευθυντής του σχολείου, οι γνώσεις του

και οι ανθρώπινοι πόροι (εκπαιδευτικοί, στελέχη της εκπαίδευσης) που θα βοηθήσουν στην προσπάθεια του. Εν τέλει, υπάρχει ως πρώτη προτεραιότητα για την πρόσθετη διάθεση χρημάτων, δεύτερη την επιστημονική κατάρτιση, τρίτη την αμοιβή του εκπαιδευτικού προσωπικού, τέταρτη την αύξηση της παροχής αναγκαίων χρημάτων στο πεδίο της εκπαιδευτικής έρευνας, η διάθεση και χρησιμοποίηση καινούριων μέσων εκπαίδευσης και άλλης υλικής και τεχνικής υποδομής, όπως φάνηκε και από τα αποτελέσματα των ερευνών .

Έρευνες παλαιότερων χρόνων απέδειξαν πως οι σχολικές μονάδες είναι αποτελεσματικές από την ορθολογική διαχείριση των διαθέσιμων πόρων τους και όχι από αυτές που είχαν περισσότερους πόρους (Καρατζιά – Σταυλιώτη, 1999).

2.7 Η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση παρά την οικονομική κρίση παγκοσμίως και το συνακόλουθο περιορισμό των κρατικών δαπανών ζήτησε από τα κράτη μέλη να αυξήσουν και όχι να μειώσουν τις επενδύσεις τους στο χώρο της Παιδείας. Οι τωρινές συνθήκες προσφέρουν επίσης, μια μοναδική δυνατότητα ώστε να σκεφτούν οι ενδιαφερόμενοι την καθιέρωση και αναζήτηση άλλων πηγών χρηματοδότησης οι οποίες παράλληλα με τις κλασικές πηγές θα λειτουργούν εξασφαλίζοντας την ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα του συστήματος και χωρίς να βλάπτεται η ποιότητα που παρέχουν. Βέβαια σταδιακά, θα υπάρχει δυνατότητα σχεδιασμού και απεγκλωβισμού από αυτές (Eurydice ,2014).

Τα υπουργεία κεντρικών/ανώτατων αρχών παραχωρούν τα έσοδα που προορίζονται για το εκπαιδευτικό προσωπικό κατευθείαν στα σχολεία ή έχουν την ευθύνη για την μισθοδοσία των εκπαιδευτικών, σε περισσότερο από το ένα τρίτο των χωρών. Στις υπόλοιπες χώρες, την ευθύνη για τις μεταβιβάσεις κεφαλαίων ή και την πληρωμή του προσωπικού με ενδιάμεσες αρχές την μοιράζονται τα υπουργεία των ανώτατων αρχών. Τα ίδια δεδομένα ισχύουν και για το προσωπικό που δεν διδάσκει, αλλά είναι πιο συνηθισμένο να εμπλέκονται περιφερειακές ή τοπικές αρχές, είτε μόνες είτε με τη συνδρομή των κεντρικών/ανώτατων αρχών.

Για τις μεταβιβάσεις κονδυλίων ή την αγορά επιχειρησιακών αγαθών και υπηρεσιών, για γρήγορη παράδοση στα σχολεία σε όλες σχεδόν τις χώρες οι τοπικές αρχές είναι υπεύθυνες. Από κεντρικές/ανώτατες αρχές, συνήθως, προέρχονται κατά ένα μέρος ή εξ ολοκλήρου τα κονδύλια αυτά. Υπάρχουν όμως και εξαιρέσεις. Ακολουθείται γενικότερα το ίδιο μοντέλο κατανομής εκτός από τις τεχνικές ανάγκες των σχολικών μονάδων και από τη μισθοδοσία των εκπαιδευτικών και στην περίπτωση της κατανομής των επιχειρησιακών αγαθών και υπηρεσιών καθημερινώς, όπως χαρτικά, εκπαιδευτικό υλικό, συντήρηση μικρής κλίμακας και ηλεκτρισμό . (Eurydice,2014).

Επιπρόσθετα, και στις περισσότερες από τις ευρωπαϊκές χώρες, τόσο οι τοπικές όσο και οι ενδιάμεσες αρχές εξασφαλίζουν πάντα ιδίους πόρους για τη χρηματοδότηση των σχολικών μονάδων των χωρικών τους ορίων. Η ανάδειξη του διευθυντή σε ηγετική μορφή εξαιτίας των αυξημένων καθηκόντων τόσο στη διοίκηση των σχολικών μονάδων όσο και σε καθαρά διοικητικά θέματα, σηματοδοτείται από την μεταφορά πόρων από τις κεντρικές εξουσίες. (Eurydice ,2014).

Από τις κεντρικές/ανώτερες εκπαιδευτικές αρχές εφαρμόζονται διάφορες μέθοδοι για τον καθορισμό του ύψους των κονδυλίων που θα δώσουν στα σχολεία. Ένας γενικός κανόνας συχνά ισχύει με κριτήρια προκαθορισμένα για τον καθορισμό του ακριβούς ποσού των πόρων που θα πρέπει να πάρουν τα σχολεία (χρηματοδοτική φόρμουλα).

Στα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα, οι μέθοδοι χρηματοδότησης διακρίνονται στις ακόλουθες κατηγορίες α) χρηματοδότηση με βάση μαθηματική φόρμουλα, β) με βάση κατατεθειμένο προϋπολογισμό και γ) με βάση τη διακριτική ευχέρεια των προς εκμετάλλευση πόρων από τις κεντρικές αρχές.

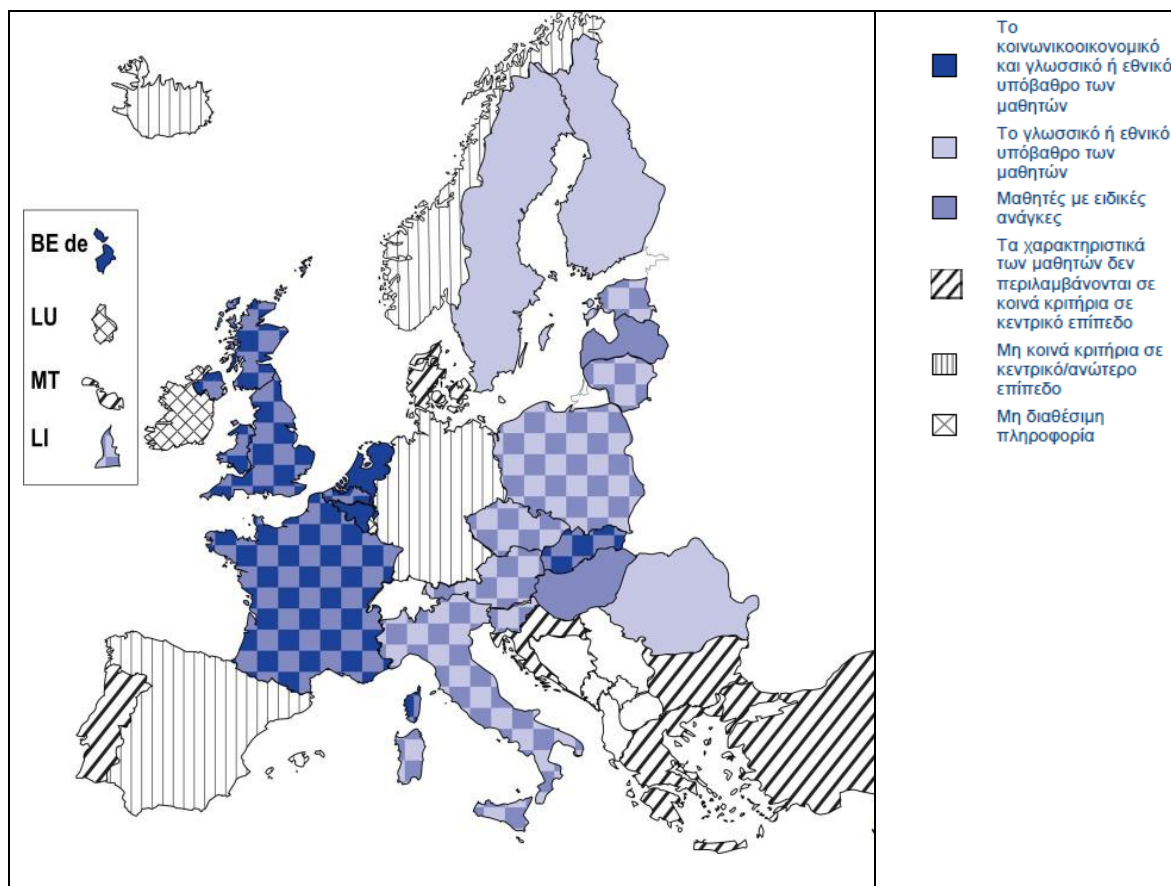
Με αυτόν τον τρόπο συχνά καθορίζεται το ύψος των εσόδων που προορίζεται για το διδακτικό προσωπικό και τα λειτουργικά αγαθά και τις υπηρεσίες (ή η συνδρομή τους σε αυτά). Στον αντίποδα, στις περισσότερες χώρες, από τις κεντρικές/ανώτερες αρχές καθορίζεται το ύψος των πόρων για κεφαλαιουχικά αγαθά (ή τη συνδρομή στα κεφαλαιουχικά αγαθά) μετά από εκτίμηση των αναγκών της ή σύμφωνα με τον δημοσιονομικό προγραμματισμό. Αυτό ίσως να οφείλεται στο γεγονός ότι η χρηματοδότηση που απαιτείται γι' αυτές τις υπηρεσίες διαφέρει ανάλογα με τις συνθήκες που χαρακτηρίζουν το κάθε σχολείο, π.χ. ένα σχολείο που χρειάζεται επισκευές/ένα νέο σχολείο. Επιπλέον, η πρόσφατη οικονομική κρίση φανερώνει, ότι

τα κονδύλια που προσφέρονται στα σχολεία γι' αυτές τις δραστηριότητες εξαρτώνται από την οικονομική κατάσταση τη δεδομένη στιγμή.

Η ύπαρξη μιας σειράς υπολογίσιμων κριτηρίων για να καθορίσουν επακριβώς το ύψος των χρημάτων που θα δοθούν στα σχολεία ή τις ενδιαμέσες αρχές για το προσωπικό καταρτίζονται σε όλες τις χώρες από τις κεντρικές/ανώτερες αρχές. Ισχύουν ενιαία κριτήρια τα οποία κατήρτισε η κεντρική/ανώτερη αρχή, περίπου στα μισά εκπαιδευτικά συστήματα όπου οι ενδιαμέσες αρχές ρυθμίζουν επίσης το ύψος των κονδυλίων που θα δοθούν στα σχολεία για το προσωπικό. (Eurydice, 2012).

Το ύψος των πόρων που θα λάβει το εν λόγω εκπαιδευτικό ίδρυμα καθορίζεται από τον αριθμό των μαθητών ή των μελών του προσωπικού σε ένα σχολείο, τον οποίο εξετάζουν όλα αυτά τα συστήματα. Ωστόσο, στις περισσότερες περιπτώσεις, λαμβάνονται επίσης υπ' όψιν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των μαθητών ή του σχολείου, δίνοντας την δυνατότητα διαφοροποιημένης χρηματοδότησης. Στο σύνολο, μπορεί να ειπωθεί ότι αφομοιώνουν κριτήρια οι πιο πολλές χώρες που βοηθούν στην ελάττωση των αναντιστοιχιών ανάμεσα σε σχολεία ή περιοχές εξασφαλίζοντας ότι όλοι οι μαθητές θα έχουν ίσες ευκαιρίες. Παραδείγματος χάρη, όπως είναι φανερό και στον παρακάτω χάρτη, οι περισσότερες χώρες έχουν στο νου τους το γλωσσικό ή εθνικό θεμέλιο των μαθητών. Πιο πέρα, το μοίρασμα των χρημάτων με βάση τα ίδια κριτήρια που συμφωνούνται σε κεντρικό επίπεδο, για ειδικά χρηματικά ποσά που προέρχονται από τον κρατικό προϋπολογισμό με σκοπό να πραγματοποιήσουν κι άλλες ανάγκες των μαθητών, έχουν την δυνατότητα ακόμα να υποβάλουν τα σχολεία. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε κάποια συστήματα, οι ενδιαμέσες αρχές είναι ελεύθερες να επιλέξουν ποια κριτήρια θα υιοθετήσουν.

Απεικονίζονται τα ευρωπαϊκά κράτη στον χάρτη (1) με βάση το είδος των κριτηρίων που χρησιμοποιούν για την κατανομή των εκπαιδευτικών πιστώσεων τους, σε κεντρικό επίπεδο. Απόλυτα ιδανικό και αποτελεσματικό δεν θεωρείται κανένα από τα συστήματα. Τις τρεις κατηγορίες διακρίνουν μειονεκτήματα. Για παράδειγμα, η χρήση της φόρμουλας, έχει ως προϋποθέσεις την ιδιαίτερη προσοχή προς την τελική επιλογή των μεταβλητών που θα χρησιμοποιηθούν στο συγκεκριμένο μοντέλο και εξαρτώνται κάθε φορά από τη γενικότερη πολιτική στην οποία στοχεύει η κεντρική εξουσία. Με βάση την απόδοση τους εφαρμόζονται κριτήρια για τη χρηματοδότηση των σχολικών μονάδων.

Χάρτης 1: Κατανομή Εκπαιδευτικών Δαπανών

Πηγή: Eurydice, 2014

Περιλαμβάνονται στην κατηγορία αυτή η χρηματοδότηση που τιμωρεί τα μη επιθυμητά αποτελέσματα και εκείνη που ουσιαστικά περιέχει κίνητρα για υψηλή απόδοση.

Η επιλογή και χρήση των δεικτών εισροών και εκροών αποτελεί κομβικό σημείο στην εφαρμογή των προηγούμενων μεθόδων, με αποτέλεσμα να απευθύνονται στη διαχρονική ανάδειξη της προόδου των αποτελεσμάτων μιας σχολικής μονάδας και όχι στην καταγραφή της, σε βραχυχρόνιο ορίζοντα. (Eurydice ,2012).

Περισσότερη αυτονομία για τη διαχείριση των λειτουργικών παρά των κεφαλαιουχικών τους δαπανών απολαμβάνουν σε γενικές γραμμές τα σχολεία. Σε σχολικό επίπεδο συνήθως λαμβάνονται αποφάσεις για τη διαχείριση του διδακτικού προσωπικού, ενώ στον έλεγχο μιας ανώτερης εκπαιδευτικής αρχής υπάγονται εκείνες που αφορούν στη θέση του διευθυντή του σχολείου. Το πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος σε ότι έχει σχέση με το περιεχόμενο και τους στόχους

του καθορίζεται από την κεντρική αυτή αρχή. Σε καθημερινές δραστηριότητες υφίσταται ο βαθμός αυτονομίας των σχολικών μονάδων, στο σχεδιασμό της εσωτερικής αξιολόγησης και αλλού. Σε αποφάσεις σχετικά με την επιλογή των διδακτικών μεθόδων και συγγραμμάτων, την εσωτερική αξιολόγηση κ.ά. εξαρτάται συχνότερα και η συμμετοχή των εκπαιδευτικών.(Ε.Ε.Τ.Α.Α ,2008).

Τα αρμόδια υπουργεία σε Ελλάδα και Κύπρο καθορίζουν τα ποσά που δίνονται στους δήμους και τα σχολεία αντίστοιχα, βάσει προηγούμενων δαπανών προσφέρονται για επιχειρησιακά αγαθά και υπηρεσίες, τα οποία αποτελούν μέρος των συνολικών επιχορηγήσεων.

Ένας μαθητής δημοσίου Γυμνασίου στο ελληνικό κράτος κοστίζει τον χρόνο περίπου 5.000€. Ο αντίστοιχος μαθητής του ιδιωτικού Γυμνασίου είναι πιο «ακριβός» (για τους γονείς του) κατά περίπου 2.000 ευρώ περισσότερα (ακριβές ποσό 7.197 ευρώ). Πρόκειται για το πιο υψηλό κόστος μαθητή, αφού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ένας μαθητής ενός ιδιωτικού κοστίζει 5.801 ευρώ και ενός δημοσίου σχολείου 3.763 ευρώ. Η δαπάνη για κάθε μαθητή είναι διαρκώς μικρότερη στη δημόσια απ' ότι στην ιδιωτική εκπαίδευση, ενώ η διαφορά τους είναι περίπου στα ίδια επίπεδα κατά τα έτη 2008-2011, με μικρές αυξήσεις και μειώσεις.(Ι.Ο.Β.Ε.,2011).

Το 2012, κατά μέσο όρο, σύμφωνα με το δίκτυο Eurydice, οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαθέτουν το 6,4% της συνολικής δημόσιας δαπάνης για τη στήριξη μαθητών σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες

2.7.1 Η περίπτωση της Ολλανδίας

Στην Ολλανδία η κεντρική διοίκηση είναι υπεύθυνη για το σχεδιασμό του νομοθετικού πλαισίου του εκπαιδευτικού συστήματος ενώ η υλοποίηση γίνεται αποκεντρωμένα σε κάθε σχολική μονάδα, η οποία έχει τη δυνατότητα εφαρμογής οποιασδήποτε εκπαιδευτικής μεθόδου και οργάνωσης κρίνει κατάλληλη. Στο κεντρικά σχεδιαζόμενο πλαίσιο που θα πρέπει να κινούνται οι δράσεις και οι επιλογές της σχολικής μονάδας ανήκουν επίσης, οι στόχοι που τίθενται στα διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης, ο τρόπος των εξετάσεων, η μαθητική υποστήριξη καθώς και η εφαρμογή καινοτόμων μεθόδων. (Eurydice, 2014).

Η σχολική μονάδα έχει πληθώρα πηγών χρηματοδότησης. Μεταξύ αυτών βρίσκονται οι κρατικές επιδοτήσεις, η πρόσθετη χρηματοδότηση από τους δήμους, οι χορηγίες, η αξιοποίηση του σχολικού κεφαλαίου κ.ά.

Οι δήμοι είναι τα όργανα που ορίζονται ως υπεύθυνα για τη συντήρηση των σχολικών μονάδων αλλά και για μια σειρά άλλων εκπαιδευτικών θεμάτων. Στην πραγματικότητα πρόκειται για ένα σύστημα διοίκησης δύο επιπέδων. Αρχικά στο τοπικό, με την ύπαρξη και λειτουργία του σχολικού συμβουλίου για κάθε σχολείου, για τη διευθέτηση επιμέρους καθημερινών θεμάτων. Το επόμενο και πλέον ίσως το πιο σημαντικό επίπεδο είναι εκείνο της Περιφέρειας με αρμοδιότητα τη λήψη αποφάσεων σε θεσμικά θέματα όπως η διασφάλιση επαρκών σχολικών εγκαταστάσεων.

2.7.2 Η περίπτωση της Σουηδίας

Ο βασικός κατευθυντήριο εκπαιδευτικός νόμος στη χώρα τέθηκε σε ισχύ το 1985. Έκτοτε, η κυβέρνηση και το κοινοβούλιο έχουν τη διακριτική ευχέρεια των προσαρμογών σε θέματα εντός του πλαισίου του ισχύοντος νόμου.

Οι δήμοι έχουν τη δυνατότητα κατάρτισης ενός γενικότερου σχεδίου, στο οποίο εξειδικεύονται οι σχολικοί στόχοι ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, ελέγχοντας παράλληλα τις σχολικές δράσεις και την πρόσληψη των δασκάλων οι οποίοι θεωρούνται πλέον δημοτικοί υπάλληλοι. (Eurydice, 2014)

Δύο είναι οι κύριες πηγές χρηματοδότησης στο σουηδικό εκπαιδευτικό μοντέλο. Η κυριότερη προέρχεται από τον δημοτικό προϋπολογισμό και ακολουθεί η κρατική επιχορήγηση. Σε σχέση με το δεύτερη πηγή χρηματοδότησης, λαμβάνονται υπ' όψη μια σειρά από διάφορες μεταβλητές (μέγεθος τοπικού δημοτικού πληθυσμού, πυκνότητα, ηλικιακή σύνθεση κ.ά.) και η κατανομή γίνεται σε δημόσια ή ιδιωτικά με βάση τα ίδια κριτήρια. Δημόσιο πόροι προορίζονται για να καλύψουν τα κόστη των μαθητών, είτε πρόκειται για δημόσια είτε για ιδιωτική εκπαίδευση. (Ε.Ε.Τ.Α.Α, 2008).

Η διαδικασία της αξιολόγησης των μαθητών είναι συνεχής ενώ έχουν τη δυνατότητα να προαχθούν ακόμη και με βαθμούς κάτω από τη βάση. Στο μοντέλο εκπαίδευσης της χώρας κυρίαρχη θέση κατέχει επίσης, και ένας μηχανισμός πανεθνικών

υποχρεωτικών διαγωνισμάτων που διασφαλίζει την είσοδο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

2.7.3 Η περίπτωση της Φιλανδίας

Η χώρα είναι ιδιαίτερα γνωστή στους εκπαιδευτικούς κύκλους λόγω και των υψηλών επιδόσεων το μαθητών της στους μαθητικούς διαγωνισμούς PISA. Η Φιλανδία εφαρμόζει τον παραγωγικό συνδυασμό της επένδυσης στην εκπαίδευση και προστιθέμενης αξίας στην οικονομία της.(I.O.B.E.,2011).

Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση αναφέρεται σε άτομα μεγαλύτερων των 16 ετών. Περιλαμβάνει τη γενική και την επαγγελματική εκπαίδευση σε δύο επίσημες γλώσσες τα σουηδικά και τα φιλανδικά.

Κεντρικό σημείο στο αποκεντρωμένο φιλανδικό σύστημα κατέχουν οι τοπικοί δήμοι. Τα καθήκοντα τους ξεκινούν από την επιλογή του σχολείου που θα φοιτήσει το κάθε παιδί, σύμφωνα με τον τόπο της διαμονής τους, προσαρμογή γενικότερων κανονισμών στις τοπικές συνθήκες, το βαθμό αυτονομίας των σχολικών μονάδων αλλά και το εύρος της διδακτέας ύλης. ,(E.E.T.A.A ,2008).

Το σχολείο καθίσταται υπεύθυνο για την παροχή της εκπαιδευτικής υπηρεσίας σε συνεχείς διαδικασίες αυτοαξιολόγησης αλλά και εθνικές ή διεθνείς αντίστοιχες διαδικασίες.

Το κράτος συμμετέχει με το ίδιο περίπου ποσοστό με τους δήμους στην κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών. Για την κατανομή των ποσών λαμβάνονται υπόψη διάφοροι παράγοντες όπως ο αριθμός των σχολείων, ο πληθυσμός της τοπικής κοινότητας, η τοποθεσία του δήμου, ο αριθμός των γλωσσών στις οποίες παραδίδονται τα μαθήματα κ.ά. Πέρα από τους προαναφερθέντες παράγοντες, οι σχολικές μονάδες οφείλουν να παρέχουν με βάση θεσμοθετημένη διάταξη ένα ελάχιστο επίπεδο υπηρεσιών στους μαθητές τους. (Eurydice, 2014)

2.8 Ο Θεσμός της Σχολικής Επιτροπής στην Ελλάδα

Η εξέλιξη του θεσμού επηρεάστηκε αργότερα από την εφαρμογή του Καλλικράτη, στο πλαίσιο ενοποίησης και περιορισμού του αριθμού των Δήμων και Κοινοτήτων στην

Ελλάδα. Σύμφωνα, λοιπόν, με το άρθρο 103 παρ. 2 περ. 2 του Ν. 3852/2010, αναφέρεται ότι ειδικά για τις σχολικές επιτροπές, αυτές συγχωνεύονται σε δύο νομικά πρόσωπα, ένα για τις σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας και ένα για τις σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ο νομοθέτης στη συνέχεια, αποσκοπώντας προφανώς στην αποτελεσματικότητα του θεσμού των σχολικών επιτροπών, προέβλεψε ότι για τους μεγάλους δήμους με πληθυσμό άνω των τριακοσίων χιλιάδων (300.000) κατοίκων μπορεί να συσταθούν αντίστοιχες σχολικές επιτροπές για καθεμία δημοτική κοινότητα. Τα επιμέρους αλλά εξόχως σημαντικά θέματα που αφορούν τη λειτουργία τους, την κατανομή των πιστώσεων και τη λογιστική απεικόνιση των συναλλαγών τους επρόκειτο να ρυθμιστούν αργότερα με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Ο αριθμός των μελών που μπορούν να συμμετέχουν ως μέλη της Διοίκησης των Σχολικών Επιτροπών παραμένει ο ίδιος, σύμφωνα με τον προηγούμενο νόμο (Ν. 3463/2006) και αποτελείται από 5 έως 15 μέλη. (το ίδιο καθεστώς ισχύει για όλα τα ΝΠΔΔ που ελέγχονται από τους ΟΤΑ). Ειδικότερα στη Διοίκηση θα οφείλουν κατ'ελάχιστο βαθμό να συμμετέχουν:

- Διο (2) Διευθυντές από τους 5 αρχαιότερους των Σχολικών Μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αντίστοιχα
- Εκπρόσωπος της αντίστοιχης Ένωσης Γονέων και αν δεν υπάρχει ένωση γονέων ένας εκπρόσωπος από τους υφιστάμενους Συλλόγους Γονέων κατά προτεραιότητα από την μεγαλύτερη σχολική μονάδα
- Εκπρόσωπος από τις μαθητικές Κοινότητες για την Σχολική Επιτροπή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και κατά προτεραιότητα από την μεγαλύτερη σχολική μονάδα.
- Προβλέπεται και η συμμετοχή στις συνεδριάσεις της επιτροπής και του Διευθυντή της Σχολικής Μονάδας της οποίας τα θέματα απασχολούν την συνεδρίαση της Επιτροπής, ο οποίος αποκτά και δικαίωμα ψήφου στη λήψη της τελικής απόφασης.

Σοβαρές αλλαγές στη λειτουργία του θεσμού επέφερε η θεσμοθέτηση του Καλλικράτη, έτσι την ευθύνη διαχείρισης περισσότερων της μιας σχολικής μονάδας αναλαμβάνουν οι επιτροπές, με αύξηση αντίστοιχα των προϋπολογισμών τους αλλά

και το εύρος των ευθυνών τους. Αναλυτικότερα, κατέληξαν στα εξής συμπεράσματα οι ερευνητικές εργασίες που ασχολήθηκαν με τα συλλογικά όργανα δράσης:

- Ως συμβουλευτικός χαρακτηρίζεται ο ρόλος τους δίνοντας πληροφορίες στα ανώτερα επίπεδα ιεραρχίας, για προβλήματα και τις πιθανές λύσεις τους, χωρίς όμως να μπορούν να διαμορφώσουν την αντίστοιχη τελική απόφαση για θέματα που δεν έχουν σχέση με το περιεχόμενο της εκπαιδευτικής πολιτικής.
- Ο ρόλος τους χαρακτηρίζεται ως διαχειριστικός και εκτελεστικός, με αυστηρά προδιαγεγραμμένο το πλαίσιο των ενεργειών τους, εκεί όπου με βάση τον ισχύοντα νόμο τους παρέχεται η δυνατότητα για δράση. Η δράση της Σχολικής Επιτροπής είναι χαρακτηριστική στο σημείο αυτό, όπου η διαχείριση των ήδη περιορισμένων πιστώσεων που της διατίθενται φθάνουν τελικά σε αυτή μέσα από περίπλοκες και χρονοβόρες διαδικασίες. Η επιτροπή παράλληλα δεν διαθέτει άλλους δικούς της πόρους ενώ δεν έχει τη δυνατότητα να παρέμβει σχετικά με το ύψος της σχετικής πίστωσης αφού τα ποσά καθορίζονται κεντρικά, ανεξάρτητα από τις πραγματικές ανάγκες των σχολικών συγκροτημάτων που επιβλέπονται από την Σχολική Επιτροπή.
- Δεν προέκυψαν τα συγκεκριμένα όργανα ουσιαστικά από την πραγματική ανάγκη της τοπικής κοινωνίας στους κόλπους της οποίας λειτουργούν τα σχολεία και για τα οποία θα πρέπει να ενδιαφέρονται. Είναι δημιουργήματα της κεντρικής πολιτικής εξουσίας, η οποία τελικά και δεν έχασε τον αποφασιστικό και ουσιαστικό της ρόλο στη δημιουργία της στρατηγικής εκπαιδευτικής πολιτικής. Παράλληλα, κατάφερε να κρατήσει και τον έλεγχο σε αποκεντρωμένο επίπεδο παρά την περιορισμένη διάθεση χρημάτων (**Μαυρογιώργος και Γέτης, 1999 σελ. 131**).
- Υπάρχει επίσης πρόβλημα, και στον τρόπο με τον οποίο τα όργανα θέλησης του λαού αποκτούν οργάνωση και επανδρώνονται. Από την αιρετή αρχή του Δήμου χωρίς να υπάρχουν σταθερά αξιολογικά κριτήρια και δεδομένα εκλέγονται τα μέλη και ο πρόεδρος της επιτροπής. Διάφορες σκοπιμότητες υπάρχουν και διατηρούνται από την πλευρά των ενδιαφερόμενων καταλήγοντας στην αμφισβήτηση των δυνατοτήτων των μελών που αποτελούν την επιτροπή καθώς και του τελικού στόχου που καλείται να εξυπηρετήσει. Άξιο λόγου είναι και η επέκταση του αριθμού των σχολικών μονάδων για τη λειτουργία των Σχολικών Επιτροπών. Σε δυσλειτουργία οδηγεί το γεγονός αυτό και σε αποφάσεις συμβιβασμού που απαιτούν χρόνο.

2.8.1 Ιστορική Αναδρομή

Οριζόταν ένα σύστημα διοίκησης με τους νόμους του 1834 του νεοσύστατου ελληνικού κράτους «περί δημοτικών σχολείων» και «περί του κανονισμού Ελληνικών Σχολείων και Γυμνασίων» του 1836 με σημαντική τη συμμετοχή των δήμων στη λειτουργία των σχολικών μονάδων. Η ταχεία ανάπτυξη των σχολικών υποδομών στη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα οφείλονταν κυρίως στο γεγονός ότι οι δήμοι είχαν τον κύριο λόγο της δημιουργίας, δόμησης και λειτουργίας σχολείων, αλλά και της εύρεσης και αμοιβής του εκπαιδευτικού προσωπικού συγκρίνοντας άλλες χώρες που είχαν περίπου ίδιες οικονομικές και κοινωνικές δομές. Κατά τον 19^ο αιώνα η πολύ μεγάλη μείωση του αναλφαριθμητισμού έχει ως αποτέλεσμα την άμεση εγρήγορση της τοπικής αυτοδιοίκησης για προσφορά εκπαιδευτικών υπηρεσιών σε όλη την τότε ελληνική επικράτεια. (Ε.Ε.Τ.Α.Α ,2006 ,σελ.19).

Θα οδηγηθούμε από τον 20^ο αιώνα σε ένα σύστημα ιδιαίτερα συγκεντρωτικό, όπου όλα τα θέματα που σχετίζονται με την εκπαίδευση ρυθμίζονται και καθορίζονται από την κεντρική εξουσία. Για τη δημοτική (1895) και τη μέση εκπαίδευση (1905) η συγκεντρωτική διοίκηση ξεκινά με το διορισμό μόνιμων επιθεωρητών Το 1920 με το Ν. 2125/1920 *«περί καταργήσεως των εισφορών των δήμων και των κοινοτήτων δια τα δαπάνας της στοιχειώδους εκπαίδευσως και της αστυνομίας»*, ορίστηκε ότι θα εισπράττεται από το κράτος για να καλυφθούν τα έξοδα που ανέλαβε για την στοιχειώδη εκπαίδευση ο φόρος «επί των εκ της αλλοδαπής εισαγομένων εμπορευμάτων κλπ». Έσοδο των ΟΤΑ αποτελούσε ο φόρος αυτός και μεταφέρθηκε στην κεντρική διοίκηση. Οι δήμοι και οι κοινότητες με τη ρύθμιση αυτή στερήθηκαν μία σημαντική αρμοδιότητα και ουσιαστικά απομονώθηκαν από το εκπαιδευτικό σύστημα.

Χωρίς μείωση συνεχίστηκε η συγκεντρωτική τάση από κει και πέρα , με μεγάλη ένταση κατά την διάρκεια των δικτατοριών. Δεν έπληξαν καθόλου τον συγκεντρωτικό της χαρακτήρα (βλέπε μεταρρυθμίσεις 1929, 1964, 1976), όσες αλλαγές και αν έγιναν στο περιεχόμενο και στη δομή της εκπαίδευσης εν αντιθέσει, μάλιστα αρκετές φορές τον ενίσχυσαν.

Μετά από εξήντα πέντε χρόνια θεμελιώθηκε με θεσμούς η ουσιαστική συμμετοχή των ΟΤΑ στη διοίκηση των σχολικών μονάδων και στη διαχείριση της σχολικής υποδομής, με το Ν.1566/85 «Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και

δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης». Μέσω των δημοτικών επιτροπών παιδείας και των σχολικών επιτροπών αποκτούν οι ΟΤΑ με αφετηρία τον Καποδίστρια, δύο όργανα συμμετοχής στο σχεδιασμό και στη διαχείριση της εκπαίδευσης σε τοπικό επίπεδο. Ενδυναμώνεται η δράση των επιτροπών από την ύπαρξη των νομαρχιακών επιτροπών παιδείας, οι οποίες έχουν συσσωρευτική δράση με τις προηγούμενες στο επίπεδο του νομού, επισημαίνοντας ακόμη περισσότερο την τάση της αυτονομίας από την κεντρική διοίκηση.

Επισημάνθηκαν τα ακόλουθα σημεία σε μια προσπάθεια καταγραφής και ανάλυσης των παθογενειών του εκπαιδευτικού μας συστήματος στις πραγματικές τους διαστάσεις, σύμφωνα με έκθεση του Κέντρου Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της ΓΣΕΕ (ΚΑΝΕΠ,2013):

- Λειτουργική και διοικητική υποστήριξη των εκπαιδευτικών μονάδων χαμηλής ποιότητας.
- Ανεπαρκή αξιοποίηση ή/και στέρηση ισοδύναμων εκπαιδευτικών υποδομών (βιβλιοθήκες, εργαστήρια). Δεν είναι αρκετό να «δανείζεσαι» τις εκπαιδευτικές υποδομές έτερων κρατών. Επιβάλλεται και να διερωτηθείς πώς τις εκμεταλλεύτηκαν, καταρτίζοντας αντίστοιχα τους εκπαιδευτικούς .

2.8.2 Σύσταση – Συγκρότηση – Σκοπός

Οι Σχολικές Επιτροπές αποτελούν Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και διέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν.1892/1990 (ΦΕΚ 110 Α΄), του Κ.Δ.Κ. (Ν. 3469/2006) και εντάσσονται στον δημόσιο τομέα, όπως αυτό οριοθετείται από τη σχετική νομοθεσία.

Ο Γενικός Γραμματέας της εκάστοτε Περιφέρειας συνιστά με πράξη και μετά από απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου τη Σχολική Επιτροπή με συνακόλουθη δημοσιοποίηση της πράξης στο ΦΕΚ (άρθρο 243 του ν.3463/2006). Η σύσταση τους είναι υποχρεωτική για όλους τους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ στην περιφέρεια των οποίων λειτουργεί σχολείο. Στην απόφαση του συμβουλίου ορίζονται το όνομα, ο σκοπός, η περιουσία και οι πόροι της επιτροπής.

Ως δημόσια σχολεία θεωρούνται :

- Τα νηπιαγωγεία.

- Τα δημοτικά σχολεία
- Τα γυμνάσια κάθε τύπου
- Τα ενιαία λύκεια κάθε τύπου
- Τα Τ.Ε.Ε. και σχολικά εργαστηριακά κέντρα
- Οι σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής

Στα μειονοτικά σχολεία και την εκκλησιαστική εκπαίδευση ισχύουν ειδικές διατάξεις. Το αντικείμενο τους καλύπτει μόνο τα δημόσια σχολεία (ένα ή περισσότερα) πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σύμφωνα με τα ιδιαίτερα κριτήρια που εφαρμόζουν κάθε φορά οι ηγεσίες των τοπικών δήμων.

Η Σχολική Επιτροπή αποτελείται από 5 έως 15 μέλη, τα οποία μαζί με τους αναπληρωτές τους ορίζονται από το δημοτικό συμβούλιο, σύμφωνα με τις διατάξεις του Δ.Κ.Δ. Στη διοίκηση των Σχολικών Επιτροπών που προκύπτουν από τη συγχώνευση κατά τις διατάξεις του άρθρου 103 του Ν.3852/2010, ορίζονται οπωσδήποτε:

- Τουλάχιστον δυο διευθυντές, από τους πέντε αρχαιότερους, των σχολικών μονάδων, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αντίστοιχα.
- Τουλάχιστον ένας εκπρόσωπος της αντίστοιχης Ένωσης Γονέων.
- Τουλάχιστον ένας εκπρόσωπος των μαθητικών κοινοτήτων για τα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Με την ίδια απόφαση του δημοτικού συμβουλίου ορίζονται ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος καθώς και τα υπόλοιπα μέλη της. Κατά τις συνεδριάσεις των Σχολικών Επιτροπών, όταν συζητούνται θέματα τα οποία αφορούν συγκεκριμένη σχολική μονάδα, καλείται και ο διευθυντής της σχολικής μονάδας, ο οποίος συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου.

Η θητεία των μελών της ορίζεται με την απόφαση του δημοτικού συμβουλίου. Συνήθως ακολουθεί τη θητεία του δημοτικού και λήγει πάντοτε με την εγκατάσταση της νέας Σχολικής Επιτροπής (άρθρο 203 παρ.3 του Π.Δ.410/95). Ο θεσμός κρίνεται απαραίτητος από το νομοθέτη που επιθυμούσε μέσω της παρούσας διάταξης την αδιάλειπτη παρουσία της επιτροπής στα σχολικά τεκταινόμενα.

Μετά τον ορισμό των μελών, ο Πρόεδρος καλεί τη Σχολική Επιτροπή σε πρώτη συνεδρίαση με θέμα τη συγκρότησή της σε σώμα. Με απόφασή της ορίζεται ο γραμματέας, ο οποίος τηρεί το αρχείο και συντάσσει τα πρακτικά. Την οικονομική διαχείριση ασκεί ο ίδιος ο Πρόεδρος της Σχολικής Επιτροπής (64447/21-2-91 (ΦΕΚ 136Β) Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Οικονομικών και Παιδείας). Όταν αυτός κωλύεται, ορίζεται ένα μέλος της Επιτροπής, το οποίο θα ασκεί αυτά τα καθήκοντα ως εξουσιοδοτημένο πρόσωπο του Προέδρου. Δεν υπάρχει ταμίας με την έννοια του αξιώματος.

Σκοπός των Σχολικών Επιτροπών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι:

1. η διαχείριση των πιστώσεων που διατίθενται για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας των σχολικών μονάδων ευθύνης τους (π.χ. δαπάνες θέρμανσης, φωτισμού, ύδρευσης, τηλεφώνου, αποχέτευσης, αγοράς αναλώσιμων υλικών κ.λπ.). Οι επεμβάσεις αυτές κρίνονται απαραίτητες για την ομαλή συνέχεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας και την απρόσκοπτη λειτουργία του σχολείου.
2. η αμοιβή των καθαριστριών
3. η εκτέλεση έργων για την επισκευή και συντήρηση των σχολείων και τον κάθε είδους εξοπλισμό τους
4. η εισήγηση προς τις αντίστοιχες Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για παροχή στα σχολεία με έπιπλα και εξοπλιστικά είδη και από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Δια Βίου Μάθησης με βιβλία για τις σχολικές βιβλιοθήκες
5. η διαχείριση των εσόδων από την ενδεχόμενη εκμετάλλευση των σχολικών κυλικείων. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να διευκρινιστεί πως η έμφαση δεν δίδεται μόνο σε θέματα σχετικά με τις τιμές πώλησης των προϊόντων αλλά με την ποιότητα και το είδος των προς πώληση προϊόντων.
6. η λήψη κάθε άλλου μέτρου που κρίνεται αναγκαίο για την στήριξη της διοικητικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων
7. η δυνατότητα αγοράς εξοπλιστικών ή άλλων συναφών ειδών ή διδακτικών μέσων για την λειτουργία των σχολείων ευθύνης τους από πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού και του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

8. η μεταφορά των μαθητών των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ) που γίνεται είτε με κοινά δρομολόγια των σχολικών λεωφορείων τα οποία ανήκουν στην Ενιαία Σχολική Επιτροπή του Συγκροτήματος είτε με μεταφορικά μέσα μισθωμένα από την οικεία Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση (Eurydice, 2008/09).

2.8.3 Χρηματοδότηση

Οι πόροι των Σχολικών Επιτροπών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης των Δήμων προέρχονται από:

- α) την ετήσια τακτική επιχορήγηση από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (ΚΑΠ),
- β) τις έκτακτες επιχορηγήσεις των, το ύψος των οποίων διαμορφώνεται ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες που οδηγούν στην καταβολή αυτών,
- γ) προσόδους της σχολικής περιουσίας,
- δ) εκποιήσεις περιουσιακών στοιχείων,
- ε) κάθε είδους εισφορές, δωρεές, κληρονομίες και κληροδοσίες, και
- στ) κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

Σύμφωνα με την ίδια απόφαση η κατανομή των εγκεκριμένων πιστώσεων για την κάλυψη των αναγκών των σχολικών μονάδων γίνεται με απόφαση της Σχολικής Επιτροπής λαμβάνοντας υπόψη κυρίως τον αριθμό μαθητών, τον αριθμό τμημάτων, τον αριθμό αιθουσών διδασκαλίας, τη λειτουργία γυμναστηρίων, αιθουσών πολλαπλών χρήσεων, εργαστηρίων, βιβλιοθηκών κ.λπ., την παλαιότητα των κτιρίων, καθώς και τις ειδικότερες ανάγκες των σχολικών μονάδων.

Οι σχολικές επιτροπές εξαιρούνται της εφαρμογής του δημόσιου λογιστικού για τα ΝΠΔΔ και του λογιστικού των ΟΤΑ. Ο τρόπος και οι διαδικασίες πραγματοποίησης, δικαιολόγησης, ελέγχου και απόδοσης των κάθε είδους εσόδων και εξόδων τους, καθορίζονται με κοινές υπουργικές αποφάσεις.

Για τις οικονομικές τους συναλλαγές τηρούν βιβλία «εσόδων – εξόδων» και μπλοκ διπλοτύπων αποδείξεων εισπράξεως, ενώ στο τέλος κάθε έτους συντάσσουν οικονομικό απολογισμό που εγκρίνεται από το δημοτικό συμβούλιο. Ο τύπος και το περιεχόμενο του απολογισμού καθορίζονται σε αντίστοιχη Κ.Υ.Α.

Όσον αφορά τις προμήθειες των σχολικών επιτροπών διέπονται από τη αντίστοιχη νομοθεσία που εφαρμόζεται στους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ (Κ.Δ.Κ., Π.Δ. 28/80). Τέλος για τα σχολικά κυλικεία ισχύει ειδική διαδικασία εκμίσθωσης με πλειοδοτικό διαγωνισμό που διενεργεί η σχολική επιτροπή και καθορίζεται με την Κ.Υ.Α. 11927/Δ4/03-02-04, ΦΕΚ 242 Β΄.

2.8.4 Παράγοντες Αποτελεσματικής Λειτουργίας

Έργο της Σχολικής Επιτροπής, όπως έχει αναφερθεί είναι η οικονομική διαχείριση των πόρων για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών των σχολικών μονάδων, αλλά και η λήψη κάθε άλλου μέτρου για την εύρυθμη λειτουργία των σχολείων. Η αποτελεσματικότητα της Σ.Ε. επιτυγχάνεται όταν συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις όπως (Σαϊτης, 2000; Σαϊτη, 2001; Saiti, 2008):

- Να συγκροτείται από άτομα που διαθέτουν ικανότητες, γνώσεις και ουσιαστικό ενδιαφέρον για τα προβλήματα του σχολείου. Η ποιοτική σύνθεση της Σ.Ε. αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την εύρυθμη λειτουργία των σχολικών μονάδων
- Ο Πρόεδρος της Σ.Ε. θα πρέπει να γνωρίζει τις ανάγκες των σχολικών μονάδων και να είναι εξοικειωμένος με τα σχολικά ζητήματα. Να διαθέτει χρόνο ,θέληση και να ασχολείται ουσιαστικά με τις αρμοδιότητες της Σ.Ε.
- Η ύπαρξη αρμονικής συνεργασίας μεταξύ της Σ.Ε. και σχολείου ελαχιστοποιεί τις συγκρούσεις και συμβάλει στην εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία της σχολικής μονάδας.
- Τα καθήκοντα των μελών της Σχολικής Επιτροπής θα πρέπει να είναι πλήρως αποσαφηνισμένα και αντιληπτά από αυτά και η κατανομή τους να γίνεται με τρόπο που να μεγιστοποιείται η αξιοποίηση των γνώσεων, των ικανοτήτων και των εμπειριών τους .Με αυτό τον τρόπο αποφεύγονται οι επικαλύψεις και οι συγκρούσεις μεταξύ των μελών της.

ΜΕΡΟΣ II:

Η ΕΡΕΥΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Μεθοδολογική προσέγγιση

1.Περίληψη

Το παρόν κεφάλαιο περιλαμβάνει τη μεθοδολογία στην οποία στηρίχτηκε η έρευνα, σκοπός της οποίας είναι να αναδείξει όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία σχετικά με τη λειτουργικότητα της Σχολικής Επιτροπής, μέσα από την καταγραφή των αντιλήψεων και στάσεων των διευθυντών σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Αττικής. Πιο συγκεκριμένα, εδώ παρουσιάζονται: α) η μεθοδολογία επιλογής του δείγματος, β) το ερευνητικό εργαλείο και γ) οι μέθοδοι επεξεργασίας των δεδομένων και της ανάλυσης που χρησιμοποιήθηκαν.

2.Το δείγμα

Η έρευνα βασίζεται στη συλλογή διαστρωματικών δεδομένων, με τη χρήση ερωτηματολογίου, σε τυχαίο και αντιπροσωπευτικό δείγμα (Cohen & Manion, 1994) σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσια, ΓΕ.Λ, ΕΠΑ.Λ) της Περιφέρειας Αττικής. Για τη συλλογή των πρωτογενών δεδομένων της έρευνας, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος του ανώνυμου ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου (Λινάδρης Α., Παπαγιαννόπουλος Κ., Καλησπεράτη Ε.,2011), που εστάλη σε Διευθυντές σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Περιφέρειας Αττικής, κατά τους μήνες Φεβρουάριο- Μάρτιο 2015. Στην έρευνα ανταποκρίθηκαν 151 διευθυντές, οι οποίοι αποτελούν το 4,23% του συνολικού πληθυσμού των διευθυντών (Γυμνάσια, ΓΕ.Λ, ΕΠΑ.Λ) της χώρας (3565 Σ.Μ. ,πίνακας IV) και για τις οκτώ Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Αττικής το 16,45% του συνολικού αριθμού των διευθυντών των παραπάνω ενοτήτων(917 Σ.Μ.,πίνακας III), ενώ για την όγδοη Περιφερειακή Ενότητα Νήσων που παρουσιάζει ιδιαίτερα «Καλλικρατικά» χαρακτηριστικά (Νησί και Δήμος, μικρός αριθμός σχολικών μονάδων) έχει επιλεγεί το 37,5% των Διευθυντών. Το σύνολο του δείγματος προσδιορίζεται στα 151 άτομα, είναι τυχαίο και αντιπροσωπευτικό.

3. Ερευνητικό εργαλείο

Για τις ανάγκες της έρευνας, αξιοποιήθηκε ως ερευνητικό εργαλείο, το ερωτηματολόγιο, επειδή ο στόχος της έρευνας είναι η καταγραφή των στάσεων και αντιλήψεων των ατόμων και ο προσδιορισμός των παραγόντων που τις επηρεάζουν (Cohen, Manion & Morrison, 2007). Το ερωτηματολόγιο (παρατίθεται στο παράρτημα της παρούσας), σχεδιάστηκε για την έρευνα και διανεμήθηκε με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, αξιοποιώντας τα πλεονεκτήματα της μεθόδου για τους ερευνητές και τους ερωτώμενους (Wright, 2006).

Ο σχεδιασμός του ερωτηματολογίου βασίστηκε

α) στην επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφία και των σχετικών εμπειρικών ερευνών

β) στα αποτελέσματα των διερευνητικών συνεντεύξεων με διευθυντές σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, για την αποσαφήνιση ορισμένων ζητημάτων, μέσα από την εμπειρία των διευθυντών ενώ πριν την τελική διανομή του προηγήθηκε

γ) πιλοτική εφαρμογή του ερωτηματολογίου σε ένα δείγμα διευθυντών.

Το ερωτηματολόγιο διακρίνεται σε 4 ενότητες. Στην πρώτη ενότητα (ερωτήσεις 1-8) περιλαμβάνονται ερωτήσεις σχετικά με τα ατομικά και επαγγελματικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων. Εκτός από το φύλο και την ηλικία των ερωτώμενων, καταγράφονται το επίπεδο σπουδών, τα έτη προϋπηρεσίας, τα έτη διευθυντικής προϋπηρεσίας και η Περιφερειακή Ενότητα που ανήκει η σχολική του μονάδα καθώς και η υπηρεσιακή εμπειρία των Διευθυντών σε σχέση με τη Σχολική Επιτροπή, δηλαδή τα έτη συμμετοχής στο διοικητικό συμβούλιο της Σχολικής Επιτροπής. Οι ερωτήσεις αυτές συμπεριελήφθησαν προκειμένου να διαπιστωθεί αν αυτά τα χαρακτηριστικά είναι δυνατό να επιδρούν στη διαμόρφωση των στάσεων και αντιλήψεων των Διευθυντών αναφορικά με τη λειτουργικότητα της Σχολικής Επιτροπής.

Στη δεύτερη ενότητα υπάρχουν ερωτήσεις (9-12), όπου οι ερωτώμενοι καλούνται να αναφέρουν τα χαρακτηριστικά της σχολικής μονάδας, όπως την παλαιότητα του κτιρίου, αν το σχολείο ανήκει σε συγκρότημα και τον αριθμό των μαθητών. Τα χαρακτηριστικά αυτά των σχολικών μονάδων, αποτελούν κριτήρια που

διαμορφώνουν το ύψος της χρηματοδότησής τους, επειδή αποτυπώνουν διαφοροποιήσεις στις ανάγκες των σχολείων.

Οι επόμενες δύο ομάδες ερωτήσεων, αποτυπώνουν τις αντιλήψεις των ερωτώμενων διευθυντών σχετικά με τη δομή, τη λειτουργικότητα και αποτελεσματικότητα της Σχολικής Επιτροπής.

Πιο συγκεκριμένα, οι ερωτώμενοι καλούνται να βαθμολογήσουν, με τη χρήση 5θμιας κλίμακας Likert, που λαμβάνει τις τιμές: 1= «Διαφωνώ απόλυτα», 2=«Διαφωνώ», 3=«Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ», 4=«Συμφωνώ» και 5= «Συμφωνώ απόλυτα», τόσο τη δομή και τη λειτουργικότητα της Σχολικής Επιτροπής, όπως πόσο καθοριστικοί είναι για τη λειτουργία της ΣΕ οι οικονομικοί πόροι, κατά πόσο η συμμετοχή περισσότερων διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο της Σχολικής Επιτροπής θα βελτίωνε την λειτουργία της, την δυσκολία που επιφέρει στη Σ.Ε η διαχείριση πολλών σχολικών μονάδων, όσο και την αποτελεσματικότητά της, όπως την εποπτεία τη σωστής λειτουργίας του κυλικείου, το βαθμό συμμετοχής της Σχολικής Επιτροπής στην άμεση κάλυψη των λειτουργικών αναγκών της σχολικής μονάδας, την αναγκαιότητα θέσπισης κριτηρίων για την επιλογή των μελών της επιτροπής, τον ρόλο της Σχολικής Επιτροπής, ως όργανο λαϊκής συμμετοχής, σε σχέση με τη σωστή και δίκαιη κατανομή των πόρων στις σχολικές μονάδες κλπ.

4. Μεθοδολογία της έρευνας

Μετά τη συλλογή των ερωτηματολογίων έγινε κωδικοποίηση των δεδομένων και η επεξεργασία του με το στατιστικό πρόγραμμα SPSS statistics 20. Στο πρώτο στάδιο της επεξεργασίας των δεδομένων πραγματοποιείται η περιγραφή των χαρακτηριστικών του δείγματος και στη συνέχεια η ανάλυση των παραγόντων εκείνων που θεωρούνται βασικοί κατά την άποψη των διευθυντών σχετικά με τη λειτουργία της Σ.Ε.

Για τη στατιστική περιγραφή του δείγματος χρησιμοποιούνται πίνακες συχνοτήτων στους οποίους αποτυπώνονται τα ατομικά χαρακτηριστικά του δείγματος, τα επαγγελματικά χαρακτηριστικά τους, αλλά και οι στάσεις και απόψεις τους σχετικά με τα χαρακτηριστικά της Σ.Ε. Παράλληλα χρησιμοποιούνται πίνακες συνάφειας με σκοπό να περιγράψουν τη διαφοροποίηση των στάσεων των ερωτώμενων ανάλογα με τα ατομικά χαρακτηριστικά των διευθυντών, ή άλλα χαρακτηριστικά που

συνδέονται με τη συμμετοχή στη Σ.Ε., Περιφερειακή Ενότητα που ανήκουν κοκ.

Για τις μεταβλητές, όπου παρατηρείται κάποια συνάφεια, χρησιμοποιείται το έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2 (*chi-square test*) με τον οποίο μπορεί να μετρηθεί ο βαθμός εξάρτησης των δύο μεταβλητών. Με τον έλεγχο ανεξαρτησίας ενδεχομένων μπορεί να γίνει αντιληπτό εάν και κατά πόσο κάποια χαρακτηριστικά του δείγματος είναι ανεξάρτητα των στάσεων και των αντιλήψεων που διατυπώνουν σχετικά με τη λειτουργία των σχολικών επιτροπών.

Τέλος, γίνονται έλεγχοι συσχέτισης ανάμεσα στις εξαρτώμενες μεταβλητές, προκειμένου να διαπιστωθεί ο βαθμός και το είδος της συσχέτισης των μεταβλητών. Ο έλεγχος αυτός γίνεται με τη βοήθεια του στατιστικού μεγέθους συσχέτισης *Pearson*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας

4.1. Περίληψη

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται τα ατομικά και επαγγελματικά χαρακτηριστικά του δείγματος, οι στάσεις και αντιλήψεις σχετικά με τη λειτουργικότητα και αποτελεσματικότητα της σχολικής επιτροπής.

4.2. Ατομικά χαρακτηριστικά

Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 151 εκπαιδευτικοί- διευθυντές σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Από το σύνολο των ερωτώμενων, το 64,9% (98 άτομα) είναι άνδρες (βλ. Πίνακα 1). Σε ό,τι αφορά την ηλικία των ερωτώμενων (βλ. Πίνακα 2), το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων (95,3%), έχει ηλικία άνω των 45 ετών. Ειδικότερα, στην ηλικιακή ομάδα ανάμεσα στο 46 και 55 έτη, ανήκει το 47% του δείγματος, ενώ στην ηλικιακή ομάδα από 56 ετών και άνω ανήκει το 48,3%.

Πίνακας 1:Κατανομή του δείγματος ως προς το φύλο			
Φύλο		Συχνότητα	Ποσοστό (%)
	Άνδρας	98	64,9
	Γυναίκα	53	35,1
	Σύνολο	151	100,0

Πίνακας 2:Κατανομή του δείγματος ως προς την ηλικία			
Ηλικία (έτη)		Συχνότητα	Ποσοστό (%)
	έως35	1	0,7
	36-45	6	4,0
	46-55	71	47,0
	56 και άνω	73	48,3
	Σύνολο	151	100,0

Αναφορικά με το επίπεδο σπουδών, όπως φαίνεται στον Πίνακα 3 που ακολουθεί, το

37% του δείγματος (56 άτομα) δεν κατέχει άλλο πτυχίο ή δίπλωμα εκτός από το απαιτούμενο για το διορισμό. Το 36,4% (55 άτομα) των διευθυντών που έλαβαν μέρος στην έρευνα κατέχει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών (*master*). Περίπου ένας στους 10 (11,3%) έχει δεύτερο πτυχίο ΑΕΙ, ενώ το 15,2% (23 άτομα) έχει διδακτορικό τίτλο.

Πίνακας 3: Κατανομή του δείγματος ως προς το επίπεδο σπουδών			
Άλλες σπουδές εκτός πτυχίου διορισμού		Συχνότητα	Ποσοστό (%)
	Χωρίς άλλες σπουδές	56	37,1
	Άλλο πτυχίο ΑΕΙ	17	11,3
	Μεταπτυχιακό δίπλωμα	55	36,4
	Διδακτορικό	23	15,2
	Σύνολο	151	100,0

4.3. Επαγγελματικά Χαρακτηριστικά

Στα επαγγελματικά χαρακτηριστικά του δείγματος περιλαμβάνονται η εκπαιδευτική προϋπηρεσία, η εμπειρία σε διευθυντική θέση, η εμπειρία στην τρέχουσα θέση του διευθυντή καθώς και η εκπαιδευτική περιφέρεια στην οποία ανήκει το σχολείο ευθύνης των ερωτώμενων. Ειδικότερα, σε ό, τι αφορά την εκπαιδευτική εμπειρία (βλ. Πίνακα 4), ένα μεγάλο ποσοστό των εκπαιδευτικών (67,5%) (102 άτομα), υπηρετεί στην εκπαίδευση για περισσότερα από 26 έτη, το 18,5% (28 άτομα) υπηρετεί από 21 ως 25 έτη, το 11,9% (18 άτομα) υπηρετεί από 16 ως 20 έτη και μόλις το 2% υπηρετεί για διάστημα έως 15 έτη.

Πίνακας 4: Κατανομή του δείγματος ως προς τα έτη εκπαιδευτικής υπηρεσίας

Συνολικός χρόνος εκπαιδευτικής υπηρεσίας (σε έτη)		Συχνότητα	Ποσοστό (%)
	Έως 15	3	2,0
	16-20	18	11,9
	21-25	28	18,5
	26 και άνω	102	67,5
	Σύνολο	151	100,0

Το μεγαλύτερο ποσοστό των διευθυντών, δηλαδή το 55,6% έχει διευθυντική εμπειρία έως 5 έτη, ενώ το 29,8% από 6 έως 10 έτη. Το 9,3% έχει διευθυντική εμπειρία από 11 έως 15 έτη και μόνο 6,1% έχει εμπειρία μεγαλύτερη από 16 έτη (βλ. Πίνακα 5).

Πίνακας 5: Κατανομή του δείγματος ως προς τα έτη διευθυντικής εμπειρίας

Συνολικός χρόνος διευθυντικής εμπειρίας (σε έτη)		Συχνότητα	Ποσοστό (%)
	Έως 5	84	55,6
	6-10	45	29,8
	11-15	14	9,3
	16 και άνω	8	5,3
	Σύνολο	151	100,0

Το 80,8% των ερωτηθέντων υπηρετεί στο σημερινό σχολείο ως διευθυντής/ντρια από 1 έως 5 έτη, το 12,6% από 6 έως 10 έτη, το 3,3% από 11 έως 15 έτη και 3,3% από 16 και άνω (βλ. Πίνακα 6).

Πίνακας 6: Κατανομή του δείγματος ως προς το συνολικό χρόνο διευθυντικής εμπειρίας στο σχολείο που υπηρετούν τώρα.			
Χρόνος υπηρεσίας ως διευθυντής/τρια (σε έτη) στο σχολείο που υπηρετούν τώρα.		Συχνότητα	Ποσοστό (%)
	11-15	5	3,3
	16 και άνω	5	3,3
	6-10	19	12,6
	Έως 5	122	80,8
	Σύνολο	151	100,0

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 7, που ακολουθεί το 19,2% των διευθυντών που συμμετέχει στην έρευνα, υπηρετεί σε σχολική μονάδα που ανήκει σε Δήμο της Περιφερειακής Ενότητας Κεντρικού Τομέα Αθηνών. Το 12,6%, υπηρετεί σε σχολική που ανήκει σε Δήμο της Περιφερειακής Ενότητας Πειραιώς, ενώ το 9,9%, υπηρετεί σε σχολική που ανήκει σε Δήμο της Περιφερειακής Ενότητας Δυτικής Αττικής που αναλογεί στο 30% του πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας (βλέπε Πίνακα Β' στο Παράρτημα). Τέλος, το 7,9%, υπηρετεί σε σχολείο που ανήκει σε Δήμο της Περιφερειακής Ενότητας Νήσων, που αναλογεί στο 40% του πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας (βλέπε Πίνακα Β' στο Παράρτημα).

Πίνακας 7: Κατανομή του δείγματος ως προς την Περιφερειακή Ενότητα που ανήκει ο Δήμος της σχολικής μονάδας.		
Περιφερειακή Ενότητα που ανήκει ο Δήμος της σχολικής μονάδας	Συχνότητα	Ποσοστό (%)
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	18	11,9
ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	19	12,6
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	15	9,9
ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	20	13,2
ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	29	19,2
ΝΗΣΩΝ	12	7,9
ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	19	12,6
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	19	12,6
Σύνολο	151	100,0

4.4 Χαρακτηριστικά σχολικής μονάδας

Σε ό,τι αφορά τα χαρακτηριστικά της σχολικής μονάδας (παλαιότητα κτηρίου, μαθητικό δυναμικό και συστεύαση με άλλο σχολείο), το 41% των διευθυντών φαίνεται ότι υπηρετεί σε σχολείο που είναι συστεγαζόμενο με άλλη ή και περισσότερες σχολικές μονάδες (βλ. Πίνακα8).

Πίνακας 8.Κατανομή του δείγματος ως προς τη συστεύαση			
Συστεγαζόμενο σχολείο		Συχνότητα	Ποσοστό (%)
	ΝΑΙ	62	41,1
	ΟΧΙ	89	58,9
	Σύνολο	151	100,0

Επιπλέον, η συντριπτική πλειονότητα των σχολικών μονάδων (94,7%) του δείγματος έχουν λιγότερους από 400 μαθητές και μόλις στο 5,3% των περιπτώσεων φοιτούν στα σχολεία περισσότεροι από 400 μαθητές (βλ Πίνακα 9). Για τα περισσότερα σχολεία το μαθητικό δυναμικό είναι 200-400 μαθητές (64,9%).

Πίνακας 9.Κατανομή του δείγματος ως προς των αριθμό των μαθητών			
Αριθμός μαθητών στο σχολειό		Συχνότητα	Ποσοστό (%)
	Έως 200	45	29,8
	201-400	98	64,9
	401 και άνω	8	5,3
	Σύνολο	151	100,0

Τέλος, σε ό,τι αφορά την παλαιότητα του κτηρίου, από της σχολικές μονάδες του δείγματος, το 29,8% έχει κατασκευαστεί προ 15 ετών, το 35,1%είναι από 16 έως 30 ετών και το 35,1 είναι από 31 ετών και άνω (βλ. πίνακα 10).

Πίνακας 10.Κατανομή του δείγματος ως προς την παλαιότητα του κτηρίου			
Παλαιότητα κτηρίου (έτη)		Συχνότητα	Ποσοστό (%)
	Έως 15	45	29,8
	16-30	53	35,1
	31και άνω	53	35,1
	Σύνολο	151	100,0

4.5 Αντιλήψεις σχετικά με τη λειτουργικότητα της Σχολικής Επιτροπής

Στο δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου έχουν συμπεριληφθεί ερωτήσεις που αποτυπώνουν τις αντιλήψεις των ερωτώμενων διευθυντών σχετικά με τη λειτουργικότητα της σχολικής επιτροπής. Πιο συγκεκριμένα, καταγράφονται στοιχεία που σχετίζονται με τη συγκρότηση της σχολικής επιτροπής, τη λειτουργία της, τη διαχείριση των οικονομικών και άλλων πόρων. Σχετικά με την συγκρότηση συμβουλίου σχολικής κοινότητας (βλ. Πίνακα 11), στο 71,5% των σχολικών μονάδων του δείγματος έχει γίνει συγκρότηση. Ταυτόχρονα, στην πλειονότητά τους (94%) οι διευθυντές του δείγματος δεν έχουν δεχτεί πρόταση από την Τοπική Αυτοδιοίκηση για την προεδρία της σχολικής επιτροπής (βλ. Πίνακα 12).

Πίνακας 11. Κατανομή του δείγματος ως προς την συγκρότηση Συμβουλίου Σχολικής Κοινότητας στην σχολική μονάδα			
Συγκρότηση Συμβουλίου Σχολικής Κοινότητας		Συχνότητα	Ποσοστό (%)
	ΝΑΙ	108	71,5
	ΟΧΙ	43	28,5
	Σύνολο	151	100,0

Πίνακας 12. Κατανομή του δείγματος ως προς την πρόταση για την προεδρία της σχολικής επιτροπής			
Πρόταση από την τοπική αυτοδιοίκηση		Συχνότητα	Ποσοστό (%)
	ΝΑΙ	9	6,0
	ΟΧΙ	142	94,0
	Σύνολο	151	100,0

Από τους ερωτώμενους ζητήθηκε να αναφέρουν τον τρόπο που αποδίδεται στη σχολική μονάδα το ποσό επιχορήγησης από την σχολική επιτροπή. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των διευθυντών, στο 43,7% των περιπτώσεων, το ποσό δεν καταβάλλεται εγκαίρως, ούτε πλήρως. Στο 23,2% αποδίδεται έγκαιρα και ολόκληρο το ποσό, ενώ για το 21,2% η καταβολή είναι έγκαιρη αλλά όχι ολόκληρου του ποσού. Τέλος, το 11,9% των διευθυντών υποστηρίζει ότι το ποσό καταβάλλεται όλο αλλά με καθυστέρηση (βλ Πίνακα 13).

Πίνακας 13.Κατανομή του δείγματος ως προς τον τρόπο καταβολής του ποσού από την σχολική επιτροπή στην σχολική μονάδα.			
Τρόπος καταβολής του ποσού		Συχνότητα	Ποσοστό (%)
	Έγκαιρα αλλά όχι ολόκληρο	32	21,2
	Ολόκληρο το ποσό αλλά όχι έγκαιρα	18	11,9
	Ολόκληρο το ποσό και έγκαιρα	35	23,2
	Ούτε ολόκληρο το ποσό και ούτε έγκαιρα	66	43,7
	Σύνολο	151	100,0

Σχετικά με τη συμμετοχή στο διοικητικό συμβούλιο σχολικής επιτροπής μετά το 2012 (βλ. Πίνακα 14), μόνο το 36,4% των διευθυντών του δείγματος έχει συμμετάσχει.

Πίνακας 14. Κατανομή του δείγματος ως προς τα έτη συμμετοχής στο διοικητικό συμβούλιο σχολικής επιτροπής μετά το 2012			
έτη συμμετοχής		Συχνότητα	Ποσοστό (%)
	Έως 3	55	36,4
	Κανένα	96	63,6
	Σύνολο	151	100,0

Από τη διασταύρωση των μεταβλητών «Περιφερειακή Ενότητα» και «έτη συμμετοχής στο διοικητικό συμβούλιο Σ.Ε μετά το 2012.», διαπιστώθηκε ότι στην Π.Ε Νήσων το 75% των διευθυντών έχει συμμετάσχει στο Δ.Σ της Σ.Ε, αντίθετα το 82,8% των διευθυντών του δείγματος της Π.Ε Κεντρικού Τομέα Αθηνών δεν έχουν συμμετάσχει στο Δ.Σ της Σ.Ε μετά το 2012. (βλ. Πίνακα 15)

Πίνακας 15. Πίνακας Συνάφεια Περιφερειακή Ενότητα που ανήκει ο Δήμος της σχολικής μονάδας και έτη συμμετοχής στο διοικητικό συμβούλιο σχολικής επιτροπής μετά το 2012.				
Περιφερειακή Ενότητα που ανήκει ο Δήμος της σχολικής μονάδας		Έτη συμμετοχής στο διοικητικό συμβούλιο σχολικής επιτροπής μετά το 2012		Σύνολο
		Έως 3	Κανένα	
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	Συχνότητα	6	12	18
	% της Περιφερειακής Ενότητας	33,3%	66,7%	100,0%
	% των ετών συμμετοχής	10,9%	12,5%	11,9%
	% του συνόλου	4,0%	7,9%	11,9%
ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	Συχνότητα	11	8	19
	% της Περιφερειακής Ενότητας	57,9%	42,1%	100,0%
	% των ετών συμμετοχής	20,0%	8,3%	12,6%
	% του συνόλου	7,3%	5,3%	12,6%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	Συχνότητα	4	11	15
	% της Περιφερειακής Ενότητας	26,7%	73,3%	100,0%
	% των ετών συμμετοχής	7,3%	11,5%	9,9%
	% του συνόλου	2,6%	7,3%	9,9%
ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	Συχνότητα	9	11	20
	% της Περιφερειακής Ενότητας	45,0%	55,0%	100,0%
	% των ετών συμμετοχής	16,4%	11,5%	13,2%
	% του συνόλου	6,0%	7,3%	13,2%
ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	Συχνότητα	5	24	29
	% της Περιφερειακής Ενότητας	17,2%	82,8%	100,0%
	% των ετών συμμετοχής	9,1%	25,0%	19,2%
	% του συνόλου	3,3%	15,9%	19,2%
ΝΗΣΩΝ	Συχνότητα	9	3	12
	% της Περιφερειακής Ενότητας	75,0%	25,0%	100,0%
	% των ετών συμμετοχής	16,4%	3,1%	7,9%
	% του συνόλου	6,0%	2,0%	7,9%
ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	Συχνότητα	7	12	19
	% της Περιφερειακής Ενότητας	36,8%	63,2%	100,0%
	% των ετών συμμετοχής	12,7%	12,5%	12,6%
	% του συνόλου	4,6%	7,9%	12,6%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	Συχνότητα	4	15	19
	% της Περιφερειακής Ενότητας	21,1%	78,9%	100,0%
	% των ετών συμμετοχής	7,3%	15,6%	12,6%
	% του συνόλου	2,6%	9,9%	12,6%
Σύνολο	Συχνότητα	55	96	151
	% της Περιφερειακής Ενότητας	36,4%	63,6%	100,0%
	% των ετών συμμετοχής	100,0%	100,0%	100,0%
	% του συνόλου	36,4%	63,6%	100,0%

Σε ό,τι αφορά τη στελέχωση και τη λειτουργία της σχολικής επιτροπής, όπως προκύπτει από τον ακόλουθο πίνακα (16), οι διευθυντές γενικά συμφωνούν σε μεγάλο ή πολύ μεγάλο βαθμό (σε ποσοστό 67,6%) ότι η σχολική επιτροπή είναι επαρκώς στελεχωμένη και ότι η λειτουργία της θα βελτιωνόταν αν η στελέχωση από τους εκπροσώπους διευθυντών προϋπέθετε κάποια εκλογική διαδικασία και όχι επιλογή με το κριτήριο της αρχαιότητας (σε ποσοστό 57%).

Από την άλλη πλευρά, αναγνωρίζουν (σε ποσοστό 78,8%) ότι οι διαθέσιμοι οικονομικοί πόροι της σχολικής επιτροπής είναι περιορισμένοι, τη στιγμή που σε ποσοστό 93,4% συμφωνούν ότι οι οικονομικοί πόροι είναι καθοριστικής σημασίας για τη λειτουργία της επιτροπής.

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί (σε ποσοστό 55%) ότι η Σχολική Επιτροπή εφαρμόζει χρονοβόρες διαδικασίες για την διάθεση των πιστώσεων στη σχολική μονάδα και ότι το έργο της γίνεται δυσκολότερο με την διαχείριση πολλών σχολικών μονάδων (σε ποσοστό 65,4%). Τέλος, υιοθετούν την πρόταση (σε ποσοστό 72,2 %) για συμμετοχή περισσότερων δύο διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο της Σχολικής Επιτροπής που έχει ως απώτερο σκοπό να βελτιώσει την λειτουργία της.

Συνοψίζοντας, όπως φαίνεται από τις μέσες τιμές (και την τυπική απόκλιση που δίνονται στην τελευταία στήλη του πίνακα 16, όπου υπενθυμίζεται ότι η μέτρηση έγινε με τη χρήση 5θμιας κλίμακας Likert, που λαμβάνει τιμές από 1 = διαφωνώ απόλυτα έως 5= συμφωνώ απόλυτα, οι ερωτώμενοι αποδίδουν μεγάλη σημασία: α) στη χρηματοδότηση (το ύψος της οποίας δεν θεωρείται ικανοποιητικό) και β) στην παρουσία των διευθυντών των σχολικών μονάδων στη σύνθεση της σχολικής επιτροπής.

Πίνακας 16. Κατανομή του δείγματος ως προς το βαθμό συμφωνίας τους σχετικά με τη λειτουργικότητα της Σχολικής Επιτροπής						
Λειτουργικότητα της Σχολικής Επιτροπής (ΣΕ)	Βαθμός Συμφωνίας					Μέση τιμή (τυπική απόκλιση)
	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	
<i>Ο αριθμός των μελών της ΣΕ είναι επαρκής για τη λειτουργία της.</i>	6% (9)	3,3% (5)	23,2% (35)	49,7% (75)	17,9% (27)	3,7 (0,990)
<i>Οι οικονομικοί πόροι της ΣΕ είναι περιορισμένοι.</i>	4% (6)	6% (9)	11,3% (17)	36,4% (56)	42,4% (63)	4,07 (1,063)
<i>Οι οικονομικοί πόροι της ΣΕ είναι καθοριστικοί για τη λειτουργία της .</i>	2% (3)	1,3% (2)	4% (5)	40,4% (63)	52,3% (78)	4,4 (0,792)
<i>Η στελέχωση της ΣΕ από εκπρόσωπους διευθυντών με εκλογική διαδικασία και όχι με το κριτήριο της αρχαιότητας που ισχύει θα βελτίωνε την λειτουργία της</i>	6% (9)	9,9% (14)	25,8% (39)	33,8% (51)	25,2% (38)	3,36 (1,135)
<i>Η διαδικασία διάθεσης των πιστώσεων από στη Σχολική Επιτροπή στη σχολική μονάδα θεωρείται χρονοβόρα.</i>	8,6% (13)	17,2% (26)	19,2% (29)	32,5% (49)	22,5% (34)	3,34 (1,252)
<i>Η διαχείριση πολλών σχολικών μονάδων από την Σχολική Επιτροπή δυσχεραίνει το έργο της.</i>	6% (9)	12,6% (19)	15,9% (24)	37,7% (57)	27,7% (42)	3,69 (1,179)
<i>Η συμμετοχή περισσότερων των δύο διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο της Σχολικής Επιτροπής θα βελτίωνε την λειτουργία της .</i>	2,6% (4)	9,3% (14)	15,9% (24)	45,7% (69)	26,5% (40)	3,84 (1,007)

4.6 Αντιλήψεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα της Σχολικής Επιτροπής

Εξετάζοντας τις τοποθετήσεις των διευθυντών του δείγματος της έρευνας στις επιμέρους προτάσεις, που περιλαμβάνονται στον πίνακα 17 και αφορούν την αποτελεσματικότητα της Σχολικής Επιτροπής διαπιστώνουμε τα παρακάτω:

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων δηλώνει σε μεγάλο ποσοστό 71,6% ότι γνωρίζει το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της Σχολικής επιτροπής και συμφωνεί σε ποσοστό 57,6% ότι μεταξύ σχολικής μονάδας και Σχολικής Επιτροπής υπάρχει αρμονική συνεργασία.

Ένα μεγάλο ποσοστό των διευθυντών υιοθετεί την πρόταση να επιλέγονται άτομα με εμπειρία στο χώρο της εκπαίδευση στο διοικητικό συμβούλιο της σχολικής επιτροπής, όπου συμφωνούν (46,4%) ή απόλυτα (43%). Από την άλλη, στην πλειοψηφία τους 52,3% δηλώνουν ότι ο Πρόεδρος της Σχολικής Επιτροπής είναι γνώστης των αναγκών της σχολικής μονάδας, ενώ παράλληλα έχουν ουδέτερη στάση (σε ποσοστό 31,8%) ή διαφωνούν (σε ποσοστό 25,6 %) στον τρόπο που η σχολική επιτροπή εποπτεύει τη σωστή λειτουργία του κυλικείου της σχολικής μονάδας.

Επιπλέον, οι ερωτηθέντες Διευθυντές σε ποσοστό 43,7% αναγνωρίζουν ότι η Σχολική Επιτροπή συμβάλλει άμεσα στην αντιμετώπιση λειτουργικών προβλημάτων της σχολικής μονάδας, αν και σε ποσοστό 29,1% έχουν ουδέτερη στάση ή διαφωνούν (15,9 %).

Τέλος συμφωνούν σε μεγάλο ποσοστό 55,6 % ότι η Σχολική Επιτροπή ως όργανο λαϊκής συμμετοχής λειτουργεί αντικειμενικά στον τρόπο κατανομής των πιστώσεων στις σχολικές μονάδες. Το υπόλοιπο σώμα των ερωτηθέντων διαφωνούν σε ποσοστό 21,9% ή εκφράζουν ουδέτερη στάση (22,5)%.

Εξάλλου, από τις μέσες τιμές που παρουσιάζονται στην τελική στήλη του πίνακα 17, οι ερωτώμενοι αποδίδουν μεγάλη σημασία: α) στην εμπειρία στο χώρο της εκπαίδευσης από τα μέλη της Σχολικής Επιτροπής και β)στη γνώση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας της Σχολικής επιτροπής.

Πίνακας 17. Κατανομή του δείγματος ως προς το βαθμό συμφωνίας τους σχετικά την αποτελεσματικότητα της Σχολικής Επιτροπής

Αποτελεσματικότητα της Σχολικής Επιτροπής	Βαθμός Συμφωνίας					Μέση τιμή (τυπική απόκλιση)
	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	
Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας γνωρίζει το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της Σχολικής επιτροπής.	4% (6)	6,6% (10)	17,9% (27)	49,7% (75)	21,9% (33)	3,79 (0,997)
Η Σχολική Επιτροπή συνεργάζεται αρμονικά με τη Σχολική Μονάδα.	3,3% (5)	5,3% (8)	33,8% (51)	45% (68)	12,6% (19)	3,58 (0,897)
Η επιλογή μελών με εμπειρία στο χώρο της εκπαίδευσης στο διοικητικό συμβούλιο της Σχολικής Επιτροπής συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα της	3,3% (5)	1,3% (2)	6% (9)	46,4% (70)	43% (65)	4,25 (0,887)
Ο πρόεδρος της Σχολικής Επιτροπής γνωρίζει τις ανάγκες της σχολικής μονάδας.	7,9% (12)	17,9% (27)	21,9% (33)	39,7% (60)	12,6% (19)	3,31 (1,144)
Η Σχολική Επιτροπή εποπτεύει τη σωστή λειτουργία του κυλικείου	11,9% (18)	25,8% (39)	31,8% (48)	23,2% (35)	7,3% (11)	2,88 (1,119)
Η Σχολική Επιτροπή συμβάλλει στην άμεση αντιμετώπιση λειτουργικών προβλημάτων της σχολικής μονάδας .	11,3% (17)	15,9% (24)	29,1% (44)	33,1% (50)	10,6% (16)	3,16 (1,161)
Η σύσταση μιας Σχολικής Επιτροπής, ως όργανο λαϊκής συμμετοχής, βοηθά στη σωστή και δίκαιη κατανομή των πόρων στις σχολικές μονάδες .	9,3% (14)	12,6% (19)	22,5% (34)	41,1% (62)	14,6% (22)	3,39 (1,160)

4.7 Παράγοντες που επηρεάζουν τη λειτουργία της Σ.Ε.

Στον πίνακα 18 ελέγχεται αν υπάρχει σχέση μεταξύ των μεταβλητών, έτη συμμετοχής στο Δ.Σ της Σ.Ε μετά το 2012 και συμβολής της Σ.Ε στην άμεση αντιμετώπιση λειτουργικών προβλημάτων της Σ.Μ. Από τον έλεγχο ανεξαρτησίας έχουμε $\chi^2(4) = 10,109$ με $p\text{-value} = 0,039$ είναι μικρότερο από $\alpha = 0,05$ επομένως για επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% τα ευρήματά μας είναι επαρκή για να υποστηρίξουμε ότι οι δύο μεταβλητές είναι εξαρτημένες. Ο συντελεστής συσχέτισης ($r = 0,371^*$) είναι θετικός και στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 0,05 με αποτέλεσμα οι δύο μεταβλητές να έχουν θετική συσχέτιση. Δηλαδή, όταν οι διευθυντές που έχουν διοικητική εμπειρία στην άσκηση καθηκόντων στο πλαίσιο της

Σ.Ε έχουν καλύτερη συνεργασία με τη Σ.Ε, καθώς θεωρούν ότι η Σ.Ε. συμβάλλει στην αντιμετώπιση των αναγκών.

Πίνακας 18.Συνάφεια ετών συμμετοχής στο διοικητικό συμβούλιο σχολικής επιτροπής μετά το 2012 και συμβολής της Σχολικής Επιτροπής στην άμεση αντιμετώπιση λειτουργικών προβλημάτων της σχολικής σας μονάδας							
Έτη συμμετοχής στο διοικητικό συμβούλιο σχολικής επιτροπής μετά το 2012		Η Σχολική Επιτροπή συμβάλλει στην άμεση αντιμετώπιση λειτουργικών προβλημάτων της σχολικής σας μονάδας					Σύνολο
		Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	
ΝΑΙ (~3)	Συχνότητα	2	7	14	23	9	55
	% των ετών συμμετοχής	3,6%	12,7%	25,5%	41,8%	16,4%	100,0%
	% της συμβολής	11,8%	29,2%	31,8%	46,0%	56,2%	36,4%
	% του συνόλου	1,3%	4,6%	9,3%	15,2%	6,0%	36,4%
ΟΧΙ	Συχνότητα	15	17	30	27	7	96
	% των ετών συμμετοχής	15,6%	17,7%	31,2%	28,1%	7,3%	100,0%
	% της συμβολής	88,2%	70,8%	68,2%	54,0%	43,8%	63,6%
	% του συνόλου	9,9%	11,3%	19,9%	17,9%	4,6%	63,6%
Σύνολο	Συχνότητα	17	24	44	50	16	151
	% των ετών συμμετοχής	11,3%	15,9%	29,1%	33,1%	10,6%	100,0%
	% της συμβολής	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% του συνόλου	11,3%	15,9%	29,1%	33,1%	10,6%	100,0%

Στον πίνακα 19 ελέγχεται αν υπάρχει σχέση μεταξύ των μεταβλητών, συγκρότησης «Συμβούλιο Σχολικής Κοινότητας» και αρμονικής συνεργασίας Σχολικής Επιτροπής με τη σχολική μονάδα. Από τον έλεγχο ανεξαρτησίας έχουμε $\chi^2 (4) = 12,052$ με $p\text{-value} = 0,017$ είναι μικρότερο από $\alpha = 0,05$ επομένως για επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5% τα ευρήματά μας είναι επαρκή για να υποστηρίξουμε ότι οι δύο μεταβλητές είναι εξαρτημένες. Ο συντελεστής συσχέτισης ($r = 0,281^*$) είναι θετικός και στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 0,05 με αποτέλεσμα οι δύο μεταβλητές να έχουν θετική συσχέτιση. Δηλαδή, η συνεργασία με τη Σ.Ε. θεωρείται περισσότερο αποτελεσματική όταν στο επίπεδο της σχολικής μονάδας έχει

συγκροτηθεί και λειτουργεί «Συμβούλιο Σχολικής Κοινότητας» και υπάρχει συμμετοχή σε αυτό.

Πίνακας 19.Συναφεια συγκρότησης «Συμβούλιο Σχολικής Κοινότητας» και αρμονικής συνεργασίας Σχολικής Επιτροπής με τη σχολική μονάδα .							
Έχει συγκροτηθεί «Συμβούλιο Σχολικής Κοινότητας», στη σχολική σας μονάδα ;		Η Σχολική Επιτροπή συνεργάζεται αρμονικά με τη σχολική μονάδα					Σύνολο
		Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	
ΟΧΙ	Συχνότητα	2	6	16	13	6	43
	% της συγκρότησης	4,7%	14,0%	37,2%	30,2%	14,0%	100,0%
	%της αρμονικής συνεργασίας	40,0%	75,0%	31,4%	19,1%	31,6%	28,5%
	%του συνόλου	1,3%	4,0%	10,6%	8,6%	4,0%	28,5%
ΝΑΙ	Συχνότητα	3	2	35	55	13	108
	% της συγκρότησης	2,8%	1,9%	32,4%	50,9%	12,0%	100,0%
	%της αρμονικής συνεργασίας	60,0%	25,0%	68,6%	80,9%	68,4%	71,5%
	%του συνόλου	2,0%	1,3%	23,2%	36,4%	8,6%	71,5%
Σύνολο	Συχνότητα	5	8	51	68	19	151
	% της συγκρότησης	3,3%	5,3%	33,8%	45,0%	12,6%	100,0%
	%της αρμονικής συνεργασίας	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	%του συνόλου	3,3%	5,3%	33,8%	45,0%	12,6%	100,0%

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Ερμηνεία των αποτελεσμάτων

1.Περίληψη

Στην παρούσα έρευνα η σχέση συνεργασίας μεταξύ Τοπικής Αυτοδιοίκησης και σχολικών μονάδων και ειδικότερα ο ρόλος της Σχολικής Επιτροπής στην εκπαιδευτική μας πραγματικότητα συνδέθηκε με την καταγραφή μιας σειράς παραγόντων, που σχετίζονται με τις αντιλήψεις και τις στάσεις των διευθυντών σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Αττικής.

Παρακάτω επιχειρείται η ερμηνεία των αποτελεσμάτων, η οποία θα επιτρέψει τη διαμόρφωση μιας πλήρους και συνοπτικής εικόνας για το υπό εξέταση θέμα.

2.Ανάλυση ατομικών χαρακτηριστικών των διευθυντών.

Σχετικά με τη διοικητική στελέχωση των μονάδων δευτεροβάθμιους εκπαίδευσης, το δείγμα της έρευνας έδειξε ότι μόνο το 35,1% των ερωτηθέντων είναι γυναίκες.

Το φαινόμενο της μικρής σχετικά εκπροσώπησης των γυναικών σε διευθυντικές θέσεις, πλην της χώρας μας, το συναντάμε και σε άλλα εκπαιδευτικά συστήματα όπως αυτό των ΗΠΑ: 31% (Schmuck, 1996) και της Κύπρου: 35% (Χαραλαμπίδου-Σολωμή, 2002). Οι γυναίκες, σύμφωνα με έρευνα, που διενήργησε η Β. Τάκη (2009), υποεκπροσωπούνται ακόμα και στις χαμηλόβαθμες θέσεις της διεύθυνσης και της υποδιεύθυνσης των δημόσιων σχολείων.

Μολονότι, η αναζήτηση των αιτιών για την περιορισμένη παρουσία του γυναικείου φύλου στην ηγεσία του σχολείου είναι πολύπλοκο ζήτημα με ατομικές, οικογενειακές και κοινωνικές διαστάσεις, σχετικές μελέτες αποδίδουν το φαινόμενο αυτό στις αλληλοσυγκρουόμενες επαγγελματικές και οικογενειακές ευθύνες (Kyriakoussis & Saiti, 2006; Χατζηπαναγιώτου, 1997).

Παρατηρείται ακόμη ως προς την ηλικία, ότι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό (95,3%) των διευθυντών/-ντριών των σχολικών μονάδων είναι άνω των 46 ετών. Επιπλέον, μεγάλο ποσοστό διευθυντών, εκτός από το βασικό πτυχίο διορισμού, κατέχει περισσότερους από έναν τίτλους σπουδών. Προφανώς, οι τίτλοι σπουδών συνετέλεσαν στην επιλογή τους, μειώνοντας την ηλικιακή και την υπηρεσιακή

αρχαιότητα. Από την άλλη πλευρά, τα αυξημένα μορφωτικά προσόντα έχουν θετική συμβολή στην απόδοση του θεσμικού τους ρόλου.

3.Ανάλυση επαγγελματικών χαρακτηριστικών

Η συντριπτική πλειοψηφία (86%) έχει υπηρετήσει στη δημόσια εκπαίδευση πάνω από 21 χρόνια, ενώ το 67,5% έχει υπηρετήσει περισσότερο από 26 χρόνια. Το υψηλό αυτό ποσοστό μπορεί να αποδοθεί στο ισχύον νομικό πλαίσιο για την κάλυψη των διοικητικών θέσεων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Κατά το υφιστάμενο σύστημα στελέχωσης, καθοριστικό ρόλο για την κάλυψη διευθυντικής θέσης παίζει η αρχαιότητα. Σε κάθε περίπτωση, ο συνδυασμός των τυπικών προσόντων με την αρχαιότητα, σημαίνει ότι οι διευθυντές πληρούν τις προϋποθέσεις αποτελεσματικής διοίκησης.

Συγκεκριμένα, στο άρθρο 11 του ν. 3848/2010 (ΦΕΚ 71 τ.Α. 17 Μαΐου 2010) «Αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού - καθιέρωση κανόνων αξιολόγησης και αξιοκρατίας στην εκπαίδευση και λοιπές διατάξεις» ορίζεται ότι «Ως διευθυντές σχολικών μονάδων και Σ.Ε.Κ. επιλέγονται εκπαιδευτικοί της οικείας βαθμίδας με βαθμό Α΄ και οκταετή, τουλάχιστον, εκπαιδευτική υπηρεσία στην πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια εκπαίδευση....» ενισχύοντας την επικράτηση του κριτηρίου της αρχαιότητας στην επιλογή των «ηγετών» των σχολικών μονάδων.

Το 44,4% των ερωτηθέντων έχει υπηρετήσει σε θέση διευθυντή για περισσότερο από 5 χρόνια. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι σημαντικό ποσοστό των διευθυντών διαθέτουν σχετική εμπειρία στη διοίκηση. Μεγάλο είναι όμως και το ποσοστό (55,6%) αυτών που έχουν υπηρεσία ως διευθυντές λιγότερο από 5 χρόνια. Παρατηρείται λοιπόν πως ένα μεγάλο ποσοστό, με βάση το δείγμα των ερωτηθέντων, δεν κατέχει επαρκή προϋπηρεσία σε σχετική διοικητική θέση, η οποία θα παρείχε την κατάλληλη εμπειρία για την αποτελεσματικότερη άσκηση των καθηκόντων τους (Δάρρα, κ.ά., 2010; Saiti, 2012).

Από τη σύγκριση του ποσοστού αυτών που έχουν υπηρετήσει σε θέση διευθυντή πάνω από 5 χρόνια (44,4%) με το ποσοστό αυτών που έχουν υπηρετήσει στην ίδια σχολική μονάδα από 1-5 χρόνια (80.8%), προκύπτει ότι υπάρχει μια κινητικότητα των διευθυντικών στελεχών, η οποία μπορεί να αποδοθεί τόσο στον τρόπο πρόσληψης

και τοποθέτησης των διευθυντών όσο και στο σύστημα της θητείας (Ν.2188/94), κάτι που επιβεβαιώνεται και από προηγούμενες έρευνες (Σαϊτής, 2007; Σαϊτή & Σαϊτής, 2007; Αλεξίου, 2006; Saiti, 2012). Η κινητικότητα αυτή, σύμφωνα με τη θεωρία, λειτουργεί ανασταλτικά στην αποτελεσματική λειτουργία των σχολικών μονάδων, διότι καταργεί βασικές αρχές της διοίκησης, όπως τη διοικητική συνέχεια και τη σταθερότητα του προσωπικού που μπορεί να συμβάλει σε στη σταθερή διοικητική πορεία και ανάπτυξη του κλίματος συνεργασίας.

4.Σχολική μονάδα

Το 41,1% των σχολικών μονάδων είτε συστεγάζονται, είτε λειτουργούν ακόμα σε βάρδιες. Πρόκειται για σοβαρά κτιριακά προβλήματα, τα οποία έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην αποτελεσματική λειτουργία των σχολείων.

Μια στις τρεις κτιριακές μονάδες έχει κατασκευαστεί πριν από 31 έτη, με αποτέλεσμα να υπάρχουν αυξημένες ανάγκες για τη συντήρησή τους. Με βάση το ΦΕΚ 318/2011-αρ.8440, *«Η κατανομή των εγκεκριμένων πιστώσεων για την κάλυψη των αναγκών των σχολικών μονάδων γίνεται με απόφαση της Σχολικής Επιτροπής λαμβάνοντας υπόψη κυρίωςτην παλαιότητα των κτιρίων, καθώς και τις ειδικότερες ανάγκες των σχολικών μονάδων»*. Ωστόσο, σύμφωνα με αναφορές ένα νεόκτιστο κτίριο ενδέχεται να έχει καλύτερες εγκαταστάσεις θέρμανσης, φωτισμού, ακουστικής και άλλων τεχνητών περιβαλλοντικών παραγόντων. Προφανώς, ένα παλαιό κτίριο είναι πιθανό να είναι εξίσου αποτελεσματικό έπειτα από ορθή συντήρηση των χώρων του (Earthman, 1998), ωστόσο το γεγονός των παλαιών σχολικών κτηρίων επιβάλλει την σχετική πρόβλεψη του νόμου για τη χρηματοδότηση των σχολικών μονάδων.

5. Λειτουργικότητα – Αποτελεσματικότητα της Σχολικής Επιτροπής

Με βάση τα ευρήματα προκύπτει ότι στην πλειονότητα των σχολικών μονάδων (71,5%) έχει συγκροτηθεί συμβούλιο σχολικής κοινότητας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 1 της Υ.Α 8440/24/2/2011 *«Με απόφαση των οικείων Σχολικών Επιτροπών, σε δήμους όπου υπάρχουν πάνω από δύο σχολικές μονάδες ή σχολικά συγκροτήματα ανά βαθμίδα, λειτουργεί για κάθε σχολείο ή σχολικό συγκρότημα, το «Συμβούλιο Σχολικής Κοινότητας»,..... Το Συμβούλιο διαπιστώνει τις ανάγκες και τα*

προβλήματα που δημιουργούνται στη λειτουργία των σχολείων και διατυπώνει σχετικές προτάσεις στην οικεία Σχολική Επιτροπή για την καλύτερη στήριξη της λειτουργίας τους ...».

Επίσης, το 62,9% των ερωτηθέντων που έχει συμμετάσχει σε «Συμβούλιο Σχολικής Κοινότητας», θεωρεί ότι η Σχολική Επιτροπή συνεργάζεται αρμονικά με τη Σχολική Μονάδα. Τα ερευνητικά αυτά αποτελέσματα επιβεβαιώνουν την Υ10 ερευνητική υπόθεση, σύμφωνα με την οποία η αρμονική συνεργασία της Σχολικής Επιτροπής με τη σχολική μονάδα συνδέεται με τη συγκρότηση του «Συμβουλίου Σχολικής Κοινότητας». Σύμφωνα με τα παραπάνω το Συμβούλιο Σχολικής Κοινότητας ως όργανο κοινωνικής λογοδοσίας και οικονομικής διαχείρισης της σχολικής μονάδας που έχει θεσμοθετηθεί, συμβάλλει στη χάραξη κατευθύνσεων δράσης της σχολικής μονάδας, όπως την αποτελεσματική υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου και την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία του σχολείου.

Πρόταση από την Τοπική Αυτοδιοίκηση σε διευθυντή/-ντρια του δείγματος για την ανάληψη της προεδρίας της Σ.Ε. έγινε μόνο σε ένα μικρό ποσοστό (6%). Το εύρημα επιβεβαιώνει τα αποτελέσματα προηγούμενης έρευνας (Σαμαρά, 2010) και συμφωνεί, εν μέρει, με αποτελέσματα παλαιότερης έρευνας (Σαϊτής, 2000α), σύμφωνα με την οποία, την ιδιότητα του προέδρου κατείχε μόλις το 9,4% των διευθυντών. Συνήθως παρατηρείται ο πρόεδρος της Σ.Ε που ορίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο να είναι επιλογή του Δήμαρχου. Η επιλογή του προέδρου περιορίζεται σε στενά παραταξιακά κριτήρια και αποτελεί πρόσωπο εμπιστοσύνης του Δημάρχου. Στην άποψη αυτή συνηγορεί και η φράση από επιστολή Προέδρου Σ.Ε. *«...θέλω να ευχαριστήσω τον Δήμαρχο για την εμπιστοσύνη που έδειξε στα μέλη της Επιτροπής και σε μένα προσωπικά προτείνοντάς μας»*

Η συμμετοχή των διευθυντικών στελεχών στο διοικητικό συμβούλιο της Σ.Ε είναι σχετικά περιορισμένη (36,6%), έστω και αν γνωρίζουν περισσότερο από κάθε άλλο μέλος της Σ.Ε. τις ανάγκες και τα προβλήματα των σχολικών μονάδων. Το ερευνητικό αυτό αποτέλεσμα επιβεβαιώνει την Υ1 ερευνητική μας υπόθεση, σύμφωνα με την οποία το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας των Σχολικών Επιτροπών επιτρέπει τη συμμετοχή περιορισμένου αριθμού διευθυντών. Εξαίρεση αποτελεί η συμμετοχή των ερωτώμενων στην Περιφερειακή Ενότητα Νήσων (ποσοστό 75%) λόγω του σχετικά μικρού αριθμού σχολικών μονάδων (πίνακας iii)

που λειτουργούν στους οκτώ δήμους της παραπάνω Π.Ε(πίνακας ν) Σχετικά με τον τρόπο απόδοσης των επιχορηγήσεων από την σχολική επιτροπή στις σχολικές μονάδες, μόλις το 23,2% απάντησε ότι αποδίδεται έγκαιρα και ολόκληρο το ποσό που τους αναλογεί. Επιπρόσθετα, το 43,7% των διευθυντών απάντησε ότι τα χρήματα δεν αποδίδονται έγκαιρα, ενώ το 55% των ερωτηθέντων θεωρούν χρονοβόρα τη διαδικασία διάθεσης των πιστώσεων από τη Σχολική Επιτροπή στη σχολική μονάδα.

Ως βασικές αιτίες για τη μη έγκαιρη απόδοση των πιστώσεων στα σχολεία θεωρούνται οι σημαντικές περικοπές πόρων που έχουν υποστεί οι Δήμοι, η χρονοβόρα διαδικασία που ακολουθείται και η διαχείριση μεγάλου αριθμού σχολικών μονάδων από τη σχολική επιτροπή. Το 23,5% του δείγματος που δήλωσε ότι καταβάλλονται έγκαιρα οι πιστώσεις στα σχολεία, πιθανόν να υπάγεται σε δήμους όπου η δημοτική αρχή επιδεικνύει αυξημένη ευαισθησία σε θέματα παιδείας. Το παραπάνω εύρημα διαφοροποιείται σημαντικά από προηγούμενη έρευνα (Αλεξίου, 2006) όπου η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων (61,4%) υποστήριξε πως οι πόροι αποδίδονται έγκαιρα, ενώ συμφωνεί με άλλες σχετικές έρευνες (Σαΐτης, 2000; Σαΐτη 2001; Μπουλάκης, 2000; Σαμαρά, 2010).

Σχετικά με τον αριθμό των μελών της Σ.Ε. (5-15), το 65,6% των ερωτηθέντων διευθυντών θεωρεί πως ο αριθμός των μελών είναι επαρκής για την ορθή λειτουργία της. Το εύρημα αυτό έρχεται σε αντίθεση με την επιστημονική αντίληψη πως *«μικρές ομάδες των πέντε και επτά ατόμων παράγουν αποτελεσματικότερες αποφάσεις...»* (Ζαβλανός, 1998) και με το αποτέλεσμα άλλης σχετικής ερευνητικής μελέτης για τα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σύμφωνα με το οποίο *«ο μεγάλος αριθμός συμμετεχόντων δεν δίνει την αναγκαία ευελιξία που χρειάζεται ένα τέτοιο όργανο να λειτουργήσει»* (Καραγιάννη, 2006). Αυτό το αποτέλεσμα ενισχύεται από την άποψη του Μπουραντά (2002) πως *«το μέγεθος μεταξύ πέντε και επτά ατόμων είναι το πλέον κατάλληλο, χωρίς αυτό να αποτελεί κανόνα. Σε αρκετές περιπτώσεις, κυρίως για λόγους αντιπροσώπευσης και συμμετοχής, το μέγεθος αυτό αυξάνεται σημαντικά...»* (Μπουραντάς, 2002) και επιβεβαιώνει την Υ₂ ερευνητική υπόθεση της παρούσης εργασίας πως ο προαναφερθείς αριθμός μελών θεωρείται επαρκής για τη λειτουργία της Σ.Ε.

Αναφορικά με τις οικονομικές δυνατότητες της σχολικής επιτροπής, το 79,8% των διευθυντών απάντησε ότι είναι περιορισμένες. Η ανεπαρκής χρηματοδότηση της δημόσιας εκπαίδευσης στη Ελλάδα αποτελεί χρόνιο πρόβλημά και έχει επιδεινωθεί (με την) εξαιτίας της οικονομικής κρίσης (από την οποία) που πλήττεται χώρα τα τελευταία χρόνια (Saiti & Papadopoulos, 2015). Το παραπάνω εύρημα συμφωνεί και με την αναφορά που έγινε στη 2η τακτική συνεδρίαση της Επιτροπής Παιδείας, Θρησκευμάτων και Νεολαίας της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ 2015) *«τα τελευταία χρόνια – μετά και την εφαρμογή του «Καλλικράτη» - τα προβλήματα που καταγράφονται στον τομέα Παιδείας, κύρια λόγω των σημαντικών περικοπών πόρων που έχουν υποστεί οι Δήμοι και οι Σχολικές Επιτροπές, συνεχώς αυξάνονται με αποτέλεσμα οι Δήμοι να αδυνατούν να ανταποκριθούν με επάρκεια και αποτελεσματικότητα στις ανάγκες και τα προβλήματα των σχολικών μονάδων αρμοδιότητάς τους»*.

Η ανεπάρκεια υλικών πόρων προκαλεί ελλείψεις τόσο σε υλικοτεχνική υποδομή όσο και στις συνθήκες στέγασης των σχολείων, μετατρέποντας την εκπαιδευτική διαδικασία σε μια αγχωτική κατάσταση τόσο για τους εκπαιδευτικούς όσο και για τους μαθητές (Κυρίδης κ.α., 1999; Saiti & Papadopoulos, 2015). Οι σημαντικές ελλείψεις σε σχολικά κτίρια και γυμναστήρια, σε εργαστήρια και μέσα διδασκαλίας, σε βιβλιοθήκες κ.ά. επιδρούν ανασταλτικά στην ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης (Saitis & Saiti, 2004). Έχει διαπιστωθεί από προηγούμενες ερευνητικές αναφορές ότι είναι συχνό το φαινόμενο οι σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων να συμβάλουν με εισφορές τους στον εμπλουτισμό των σχολικών βιβλιοθηκών ή στην αγορά καυσίμων για τη θέρμανση των σχολείων (Αρβανίτη κ.α., 2002; Ψάλτη κ.α., 1995). Σε συνδυασμό των παραπάνω με την μεγάλη πλειοψηφία των διευθυντών (93,4%) που θεωρούν καθοριστικούς τους οικονομικούς πόρους της Σ.Ε. για τη λειτουργία της, επιβεβαιώνεται η Υ3 ερευνητική υπόθεση σύμφωνα με την οποία οι οικονομικοί πόροι με τους οποίους επιχορηγείται η Σ.Ε. είναι καθοριστικοί για τη λειτουργία της.

Σχετικά με τη διαχείριση πολλών σχολικών μονάδων από την σχολική επιτροπή (κατά τις διατάξεις του άρθρου 103 του ν. 3852/2010), το 65,4% των διευθυντών δηλώνουν ότι εξαιτίας αυτού το έργο της δυσχεραίνεται. Σε αντίστοιχη έρευνα, το 66,3% των διευθυντών θεωρεί ότι όταν η Σ.Ε. διαχειρίζεται τα οικονομικά

περισσότερων του ενός σχολείων, αυτό (δυσχεραίνει) δυσκολεύει το έργο της (Σαμαρά, 2010). Από τα παραπάνω επιβεβαιώνεται η Υ4 ερευνητική υπόθεση σύμφωνα με την οποία επικρατεί η αντίληψη των διευθυντών των σχολικών μονάδων πως η διαχείριση πολλών σχολικών μονάδων από την σχολική επιτροπή εμποδίζει το έργο της.

Αναφορικά με τη στελέχωση της Σ.Ε., η πλειοψηφία των διευθυντών (59%) θεωρεί πως η αντιπροσώπευση μετά από εκλογική διαδικασία και όχι με το ισχύον κριτήριο της αρχαιότητας, θα βελτίωνε σημαντικά τη λειτουργία της. Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο της Σ.Ε. εμποδίζει την προώθηση νεότερων αλλά και ικανότερων στελεχών εφαρμόζοντας τη γραφειοκρατική, παλαιού τύπου, λογική της επετηρίδας. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 103 του ν. 3852/2010 *«Στη διοίκηση των Σχολικών Επιτροπών που προκύπτουν από την συγχώνευση κατά ...ορίζονται οπωσδήποτε: Τουλάχιστον δύο διευθυντές, εκ των πέντε αρχαιοτέρων, των σχολικών μονάδων, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αντίστοιχα...»* (ΦΕΚ 318/2011 - Αριθμ.8440)

Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο οι διευθυντές των σχολικών μονάδων έχουν περιορισμένα καθήκοντα και αρμοδιότητες σχετικές με τη διαχείριση της χρηματοδότησης και των οικονομικών θεμάτων του σχολείου, που έχουν ανατεθεί στη Σχολική Επιτροπή. Όπως φαίνεται από τις απαντήσεις, το 55,3% των διευθυντών θεωρούν ότι η συμμετοχή περισσότερων των δύο διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο της Σχολικής Επιτροπής θα βελτίωνε την λειτουργία της, αφού γνωρίζουν καλύτερα τις ανάγκες του σχολείου και μπορούν να ιεραρχούν τις προτεραιότητες για τη διάθεση των κονδυλίων. Η συντριπτική πλειοψηφία των διευθυντών (89,4%) θεωρεί ότι η επιλογή μελών με εμπειρία στο χώρο της εκπαίδευσης στο διοικητικό συμβούλιο της Σχολικής Επιτροπής συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα της. Το εύρημα αυτό επιβεβαιώνει την Υ5 ερευνητική υπόθεση ότι οι διευθυντές των σχολικών μονάδων αναδεικνύουν τη σημασία της εμπειρίας στο χώρο της εκπαίδευσης για την αποτελεσματικότητα της Σ.Ε.. Η επισήμανση αυτή ενισχύεται από τη δήλωση του καθηγητή Μακρυδημήτρη Α.² (2006) σύμφωνα με την οποία οι Ο.Τ.Α. έχουν *«χιλιάδες ανθρώπους που θέλουν να έχουν καθοριστικό λόγο*

² Μακρυδημήτρης Αν. (2006) *«Οι αιρετοί χρειάζονται εκπαίδευση»*, συνέντευξη στην Εφημ. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, φ.της 15-10-2006, σελ.29.

για την τοπική κοινωνία, αλλά δεν έχουν τις προϋποθέσεις.. είναι κόσμος με χαμηλή εξειδίκευση στα θέματα της αυτοδιοίκησης..»(σελ.29).

Η τρόπος συγκρότησης της Σ.Ε. δε διασφαλίζει τη συμμετοχή προσώπων που είναι συνεργάσιμα, διαθέτουν γνώσεις, διοικητικές ικανότητες και ευαισθησία για τα θέματα της παιδείας και του σχολείου ενώ οδηγεί στην αναποτελεσματική λειτουργία της και καταργεί τη διοικητική αρχή «ο κατάλληλος άνθρωπος στην κατάλληλη θέση», η όποια υπαγορεύει την ανάγκη για επιλογή των μελών μιας ομάδας με κριτήρια που σχετίζονται άμεσα με το έργο της ομάδας (Σαϊτης 2007).

Από τα στοιχεία της έρευνας προκύπτει ότι οι διευθυντές της σχολικής μονάδας γνωρίζουν το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της Σχολικής επιτροπής, γεγονός που επιβεβαιώνει Υ8 ερευνητική υπόθεση. Η γνώση του θεσμικού πλαισίου συμβάλλει στην άμεση και αμφίδρομη σχέση εκπαιδευτικού οργανισμού και τοπικής κοινωνίας. Η αμφίδρομη σχέση μεταξύ σχολείου και Τοπικής Αυτοδιοίκησης συντελεί στην καλύτερη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων της σχολικής μονάδας (Σαϊτη & Σαϊτης, 2012).

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων που έχει συμμετάσχει στο Δ.Σ της Σ.Ε θεωρεί ότι η Σχολική Επιτροπή συμβάλλει στην άμεση αντιμετώπιση λειτουργικών προβλημάτων της σχολικής μονάδας. Συνεπώς επιβεβαιώνεται η Υ9 πως η συμμετοχή στο διοικητικό συμβούλιο Σ.Ε. συνδέεται με την άμεση αντιμετώπιση λειτουργικών προβλημάτων της σχολικής σας μονάδας. Σχετική έρευνα (Σαμαρά, 2010) αναφέρει ότι το 70,4% των διευθυντών θεωρεί πως η συμβολή της Σ.Ε. στην αντιμετώπιση των λειτουργικών προβλημάτων του σχολείου είναι μεγάλη.

Το 37,7% των ερωτηθέντων διευθυντών θεωρούν πλημμελή την εποπτεία του κυλικείου από την Σ.Ε.. Επίσης παλαιότερες έρευνες (Γραβάνη, 1995, Γραβάνη και Φαληρέα, 1995; Σαϊτης, 2000) είχαν επισημάνει την πλημμελή λειτουργία των σχολικών κυλικείων σε υψηλό ποσοστό (66,3%) καθώς και την ελλιπή ενημέρωση των μαθητών σε θέματα σωστής διατροφής. Σύμφωνα με τα ερευνητικά μας δεδομένα η Επιτροπή Ελέγχου Λειτουργίας του Σχολικού Κυλικείου που συγκροτείται με απόφαση της αρμόδιας Σχολικής Επιτροπής έχει ατονήσει το έργο της που είναι μεταξύ άλλων, «ο έλεγχος της ομαλής λειτουργίας του κυλικείου, η διάθεση από αυτό των προβλεπόμενων και οριζόμενων ειδών από τις ισχύουσες

διατάξεις, όπως αυτές κάθε φορά ισχύουν». παρ. 27 της ΚΥΑ 64321/Δ4/16-5-2008 (ΦΕΚ 1003/30-5-2008 τ.Β΄)

Στην πρόταση σχετικά με την αποτελεσματικότητα της Σχολικής Επιτροπής ως θεσμός, ένα ποσοστό της τάξεως του 55,7% δηλώνει πως ο τρόπος σύστασης αυτού του οργάνου λαϊκής συμμετοχής, βοηθά στη σωστή και δίκαιη κατανομή των πόρων, επιβεβαιώνοντας την ερευνητική υπόθεση Υ7. Στο παραπάνω εύρημα έχει καταλήξει και άλλη αντίστοιχη έρευνα (Μπαντή, 2011), όπου το 60,7% δηλώνει πως ο τρόπος σύστασης αυτού του οργάνου λαϊκής συμμετοχής ενισχύει την ορθή και δίκαιη κατανομή των πόρων.

Απο την άλλη, οι έρευνες που έγιναν, κυρίως πάνω στον τρόπο λειτουργίας των συλλογικών οργάνων λαϊκής συμμετοχής κατέληξαν σε αρνητικά συμπεράσματα για τον τρόπο στελέχωσης τους, τις δυνατότητες των μελών τους, το βαθμό δραστηριοποίησης και αξιοποίησης τους και για τη δυνατότητα τους να έχουν ένα θετικό ρόλο στη διαμόρφωση καλύτερων συνθηκών και στη λήψη αποφάσεων. (Σαϊτή, 1999; Σαϊτής, 2000; Σαϊτής & Σαϊτή, 2007; Saiti, 2008). Ο θεσμός της Σχολικής Επιτροπής ως όργανο λαϊκής συμμετοχής έχει ιδιαίτερη βαρύτητα και λειτουργεί ως συνδετικός κρίκος μεταξύ σχολικής μονάδας- εκπαιδευτικών, φορέων της τοπικής κοινωνίας και γονέων με αποτέλεσμα να ενισχύει το δημοκρατικό προγραμματισμό της εκπαίδευσης, καθώς η λήψη αποφάσεων έχει συλλογικό και όχι ατομικό χαρακτήρα. Θα πρέπει όμως να δοθούν κίνητρα στα μέλη τους για συμμετοχή και ανάληψη δημιουργικών πρωτοβουλιών και δράσεων, η έλλειψη των οποίων μπορεί να λειτουργήσει ανασχετικά και να συμβάλλει στην αδρανοποίηση των συλλογικών οργάνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Συμπεράσματα –προτάσεις

Αντικείμενο της παρούσας έρευνας είναι η καταγραφή των αντιλήψεων των διευθυντών των σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας σχετικά με τη λειτουργία της σχολικής επιτροπής. Στόχος της έρευνας ήταν αφενός η καταγραφή των αντιλήψεων που συνδέονται με τη λειτουργικότητα και αποτελεσματική λειτουργία της Σχολικής Επιτροπής, αφετέρου η περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης σε ό,τι αφορά τη συνεργασία των σχολικών μονάδων με τη σχολική επιτροπή και κατ' επέκταση την τοπική αυτοδιοίκηση.

Σε αυτό το πλαίσιο, πραγματοποιήθηκε δειγματοληπτική έρευνα, σε δείγμα 151 διευθυντών σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην εκπαιδευτική περιφέρεια Αττικής. Για τις ανάγκες της έρευνας κατασκευάστηκε ερωτηματολόγιο, για τη συλλογή πρωτογενών δεδομένων, που αφορούν στις αντιλήψεις των διευθυντών για τη λειτουργία της σχολικής επιτροπής, την αποτελεσματικότητα της, τις δυσλειτουργίες, ελλείψεις κλπ., που εντοπίζονται στις σχολικές μονάδες από τον συγκεκριμένο τρόπο λειτουργίας του θεσμού.

Η έρευνα επικεντρώνεται στις αντιλήψεις των διευθυντών για την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης σχετικά με την αποτελεσματικότητα της σχολικής επιτροπής, ενώ δεν καταγράφονται οι αντιλήψεις άλλων εμπλεκόμενων στη λειτουργία του θεσμού

Στους περιορισμούς της έρευνας, πρέπει να αναφερθεί ότι η έρευνα εστιάζει στη β/θμια εκπαίδευση, ενώ το δείγμα αφορά στην περιφέρεια της Αττικής. Ωστόσο, τα δεδομένα της έρευνας παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες για τον τρόπο λειτουργίας του θεσμού της Σχολικής Επιτροπής, δεδομένου ότι το θεσμικό πλαίσιο έχει πρόσφατα αλλάξει (βλ. νόμος Καλλικράτη) επομένως τα ερευνητικά δεδομένα είναι προφανώς περιορισμένα.

Από την ανάλυση των στοιχείων που βασίστηκαν στη σχετική βιβλιογραφία και στα πορίσματα προηγούμενων ερευνών, όπως αυτά αναπτύσσονται στο θεωρητικό πλαίσιο της παρούσας μελέτης, προέκυψαν βασικά συμπεράσματα που είναι τα εξής:

- Η συμμετοχή των διευθυντών σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο διοικητικό συμβούλιο της Σ.Ε είναι σημαντικά περιορισμένη. Το θεσμικό πλαίσιο δεν δίνει τη δυνατότητα σε στελέχη όπως οι διευθυντές που γνωρίζουν τα προβλήματα και τις ανάγκες των Σ.Μ. περισσότερο από κάθε άλλο μέλος της Σ.Ε να συμμετάσχουν στο διοικητικό συμβούλιο της παραπάνω επιτροπής. Αυτό θεωρείται ότι είναι ένα από τα σημεία που θα έπρεπε να επανεξεταστεί, προκειμένου οι άμεσα ενδιαφερόμενοι – εμπλεκόμενοι να έχουν αυξημένη αντιπροσώπευση στη ΣΕ. Η ΣΕ ως όργανο λαϊκής διοίκησης βέβαια, οφείλει να έχει δυνατότητες αντιπροσώπευσης της τοπικής κοινότητας για τη διασφάλιση της διαφάνειας στη λειτουργία της.
- Το κύριο κριτήριο επιλογής των στελεχών της ΣΕ που προέρχονται από το χώρο της εκπαίδευσης είναι η αρχαιότητα. Ωστόσο, στη συνείδηση των διευθυντών επικρατεί η άποψη ότι τα στελέχη της ΣΕ θα πρέπει αφενός να έχουν σχέση με την εκπαίδευση, να έχουν εμπειρία, αλλά και να επιλέγονται μετά από εκλογικές διαδικασίες, ενδεχομένως στο ίδιο πλαίσιο διαφανούς λειτουργίας και αξιοκρατίας.
- Η συγκρότηση Συμβουλίου Σχολικής Κοινότητας ως οργάνου κοινωνικής λογοδοσίας και οικονομικής διαχείρισης της σχολικής μονάδας σύμφωνα με τα ερευνητικά μας αποτελέσματα συμβάλει στην αρμονική συνεργασία σχολικής μονάδας και Σ.Ε. και κατ' επέκταση στη χάραξη κατευθύνσεων δράσης της σχολικής μονάδας, την αποτελεσματική υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου και την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία του σχολείου.
- Τα κύρια προβλήματα που παρουσιάζονται κατά τη συνεργασία της Σ.Ε με τη ΣΜ είναι: α) οι περιορισμένοι οικονομικοί πόροι της Σ.Ε λόγω της συρρίκνωσης των δαπανών για τη δημόσια εκπαίδευση, που έχει ως αποτέλεσμα τα ποσά που αναλογούν στις Σ.Μ να μην κατανέμονται ολόκληρα για την κάλυψη των λειτουργικών της αναγκών, και β) οι καθυστερήσεις στη χρηματοδότηση των Σ.Μ με αποτέλεσμα να επηρεάζεται η ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- Η διαχείριση πολλών σχολικών μονάδων από την Σ.Ε έχει ως αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται το έργο της σύμφωνα με τους διευθυντές, παρόλο που ο νομοθέτης προβλέπει πολυάριθμα Διοικητικά Συμβούλια ώστε να εξασφαλίζεται επαρκής αριθμός μελών για την εκτέλεση του καθημερινού έργου των Σ.Ε.
- Οι διευθυντές γνωρίζουν, ως οφείλουν, το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της σχολικής επιτροπής παρόλο που αποτελείται από έναν μεγάλο αριθμό Νόμων, Υπουργικών

Αποφάσεων, και εγκυκλίων, δημιουργημένο από το Υπουργείο Εσωτερικών το Υπουργείο Παιδείας και το Υπουργείο Οικονομικών.

- Η εμπειρία των μελών της ΣΕ στο χώρο της εκπαίδευσης θεωρείται από τους διευθυντές καθοριστικός παράγοντας για την αποτελεσματικότητα της Σ.Ε. Ωστόσο, σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο δεν απαιτείται τα μέλη να έχουν κάποια εξειδίκευση με το λειτουργικό αντικείμενο (εκπαίδευση) αλλά να καλύπτουν απλά τις θεσμικές λειτουργίες διοίκησης, όπως αυτές ορίζονται από τη νομοθεσία.
- Ο πρόεδρος της Σ.Ε μπορεί να γνωρίζει τις ανάγκες των σχολικών μονάδων σύμφωνα με την πλειονότητα των διευθυντών, αλλά όμως το έργο του προέδρου είναι επιφορτισμένο με την εκτέλεση όλου του οικονομικού έργου της επιτροπής και με όλες τις εκτελεστικές λειτουργίες της, με αποτέλεσμα να παρουσιάζονται καθυστερήσεις στην κάλυψη των σχολικών αναγκών. Το θεσμικό πλαίσιο της επιτροπής θα μπορούσε να προβλέπει πίες λειτουργίες εκτελούν τα μέλη της ώστε να επικουρούν στο δύσκολο έργο του προέδρου και να συμβάλουν στην πιο αποτελεσματική λειτουργία της Σχολικής Επιτροπής.

Με βάση τα συμπεράσματα που προαναφέραμε και με στόχο την αποτελεσματικότερη λειτουργία της Σ.Ε μπορούμε να διατυπώσουμε τις παρακάτω προτάσεις:

- ✓ Αύξηση της χρηματοδότησης των σχολικών επιτροπών για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των λειτουργικών αναγκών των σχολικών μονάδων αρμοδιότητας τους και εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων με αναζήτηση και διερεύνηση πηγών χρηματοδότησης των σχολείων.
- ✓ Θεσμοθέτηση διαδικασίας με δημοσιοποίηση της κατανομής των χρημάτων από την Σ.Ε στις σχολικές μονάδες.
- ✓ Κάθε Δήμος να εκτιμήσει τις σχολικές ανάγκες και να χρηματοδοτήσει σύμφωνα με τις οικονομικές δυνατότητές του, για δαπάνες που κρίνονται αναγκαίες κατά την κρίση των αρμόδιων οργάνων.
- ✓ Η Σ.Ε να προγραμματίζει άμεσα τις ανάγκες τις κάθε σχολικής μονάδας σε ετήσια βάση, για προμήθειες αναλωσίμων, πετρελαίου θέρμανσης-επισκευών-εργασιών-έργων, και να προχωρεί εγκαίρως στην διευθέτησή τους .
- ✓ Να γίνει ενεργειακή αναβάθμιση των σχολείων και χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για φωτισμό και θέρμανση.

- ✓ Ανάπτυξη σχέσεων αμοιβαιότητας, αλληλοεκτίμησης, διάθεσης και κλίματος συνεργασίας μεταξύ Τ.Α., Δ/ντών, και όλων των εμπλεκομένων.
- ✓ Συνεχής παρακολούθηση και έλεγχος των διαδικασιών για την εξασφάλιση επαρκούς και έγκαιρης χρηματοδότησης των σχολικών μονάδων.
- ✓ Ανάπτυξη ενός σύγχρονου πλαισίου για την αξιοποίηση χορηγιών και εθελοντικών προσφορών από κοινωνικούς και οικονομικούς φορείς.
- ✓ Οι τεχνικές υπηρεσίες των Δήμων να έχουν εξειδικευμένο τμήμα για να εκτελούν τα έργα συντήρησης και επισκευής των σχολικών κτιρίων επειδή τα σχολικά κτίρια αποτελούν πλέον τον κυριότερο όγκο ακίνητης περιουσίας των Δήμων.
- ✓ Τα μέλη του συμβουλίου Σχολικής Κοινότητας να είναι και μέλη της Επιτροπής Ελέγχου του Κυλικείου με σκοπό την ευέλικτη και αποτελεσματική λειτουργία των δύο οργάνων.
- ✓ Επικαιροποίηση του θεσμικού πλαισίου της Σ.Ε αφού λειτουργεί με βάση το νομοθετικό πλαίσιο που αφορούσε τις μεμονωμένες επιτροπές και με διατάξεις που έχουν ήδη ξεπεραστεί από τις δομικές αλλαγές στην λειτουργία του Δημοσίου τομέα.
- ✓ Αξιοποίηση της σχετικής ευρωπαϊκής εμπειρίας προς την κατεύθυνση του εκσυγχρονισμού και της προώθησης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που είναι απαραίτητες για τη στήριξη του συστήματος χρηματοδότησης, ώστε να είναι πιο αποδοτική και δίκαιη η κατανομή των πόρων.

Η παρούσα έρευνα βασίστηκε στην καταγραφή των αντιλήψεων των διευθυντών των εκπαιδευτικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην περιφέρεια Αττικής. Μελλοντική έρευνα θα μπορούσε, αφενός να περιλαμβάνει δείγμα από όλες τις περιφέρειες της χώρας με στόχο την καταγραφή στοιχείων για την λειτουργικότητα της Σ.Ε. και την συμβολή της στην αποτελεσματικότερη λειτουργία των σχολικών μονάδων, αφετέρου να επεκταθεί στη διερεύνηση στάσεων και αντιλήψεων και από τις άλλες εμπλεκόμενες πλευρές που συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα στην σχολική επιτροπή, όπως οι εκπαιδευτικοί των σχολικών μονάδων, οι γονείς, οι μαθητές, οι πολίτες και οι αιρετοί των Ο.Τ.Α.

Επίσης θα μπορούσε να γίνει συγκριτική έρευνα για τη λειτουργικότητα της Σ.Ε σε πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση έτσι ώστε τα δυο ΝΠΔΔ να αποτελούν

τους πυλώνες για την ευόδωση της αποστολής του σχολείου, με τρόπο ποιοτικό και αποτελεσματικό.

Τέλος μπορεί να αξιοποιηθεί με την παρουσίαση των ευρημάτων στην ΚΕΔΕ για την ανάπτυξη ενός γόνιμου διαλόγου για λύσεις που θα συμβάλλουν στη αποτελεσματικότερη λειτουργία της Σ.Ε και κατ' επέκταση στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης

Η δημιουργική αξιοποίηση της ευρωπαϊκής εμπειρίας από την Κεντρική Εξουσία και την Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα, θα έδινε τη δυνατότητα να διαμορφωθεί ένα πλαίσιο σύγχρονων προτάσεων για αποτελεσματικότερο ρόλου της Σ.Ε στην λειτουργία των σχολικών μονάδων.

Κλείνοντας, θεωρείται βέβαιο, ότι προκειμένου οι σχολικές μονάδες να επιτύχουν τους στόχους τους και να μπορούν να αξιοποιούν στο μέγιστο τις δεδομένες δυνατότητες χρηματοδότησης, θα πρέπει όχι μόνο ο διευθυντής αλλά και το συμβούλιο σχολικής κοινότητας, να λειτουργήσουν ως συνδετικοί κρίκοι μεταξύ της σχολικής μονάδας, της σχολικής επιτροπής και της ευρύτερης κοινότητας στην οποία εντάσσεται το σχολείο.

ΜΕΡΟΣ III

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

Αθανασούλα-Ρέππα Α., (1999), «Λήψη αποφάσεων στο χώρο της εκπαίδευσης» στο βιβλίο «Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων» Τόμος Α, Κεφάλαιο 3^ο, Πάτρα: Ε.Α.Π.

Αλεξίου Ο., (2006), «Η συμβολή της Σχολικής Επιτροπής στη λειτουργία των σχολικών μονάδων της Α/θμιας Εκπαίδευσης: Η περίπτωση των νομών Ζακύνθου και Κεφαλληνίας», διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Ρόδος.

Αρβανίτη Ι., Κυρίδης Α., Ντίνας Κ., & Σουλιώτης Μ., (2002), «Η σχολική βιβλιοθήκη πρέπει να παίζει τον πρωταρχικό ρόλο στο χώρο του σχολείου», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 127, σσ. 99-110.

Γραβάνη Ζ., Φαληρέα Α., (1995), «Ο έφηβος και τα Fast Food», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 80, σσ. 79-83.

Γραβάνη, Ζ., (1995), «Διατροφή παιδιού και εφήβου», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 80, σσ. 72-73.

Δάρρα, Μ., Υφαντή, Α., Προκοπιάδου, Γ. & Σαϊτης, Χ. (2010). *Νέα Παιδεία*, Τεύχος 134, σελ. 44-68.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή/ΕΑΕΑ/Εurydice, 2014. «Χρηματοδότηση σχολείων στην Ευρώπη: Μηχανισμοί, μέθοδοι και κριτήρια για τη δημόσια χρηματοδότηση». Έκθεση Eurydice. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο (<http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>)

Ελληνική Εταιρία Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Ανάπτυξης Α.Ε., (2006), «Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη διοίκηση και λειτουργία των Σχολικών Μονάδων», σελ. 19, Αθήνα.

Ελληνική Εταιρία Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Ανάπτυξης Α.Ε., (2008), «Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη διοίκηση και λειτουργία των Σχολικών Μονάδων: η Ευρωπαϊκή εμπειρία », Αθήνα

Ζαβλανός Μ., (2003), «Η ολική ποιότητα στην εκπαίδευση», εκδ. Αθ. Σταμούλης, Αθήνα.

Ζαβλανός Μ., (1998), «Μάνατζμεντ», εκδ. Έλλην, Αθήνα.

Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών,(2011), «Ιδιωτική Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα: Προκλήσεις και Προοπτικές», Αθήνα.

Καμπουρίδης Γ., (2002), «Οργάνωση και Διοίκηση Σχολικών Μονάδων», Κλειδάριθμος ,Αθήνα.

Καραγιάννη Χ., (2006), «Διοίκηση Εκπαίδευσης και Όργανα Λαϊκής Συμμετοχής στην Ελλάδα: Η Περίπτωση του Σχολικού Συμβουλίου», Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Φιλοσοφίας Παιδαγωγικής, Θεσσαλονίκη.

Καρακατσάνη Δ., Προβατά Α., Παπαλόη Ε., (2010), «Σχολική Διοίκηση Μέσω Έργων. Εκπαιδευτικό Υλικό για Στελέχη Εκπαίδευσης και Διευθυντές», Εκδόσεις Διόνικος.

Καρατζιά-Σταυλιώτη Ε., (1999), «Η σχολική αποτελεσματικότητα: Μια συγκριτική οικονομική προσέγγιση», *Μέντορας*, 1,σσ.49-75.

Κατσαρός Ι., (2006), «Σχολική μονάδα και Τοπική Αυτοδιοίκηση :Ένα νέο πλαίσιο δράσης για το Διευθυντή-Σύγχρονο Ηγέτη», Διδακτορική Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης, Αθήνα.

Κατσαρός Ι., (2008), «Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης», Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

ΚΕΔΕ, (2015), «2^η τακτική συνεδρίαση της Επιτροπής Παιδείας, Θρησκευμάτων και Νεολαίας», διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα: www.kedke.gr

Κέντρο Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της ΓΣΕΕ (ΚΑΝΕΠ), (2013), «Τα Βασικά Μεγέθη της Εκπαίδευσης 2012-2013. Η Ελληνική Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Μέρος Α: Το Ευρωπαϊκό και Διεθνές Πλαίσιο Αναφοράς (2001 – 2012)», Αθήνα.

Κυρίδης Α., Αγγελάκη Χ., Μαυρικάκη Ε., και Σμάγδα Σ., (1999), «Συνθήκες λειτουργίας των δημόσιων σχολείων στην Ελλάδα», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 105,σσ. 83-92.

Λινάδρης Α., Παπαγιανόπουλος Κ., Καλησπεράτη Ε.,(2011), «Η Διαδικτυακή Έρευνα. Πλεονεκτήματα, μειονεκτήματα και εργαλεία διεξαγωγής διαδικτυακών ερευνών», διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα: www.ekke.gr/publications/wp/wp23.pdf.

Μαυρογιώργος Γ.,(2004), «Σχολείο: Διδασκαλία και Αξιολόγηση»,Τόμος Β΄, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Γιάννενα.

Μαυρογιώργος Γ. και Γέπης Γ.,(1999), «*Η εκπαιδευτική μονάδα ως φορέας διαμόρφωσης και άσκησης εκπαιδευτικής πολιτικής*», Στο Α. Αθανασούλα-Ρέππα, Μ. Κουτούζης κ.ά., «*Διοίκηση εκπαιδευτικών μονάδων: Εκπαιδευτική διοίκηση και πολιτική* (σελ. 115-160)», Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.

Μιχόπουλος Α.,(1998α), «*Εκπαιδευτική Διοίκηση Ι. Διαδικασίες δομικής μορφολογίας*», εκδ. ιδίου, Αθήνα.

Μπαντή Χ. ,(2011), «*Η διερεύνηση των αντιλήψεων των διευθυντών δημοσίων νηπιαγωγείων σχετικά με τη λειτουργία των σχολικών επιτροπών. η περίπτωση των περιφερειών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Αθηνάς*» , Μεταπτυχιακή Εργασία, Τμήμα Οικιακής Οικονομίας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα .

Μπουραντάς Δ. (2002), «*Μάνατζμεντ: Θεωρητικό Υπόβαθρο, Σύγχρονες Πρακτικές*». Αθήνα: Μπένος.

Μυλωνά Ζ.Δ., (2005), «*Διευθυντής και αποτελεσματική σχολική μονάδα – Απόψεις και στάσεις Διευθυντών και Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης*», Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη.

Ξηροτύρη – Κουφίδου Σ., (2003), «*Η συμμετοχική διοίκηση στη σχολική μονάδα. στο: Παπαναούμ Ζ., (Επιμ.), Η διεύθυνση της Σχολικής Μονάδας: Σάσεις και Πρακτικές*», Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

ΟΟΣΑ(2011), «*Καλύτερες Επιδόσεις και Επιτυχείς Μεταρρυθμίσεις στην Εκπαίδευση, Συστάσεις για την Εκπαιδευτική Πολιτική στην Ελλάδα*», Διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα : http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/5699/1537_01_ΟΟΣΑ_29.pdf(online pages 169)

Παπαδημητρακόπουλος Β., (2006), «*Σχολικές Μονάδες και Εσωτερική Εκπαιδευτική Πολιτική. Μια άλλη Προοπτική*», Αθήνα: Ιδίου

Πιπιλής Κ.,(2006), «*Η Διερεύνηση των Απόψεων των Στελεχών Διοίκησης και των Εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στο Νομό Πιερίας για τη Διοίκηση των Σχολικών Μονάδων*», Μεταπτυχιακή Εργασία, Τμήμα Σπουδές στην Εκπαίδευση, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Σαϊτή Α.,(1999), «*Ο ρόλος των οργάνων λαϊκής συμμετοχής στην εκπαίδευση: Η περίπτωση του Σχολικού Συμβουλίου*». *Διοικητική Ενημέρωση*, 14,σσ.40-52.

Σαϊτή Α.,(2001), «*Management στη δημόσια εκπαίδευση: Η περίπτωση της χρηματοδότησης των σχολικών μονάδων*», *Νέα Παιδεία*, 98,σσ.92-109.

Σαϊτή Α.,(2000α), «*Εκπαιδευτική και Οικονομική Ανάπτυξη*», Τυπωθήτω – Γ. Δαρδανός, Αθήνα..

Σαϊτή Α. & Σαϊτής Χ., (2007), «*Ο θεσμός του Σχολικού Συμβουλίου. 1985-2005: Απολογισμός και ανάγκη επαναπροσδιορισμού του ρόλου του*», *Επιστήμες Αγωγής*, 4,σσ. 45-66.

- Σαϊτή Α. & Σαϊτής Χ., (2012), «Ο Διευθυντής στο σύγχρονο σχολείο», Αυτοέκδοση, Αθήνα.
- Σαϊτή Α. & Σαϊτής Χ., (2012), «Οργάνωση & διοίκηση της Εκπαίδευσης», Αυτοέκδοση, Αθήνα.
- Σαϊτής Χ., (2007β), «Οργάνωση και λειτουργία των σχολικών μονάδων», Αθήνα: έκδ. ιδίου.
- Σαϊτής Χ., (2008), «Ο Διευθυντής στο Δημόσιο Σχολείο», Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Σαϊτής Χ., (2005), «Οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης», (4^η έκδ.), Αθήνα: έκδ. ιδίου.
- Σαϊτής Χ., Φέγγαρη Μ. & Βούλγαρης Δ., (1997), «Επαναπροσδιορισμός του ρόλου της ηγεσίας στο σύγχρονο σχολείο», *Διοικητική Ενημέρωση*, 7, σσ. 87-108.
- Σαϊτής Χ., (1997), « Σκέψεις για την ανάπτυξη ηγετικών στελεχών στην εκπαίδευση». *Δημόσιος Τομέας*, 127, σσ. 33-38.
- Σαϊτής Χ. , (1998), «Ο θεσμός του υποδιευθυντή σχολείου ως βάση για την ανάπτυξη ηγετικών στελεχών στην εκπαίδευση», *Διοικητική Ενημέρωση*, 11, σσ. 39-59.
- Σαϊτής Χ. , (2002), «Οργανωτικός Σχεδιασμός του Σχολικού μας Συστήματος: Με πολλά ή λίγα επίπεδα διοίκησης», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 124, σσ. 27-36.
- Σαϊτής Χ., (2007α), «Ο Διευθυντής στο σύγχρονο σχολείο. Από τη θεωρία.. στην πράξη» (3κδ.), Αθήνα: έκδ. ιδίου.
- Σαϊτής Χ. , (1996), «Δυσλειτουργίες στις οργανώσεις: Το οργανωτικό πλαίσιο και ο βαθμός οργανωσιακής υποστήριξης σε σχέση με τις συγκρούσεις.», *Νέα Παιδεία*, 79, σσ. 126-143.
- Σαϊτής Χ., (1992), «Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης», Αθήνα: έκδ. ιδίου.
- Σαϊτής Χ., (2000), «Η συμβολή της Σχολικής Επιτροπής στην αποτελεσματική λειτουργία του σχολείου», *Διοικητική Ενημέρωση*, 17, σσ. 28-49.
- Σαϊτής Χ., (2001), «Η λειτουργία του Σχολείου μέσα από τις Αποφάσεις του Συλλόγου Διδασκόντων», Αθήνα: Ατραπός.
- Σαϊτής Χ., (2007), «Στάσεις και αντιλήψεις των διευθυντών Σχολικών Μονάδων για τη λειτουργικότητα της Δημοτικής και Κοινοτικής Επιτροπής Παιδείας (Δ.Κ.Ε.Π)», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 150, σσ. 55-78.
- Σαϊτής Χ., (1997), «Management Ολικής Ποιότητας: Μια νέα μεθοδολογία για τον εκσυγχρονισμό του συστήματος διοίκησης της εκπαίδευσης» *Διοικητική Ενημέρωση* (τεύχος 9).

Σαϊτης Χ.,(2002), «Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης», εκδ. Ατραπός, Αθήνα.

Σαμαρά Μ., (2010), «Διερεύνηση των αντιλήψεων διευθυντών σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αναφορικά με τη λειτουργία των σχολικών επιτροπών: Η περίπτωση της Διεύθυνσης Π.Ε.΄Β Αθήνας», Μεταπτυχιακή Εργασία, Τμήμα Οικιακής Οικονομίας & Οικολογίας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο.

Σαπουνάς Α.,(2003), «Τα όργανα λαϊκής συμμετοχής στη Διοίκηση των Σχολείων», *Το Σχολείο και το Σπίτι*, 2,σσ.76-79.

Τάκη Β., (2009), «Έμφυλη απουσία-Γυναίκες στη διοίκηση της εκπαίδευσης ένα εναλλακτικό μοντέλο», Εκδ. Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη.

Χαραλαμπίδου-Σολώμη Δ., (2002), «Η θέση της γυναίκας στην ιεραρχία της δημόσιας εκπαίδευσης της Κύπρου κατά το έτος 2000», Λευκωσία.

Χατζηπαναγιώτου Π., (1997), «Η συμμετοχή των γυναικών σε θέματα διοίκησης και διαχείρισης της σχολικής μονάδας: Η επίδραση του παράγοντα φύλου», στο Δεληγιάννη Β. και Ζιώγου Σ. (Επιμέλεια) Φύλο και Σχολική Πράξη, Βάνιας, Θεσσαλονίκη, 293-302.

Χατζηπαναγιώτου Π., (2003), «Η διοίκηση του Σχολείου και η συμμετοχή των εκπαιδευτικών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων», Αδελφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη.

Χατζηπαναγιώτου Π., (2005), «Το Σχολείο ως εκπαιδευτικός οργανισμός», Στο: Καψάλης Α., (επιμ.), «Οργάνωση και Διοίκηση Σχολικών Μονάδων», Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Ψάλτη Α. & Γαβριηλίδου Μ.,(1995),«Συνεργασία γονιών-σχολείου: πραγματικότητα ή ουτοπία για την Ελλάδα;», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 85,σσ.71-75.

Cohen L., Manion L. & Morrison K. , (2007), «Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας»,μετ. Σ. Κυρανάκης, Μ. Μαυράκη, Χ. Μητσοπούλου, Π. Μπιθαρά & Μ. Φιλοπούλου. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Eurybase, (2007/08), «*The Information Database on Education Systems in Europe, Οργάνωση του Εκπαιδευτικού Συστήματος στην Ελλάδα*», Διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα: www.doe.gr/1nea/eur2009b.pdf (online pages 279)

Eurydice, (2012), «*Αριθμοί Κλειδιά της Εκπαίδευσης στην Ευρώπη*». Διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/key_data_series/134EL.pdf (online pages 211)

Eurydice,(2008/09), «Οργάνωση του Εκπαιδευτικού Συστήματος στην Ελλάδα». Διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα:
http://kesyp-ampel.att.sch.gr/greek_ed_syst_euridice_0910.pdf(online pages 283)

Day C.,(2003), «Η εξέλιξη των εκπαιδευτικών» (μεταφρ. Α. Βακάλη). Αθήνα:Δαρδανός.

Ξενόγλωσση

Earthman G. I.,(1998), The Impact of School Building Condition and Student Achievement, and Behavior. *Paper presented at the International Conference, The Appraisal of Education Investment, Luxembourg.*

European Commission (2004a), Implementation of «Education & Training 2010». Work Programme: Working Group E «Making the best use of resources»: A European toolbox of policy measures. Available from: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/txt/pdf>.(online pages 28)

European Commission (2004b), Implementation of «Education & Training 2010». Work Programme: Working Group E «Making the best use of resources»: Progress Report, December 2004. Available from: http://ec.europa.eu/research/science-society/document_library/pdf_06/scienter-execsum_en.pdf (online pages 8)

Eurydice (2005), Key Data on Education in Europe. Available from: http://abdigm.meb.gov.tr/belge/EU_KeyData_Eurydice_2005.pdf (online pages 392)

Harris A. ,(2002), School improvement. What's in it for schools? New York: Routhledge Falmer.

Hoy W. & Ferguson J., (1989), «A Theoretical Framework and Exploration of Organisational Effectiveness of Schools», in J.L. Burdin (ed): School Leadership, Sage London.

Kyriakoussis, A & Saiti, A. (2006). Underrepresentation of women in Public Primary School Administration: The experience of Greece, *International Electronic Journal for Leadership in Learning*, Vol. 10, Number 5, Available from: www.ucalgary.ca/iejll/volume10/kyriakoussis_saiti.htm (online pages 17)

Saiti, A. (2008) *Financial school Management: An Empirical Investigation from Greece*. Paper presented and published in the proceedings of International Conference on Education, Research and Innovation , ICERI, Session: Education:

new trends and experiences, primary and secondary education, Madrid, Spain, November 2008.

Saiti, A. (2012). Leadership and quality management: An analysis of three key features of the Greek education system. *Quality Assurance in Education*, Vol. 20, Issue 2, pp. 110-138.

Saiti, A. & Papadopoulos, Y. (2015). School Teachers' Job Satisfaction and Personal Characteristics: A Quantitative Research Study in Greece. *International Journal of Educational Management*.

Saitis, C. & Saiti, A. (2004). School Libraries in Greece: A Comparative Study of Public Primary Schools in Rural and Urban Areas. *Library & Information Science Research*, Vol. 26, Issue 2, pp. 201-220.

Schmuck P., (1996), 'Women's place in educational administration: past, present and future', in Leithwood, K., Chapman, J., Corson, D., Hallinger, P. and Hart, A. (eds.) *International Handbook of Educational Leadership and Administration*, Boston, Kluwer Academic.

Wright B. Kevin, (2006), '*Researching Internet-Based Populations: Advantages and Disadvantages of Online Survey Research, Online Questionnaire Authoring Software Packages ,and Web Survey Services*'

Νομολογία

- Ν.1566/85 (ΦΕΚ 167/30-9-1985)
- Τ. Α. αριθ. Υ.353.1/324/105657/Δ1/16-10-2002
- Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87 Α)
- Απόφαση 8440/24-2-2011
- Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ 114 Α)

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ/ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ/ΝΤΡΙΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

Μέρος Ι: Ατομικά Επαγγελματικά -χαρακτηριστικά

1) Φύλο: Άνδρας ☐ Γυναίκα ☐

2) Ηλικία: έως 35 ☐ 36-45 ☐ 46-55 ☐ 56 και άνω ☐

3) Άλλες σπουδές εκτός πτυχίου διορισμού

Άλλο πτυχίο ΑΕΙ ☐

Μεταπτυχιακό δίπλωμα ☐

Διδακτορικό ☐

Άλλο ☐

4) Χρόνος εκπαιδευτικής υπηρεσίας (σε έτη):

Έως 15 ☐ 16-20 ☐ 21-25 ☐ 26 και άνω ☐

5) Χρόνος διευθυντικής εμπειρίας (σε έτη):

Έως 5 ☐ 6-10 ☐ 11-15 ☐ 16 και άνω ☐

6) Χρόνος υπηρεσίας ως διευθυντής/τρια (σε έτη) στο σχολείο που υπηρετείτε τώρα:

Έως 5 ☐ 6-10 ☐ 11-15 ☐ 16 και άνω ☐

7) Περιφερειακή Ενότητα που ανήκει ο Δήμος της σχολικής μονάδας :

- ☐ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ
- ☐ ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ
- ☐ ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ
- ☐ ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ
- ☐ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΝΗΣΩΝ
- ☐ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
- ☐ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Μέρος II: Χαρακτηριστικά σχολικής μονάδας

8) Το σχολείο σας είναι σε συγκρότημα με πάνω από δύο σχολικές μονάδες ?

ΝΑ ☐

ΟΧΙ ☐

9) Αριθμός μαθητών στο σχολείο :

Έως 200 ☐

201-400 ☐

401 και άνω ☐

10) Παλαιότητα κτηρίου:(σε έτη)

Έως 15 ☐

16-30 ☐

31 και άνω ☐

Μέρος III: Λειτουργικότητα Σχολικής Επιτροπής

11) Έχει συγκροτηθεί «Συμβούλιο Σχολικής Κοινότητας», στη σχολική σας μονάδα ?

ΝΑ ☐

ΟΧΙ ☐

12) Σας έγινε πρόταση από την τοπική αυτοδιοίκηση για να αναλάβετε την προεδρία της Σχολικής Επιτροπής;

ΝΑ ☐

ΟΧΙ ☐

13). Τρόπος καταβολής του ποσού από τη σχολική επιτροπή στο σχολείο .

Ολόκληρο το ποσό και έγκαιρα ☐

Έγκαιρα αλλά όχι ολόκληρο ☐

Ολόκληρο το ποσό αλλά όχι έγκαιρα ☐

Ούτε Ολόκληρο το ποσό και ούτε έγκαιρα ☐

14) Έτη συμμετοχής στο διοικητικό συμβούλιο σχολικής επιτροπής μετά το 2012:

κανένα ☐ έως 3 ☐

Σημειώστε σε ποιο βαθμό συμφωνείτε με καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις,
(όπου 1= Διαφωνώ απόλυτα, 2=Διαφωνώ ,3=Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ,4=Συμφωνώ
και 5=Συμφωνώ απόλυτα).

	1	2	3	4	5
15. Ο αριθμός των μελών της Σχολικής Επιτροπής(από 5 έως 15) είναι επαρκής για τη λειτουργία της.					
16. Οι οικονομικοί πόροι της Σχολικής Επιτροπής είναι περιορισμένοι.					
17. Οι οικονομικοί πόροι της Σχολικής Επιτροπής είναι καθοριστικοί για τη λειτουργία της .					
18. Η στελέχωση της Σχολικής Επιτροπής από εκπρόσωπους των διευθυντών με εκλογική διαδικασία και όχι με το κριτήριο της αρχαιότητας που ισχύει θα βελτίωνε την λειτουργία της					
19. Η διαδικασία διάθεσης των πιστώσεων από στη Σχολική Επιτροπή στη σχολική μονάδα θεωρείται χρονοβόρα.					
20.Η διαχείριση πολλών σχολικών μονάδων από την Σχολική Επιτροπή δυσχεραίνει το έργο της.					
21. Η συμμετοχή περισσότερων των δύο διευθυντών στο διοικητικό συμβούλιο της Σχολικής Επιτροπής θα βελτίωνε την λειτουργία της .					

Μέρος IV:Αποτελεσματικότητα Σχολικής Επιτροπής

Σημειώστε σε ποιο βαθμό συμφωνείτε με καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις,
(όπου 1= Διαφωνώ απόλυτα, 2=Διαφωνώ ,3=Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ,4=Συμφωνώ
και 5=Συμφωνώ απόλυτα):

	1	2	3	4	5
22.Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας γνωρίζει το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της σχολικής επιτροπής.					
23.Η Σχολική Επιτροπή συνεργάζεται αρμονικά με τη σχολική μονάδα					
24. Η επιλογή μελών με εμπειρία στο χώρο της εκπαίδευσης στο διοικητικό συμβούλιο της Σχολικής Επιτροπής συμβάλει στην αποτελεσματικότητα της					
25.Ο πρόεδρος της Σχολικής Επιτροπής γνωρίζει τις ανάγκες της σχολικής μονάδας					
26. Η Σχολική Επιτροπή εποπτεύει τη σωστή λειτουργία του κυλικείου					
27. Η Σχολική Επιτροπή συμβάλλει στην άμεση αντιμετώπιση λειτουργικών προβλημάτων της σχολικής μονάδας .					
28. Η σύσταση μιας Σχολικής Επιτροπής, ως όργανο λαϊκής συμμετοχής, βοηθά στη σωστή και δίκαιη κατανομή των πόρων στις σχολικές μονάδες .					

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι . ΔΗΜΟΣΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ Δ/ΝΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

	Αριθμός Γυμνασίων	%	Αριθμός τμημάτων	%	Αριθμός μαθητών	%	Μ.Ο. μαθ./τμήμα
Κεντρικού Τομέα Αθηνών	105	22,25	994	22,21	22187	22,34	22
Νοτίου Τομέα Αθηνών	64	13,56	629	14,06	13697	13,79	22
Βορείου Τομέα Αθηνών	67	14,19	592	13,23	13280	13,37	22
Δυτικού Τομέα Αθηνών	69	14,62	679	15,17	14867	14,97	22
Ανατολικής Αττικής	66	13,98	660	14,75	15101	15,20	23
Δυτικής Αττικής	25	5,30	249	5,56	5594	5,63	22
Πειραιά	60	12,71	571	12,76	12566	12,65	22
Νήσων	16	3,39	101	2,26	2039	2,05	20
ΣΥΝΟΛΟ	472	100,00	4475	100,00	99331	100,00	22

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ . ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΥΚΕΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ Δ/ΝΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

	Αριθμός Λυκείων	%	Αριθμός τμημάτων	%	Αριθμός μαθητών	%	Μ.Ο. μαθ./τμήμα
Κεντρικού Τομέα Αθηνών	88	24,58	809	23,27	17904	23,02	22
Νοτίου Τομέα Αθηνών	48	13,41	517	14,87	11622	14,94	22
Βορείου Τομέα Αθηνών	55	15,36	529	15,22	12129	15,59	23
Δυτικού Τομέα Αθηνών	48	13,41	509	14,64	11402	14,66	22
Ανατολικής Αττικής	47	13,13	456	13,12	10485	13,48	23
Δυτικής Αττικής	17	4,75	156	4,49	3302	4,24	21
Πειραιά	43	12,01	423	12,17	9431	12,12	22
Νήσων	12	3,35	77	2,22	1511	1,94	20
ΣΥΝΟΛΟ	358	100,00	3476	100,00	77786	100,00	22

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙΙ .ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΥΚΕΙΑ –ΓΥΜΝΑΣΙΑ-Ε.ΠΑΛ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ Δ/ΝΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

	Αριθμός Λυκείων	Αριθμός Γυμνασίων	Αριθμός Ε.ΠΑΛ	ΣΥΝΟΛΟ	%
Κεντρικού Τομέα Αθηνών	88	105	19	212	22,11
Νοτίου Τομέα Αθηνών	48	64	10	122	13,3
Βορείου Τομέα Αθηνών	55	67	10	132	14,39
Δυτικού Τομέα Αθηνών	48	69	16	133	14,5
Ανατολικής Αττικής	47	66	11	124	13,52
Δυτικής Αττικής	17	25	5	47	5,12
Πειραιά	43	60	12	115	12,51
Νήσων	12	16	4	32	3,48
ΣΥΝΟΛΟ	358	472	87	917	100%

**ΠΙΝΑΚΑΣ IV .ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ Α΄ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ**

ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΥΚΕΙΑ –ΓΥΜΝΑΣΙΑ-Ε.ΠΑΛ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ	Αριθμός μαθητών	Αριθμός τμημάτων
ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ	1803	311329	14199
ΝΥΧΤΕΡΙΝΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ	92	6888	376
ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΓΕΛ	1219	226557	10581
ΝΥΧΤΕΡΙΝΑ ΓΕΛ	71	6928	407
ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΠΑΛ	320	67236	4359
ΝΥΧΤΕΡΙΝΑ ΕΠΑΛ	60	11117	869
ΣΥΝΟΛΟ	3565	630055	30791

ΠΙΝΑΚΑΣ V . ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ –ΔΗΜΟΙ		
		ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ
ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΑΘΗΝΑΙΩΝ,ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ-ΧΑΛΚΗΔΟΝΑΣ,ΓΑΛΑΤΣΙΟΥ, ΖΩΓΡΑΦΟΥ,ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ,ΒΥΡΩΝΟΣ,ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ,ΔΑΦΝΗΣ- ΥΜΗΤΤΟΥ	12
ΝΟΤΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΓΛΥΦΑΔΑΣ, ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ, ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ, ΑΛΙΜΟΥ, ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ, ΜΟΣΧΑΤΟΥ-ΤΑΥΡΟΥ, ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ, ΠΑΛΑΙΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ, ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	9
ΒΟΡΕΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΑΓΙΑΣΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ, ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ, ΒΡΙΛΗΣΣΙΩΝ, ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ, ΚΗΦΙΣΙΑΣ, ΛΥΚΟΒΡΥΣΗΣ – ΠΕΥΚΗΣ, Ν. ΙΩΝΙΑΣ, ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ, ΠΕΝΤΕΛΗΣ, ΠΑΠΑΓΟΥ – ΧΟΛΑΡΓΟΥ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ, ΨΥΧΙΚΟΥ, ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ	13
ΔΥΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΑΘΗΝΩΝ	ΑΙΓΑΛΕΩ,ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ,ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ,ΧΑΪΔΑΡΙΟΥ,ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ,ΙΛΙΟΥ ΑΓ.ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ-ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ	7
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΩΡΟΠΟΥ,ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ,ΡΑΦΗΝΑΣ- ΠΙΚΕΡΜΙΟΥ,ΔΙΟΝΥΣΟΥ,ΑΧΑΡΝΩΝ,ΣΠΑΤΩΝ- ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ,ΠΑΙΑΝΙΑΣ,ΒΟΥΛΑΣ- ΒΑΡΗΣ,ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ,ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ- ΜΕΣΟΓΑΙΑΣ,ΚΡΩΠΙΑΣ,ΠΑΛΛΗΝΗΣ,ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ,ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ	14
ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ, ΜΑΝΔΡΑΣ-ΕΙΔΥΛΛΙΑΣ, ΜΕΓΑΡΕΩΝ, ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ, ΦΥΛΗΣ	5
ΠΕΙΡΑΙΑ	ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ, ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ, ΝΙΚΑΙΑΣ-ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΡΕΝΤΗ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ,ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ	6
ΝΗΣΩΝ	ΑΓΚΙΣΤΡΙΟΥ, ΚΥΘΗΡΩΝ, ΑΙΓΙΝΑΣ, ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ, ΣΠΕΤΣΩΝ, ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΣ, ΠΟΡΟΥ, ΥΔΡΑΣ	8

